

Class BS1966

Book 57

Copyright N° 1900

COPYRIGHT DEPOSIT.

✓
Bible N. J. Greek, Selections. 1900.
"

ΕΠΙΤΟΜΗ
ΤΗΣ
ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

AN EPITOME OF THE NEW TESTAMENT.

BY

177
Stoffel
1900
NICHOLAS J. STOFFEL, C. S. C.,
Professor of Greek at the University of Notre Dame.

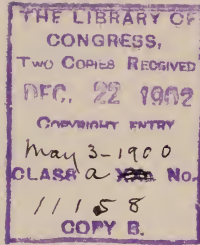
Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ
ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ
πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. St. John I, 14.

THE UNIVERSITY PRESS,
NOTRE DAME, INDIANA.
1900.

BS 1966

57

1900

COPYRIGHTED, 1900,
BY NICHOLAS J. STOFFEL, C. S. C.

132
A
w
4/32

PREFACE.

—o—

The abrupt step from the ordinary principles of grammar and a few grammatical exercises into the very midst of classical authors has been a stumbling block to many a beginner in the study of Greek. It has made the study of Greek proverbial for its difficulty even among scholars that are masters of Latin.

And yet, why should Greek be looked upon as more difficult than Latin? It is the lack of such stepping stones between the rudiments and the authors as we have in Latin; viz., an *Epitome Historiæ Sacræ*, an *Epitome de Cæsaribus*, an *Epitome de Viris Illustribus Romæ*, etc., that has discouraged many a student and has caused him to abandon the study of Greek as offering insurmountable difficulties.

By the present, *Ἐπιτομή τῆς Καινῆς Διαθήκης*, the author has intended to help to fill up this gap and to contribute his mite towards leveling the *gradus ad Parnassum*. If the size of the

work has gone beyond this scope, it is because the same is also intended for *Reading at Sight* in the advanced classes. No other text could be more appropriate for Reading at Sight than the well-known narrative of the New Testament in a form corresponding to that of the Latin Epitome Historiæ Sacræ of the Old Testament.

The addition of a formal grammar and the beautiful illustrations which the Epitome Historiæ Sacræ has received in its many successive editions were out of question in the present work which is the outcome of a few occasional spare moments.

For the chronological arrangement of facts and for any subjective treatment of the same, such authorities as Cornelius a Lapide, Dr. Schuster, Dr. Wies, Father A. J. Maas, Father B. Spalding and others have been consulted.

For a few typographical errors and for the loss of an occasional delicate accent under a less delicate press the kind reader will readily make allowance.

THE AUTHOR.

Notre Dame, Ind.,
May, 1900.

INDEX.

FIRST PART.

BIRTH AND INFANCY OF OUR LORD JESUS CHRIST.

CHAPTER.	PAGE.
1. Mary and Joseph	15
2. Zachary and Elizabeth	16
3. The Annunciation of the Birth of St. John	16
4. The Annunciation of the Birth of Our Lord	17
5. Astonishment of Mary.—The Angel Relieves her Anxiety	18
6. Mary visits Elizabeth	19
7. The Birth of John the Baptist	19
8. The Angel explains to Joseph the Mysteries of God	20
9. The Nativity of Our Lord Jesus Christ.	21
10. The Shepherds in the Field	22
11. The Shepherds at the Crib	23
12. The Magi with Herod at Jerusalem . . .	23
13. The Magi at the Crib of Bethlehem . . .	24

14.	The Presentation in the Temple.....	25
15.	The Flight into Egypt.....	26
16.	The Massacre of the Innocents.....	27
17.	The Return to Nazareth.....	27
18.	The Child Jesus in the Temple.....	28

SECOND PART.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

FIRST YEAR.

Jesus Commences His Public Ministry: He Works First in Galilee, then in Judea.		
19.	John the Baptist in the Desert.....	33
20.	The Preaching of John the Baptist....	34
21.	John Bears Testimony to Jesus.....	35
22.	Baptism of Jesus.....	36
23.	Jesus is Tempted in the Desert.....	37
24.	John's Second Testimony to Jesus....	37
25.	The First Disciples of Jesus.....	38
26.	The Marriage at Cana.....	39
27.	First Passover.—Christ's Zeal for the Sanctity of the Temple....	40
28.	Nicodemus Comes to See Jesus.....	41
29.	The Disciples of Jesus Baptize in Judea. John's Last Testimony to Jesus...	42
30.	Imprisonment of John the Baptist....	43

SECOND YEAR.

Jesus Works Principally in Galilee.

31.	Jesus at the Well of Jacob.....	45
32.	Jesus Returns to Cana in Galilee.....	46
33.	Jesus Preaches at Nazareth.....	47
34.	The First Four Apostles.....	48
35.	Jesus at Capharnaum.....	49
36.	Jesus in the House of Simon.....	50
37.	The Miraculous Draught of Fishes....	51
38.	Jesus Cures the Leper.....	53
39.	Jesus Cures the Paralytic.....	53
40.	The Calling of St. Matthew.....	55
41.	The Celebration of the Sabbath.....	56
42.	Jesus Chooses the Twelve Apostles....	57
43.	The Sermon on the Mount.....	58
44.	The Eight Beatitudes.....	59
45.	Dignity and Duties of the Apostles....	60
46.	Duties of Christians.....	61
47.	The Sanctity of Marriage.....	62
48.	Other Christian Perfections.....	63
49.	Purity of Intention.....	64
50.	The Christian's Solicitude.....	65
51.	Duties towards Our Neighbor.....	66
52.	The Centurion's Servant.....	67
53.	The Widow's Son of Naim.....	68

54.	The Messengers of John the Baptist...	69
55.	Jesus Cures a Man who had been Sick Thirty-Eight Years.....	70
56.	Mary Magdalene.....	71
57.	Jesus Returns to Galilee, Cures one Possessed, and Answers the Hostile Attacks of the Pharisees.....	72
58.	The Sermon at Sea.....	74
59.	Parable of the Sower.....	74
60.	The Parable of the Cockle.....	75
61.	The Parable of the Mustard-Seed....	77
62.	The Parable of the Leaven.....	77
63.	The Parable of the Treasure....	77
64.	The Parable of the Pearl.....	78
65.	The Parable of the Good and the Bad Fishes.....	78
66.	Following Christ.....	79
67.	The Tempest Calmed.....	80
68.	Jesus in the Country of the Gerasens..	81
69.	Jesus Returns to Capharnaum.....	82
70.	The Daughter of Jairus.....	83
71.	Jesus Cures Two Blind Men, and Re- turns a Second Time to Nazareth..	84
72.	The Beheading of John the Baptist....	85
73.	The First Sending of the Apostles....	86

74.	The Apostles Receive Instructions for their Mission.....	87
75.	Further Instructions.....	88
76.	The Multitudes Follow Jesus.....	89
77.	The Miracle of the Loaves and Fishes	90
78.	Jesus Walks upon the Sea.....	91
79.	The Promise of the Blessed Sacrament	92
80.	The Jews Murmur.....	94
81.	The Apostles are Scandalized.....	95
82.	Second Passover. — The Woman of Chanaan.....	96
83.	Cure of the Deaf and Dumb.....	97
84.	The Primacy Conferred on Peter.....	98
85.	Jesus Foretells His Passion.....	99
86.	The Transfiguration.....	101
87.	Jesus Cures the Lunatic Child.....	102

THIRD YEAR.

Jesus Works Chiefly in Samaria and Judea.

88.	Jesus Goes to Jerusalem for the Feast of Tabernacles.....	104
89.	The Sending of the Seventy-Two Disciples.....	105
90.	The Disciples Return from Their First Mission.....	107

91.	The Greatest Commandment	108
92.	The Good Samaritan	109
93.	Mary and Martha	110
94.	The Lord's Prayer	111
95.	Jesus at the Feast of Tabernacles	112
96.	The Woman Taken in Sin	113
97.	The Cure of the Man Born Blind	114
98.	Jesus the Good Shepherd	116
99.	Jesus at the Feast of the Dedication	117
100.	Jesus Pays the Temple Tax	119
101.	Humility	120
102.	Scandal	121
103.	Fraternal Correction	122
104.	The Pardon of Injuries	123
105.	The Unforgiving Servant	124
106.	The Ten Lepers	125
107.	Sickness and Death of Lazarus	126
108.	The Resurrection of Lazarus	128
109.	The Jews Seek to Kill Jesus	129
110.	Jesus the Friend of Little Children	130
111.	The Rich Young Man	130
112.	The Reward in Heaven	131
113.	The Laborers in the Vineyard	132
114.	Jesus Returns to Jerusalem	134
115.	The Blind Men of Jericho	134

116.	Zacheus.....	135
117.	The Parable of the Ten Talents.....	136
118.	The Fig Tree.....	138
119.	The Supper.....	139
120.	The Lost Sheep.....	140
121.	The Prodigal Son.....	141
122.	The Unjust Steward.....	143
123.	The Rich Man and Lazarus.....	144
124.	The Unjust Judge.....	146
125.	The Pharisee and the Publican.....	147

THIRD PART.

THE PASSION OF OUR LORD.

FIRST DAY OF HOLY WEEK.

126.	Jesus is Anointed by Mary.....	151
------	--------------------------------	-----

SECOND DAY OF HOLY WEEK.

127.	Christ's Triumphant Entry into Jerusalem.....	153
128.	Jesus Weeps over Jerusalem.....	155

THIRD DAY OF HOLY WEEK.

129.	Jesus Curses the Barren Fig Tree.....	156
130.	Jesus Cleanses the Temple.....	157

FOURTH DAY OF HOLY WEEK.

131.	The Tribute Due to Cæsar.....	158
132.	The Widow's Mite.....	159

133.	The Destruction of Jerusalem.....	160
134.	Jesus Foretells the End of the World..	162
135.	The Last Judgment.....	164
136.	The Wise and the Foolish Virgins...	165
137.	Judas Offers Himself to the Jews to Betray Jesus.....	167

FIFTH DAY OF HOLY WEEK.

138.	The Last Supper.....	168
139.	Jesus Washes His Apostles' Feet.....	169
140.	Institution of the Blessed Sacrament..	171
141.	Jesus Foretells the Treason of Judas ..	173
142.	Jesus Foretells the Denial of Peter....	174
143.	The Promise of the Holy Ghost.....	176
144.	Christ's Last Discourse to His Disciples	178
145.	The Agony in the Garden.....	180
146.	The Treason.....	182
147.	Jesus is Apprehended.....	182
148.	Jesus before Annas.....	184
149.	Jesus before Caiaphas.....	185
150.	Peter Denies Jesus.....	187
151.	Jesus is Mocked and Outraged.....	189

SIXTH DAY OF HOLY WEEK.

152.	Jesus before the Sanhedrin.....	190
153.	Judas Despairs.....	191

154.	Jesus before Pilate.....	192
155.	Jesus before Herod.....	195
156.	Jesus is Led Back to Pilate.....	196
157.	Barabbas is Preferred to Jesus.....	197
158.	Jesus is Scourged and Crowned with Thorns.....	199
159.	Jesus is Condemned to Death.....	200
160.	Jesus Carries His Cross.....	203
161.	The Crucifixion.....	205
162.	Jesus Prays for His Enemies.....	207
163.	The Penitent Thief.....	208
164.	Behold Thy Mother.....	209
165.	Jesus Expires on the Cross.....	210
166.	The Signs Which Followed.....	211
167.	The Heart of Jesus is Pierced.....	212
168.	Jesus is Buried.....	213

SEVENTH DAY OF HOLY WEEK.

169.	The Sepulchre is Sealed and Guarded.	215
------	--------------------------------------	-----

FOURTH PART.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

170.	The Resurrection.....	219
171.	The Holy Women at the Sepulchre...	220
172.	Peter and John at the Sepulchre.....	221

173.	Jesus Appears to Mary Magdalen.....	222
174.	Jesus Appears to the Other Women...	223
175.	The Guards at the Sepulchre.....	224
176.	Jesus Appears to Two of His Disciples at Emmaus, and to Peter.....	225
177.	Jesus Appears to All the Apostles and Institutes the Sacrament of Penance	228
178.	Jesus Addresses Thomas.....	229
179.	Jesus Appears at the Lake of Tiberias.	230
180.	The Supreme Pastorship is Conferred upon Peter.....	232
181.	Other Apparitions of Jesus.....	233
182.	Jesus Ascends into Heaven.....	236

FIFTH PART.

THE WORK OF JESUS CONTINUED BY THE HOLY GHOST.

183.	Matthias is Chosen to Replace Judas ..	241
184.	The Descent of The Holy Ghost.....	242
185.	The Organ of the Holy Ghost, The Church.....	247

SIXTH PART.

186.	Vocabulary.....	259
------	-----------------	-----

I.
BIRTH AND INFANCY
OF
OUR LORD JESUS CHRIST.

FIRST PART.

BIRTH AND INFANCY OF OUR LORD JESUS CHRIST.

1. Mary and Joseph.

Ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου, τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἦν ἐν Ναζαρέτ, μικρᾷ πόλει τῆς Γαλιλαίας, παρθένος τις ἁγιωτάτη.

Αὕτη ἡ παρθένος ἐμνηστεύθη ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ δικαίῳ, ᾧ τὸ ὄνομα Ἰωσήφ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου ἦν Μαρία.

Ἄμφότεροι δὲ ἦσαν ἐξ οἴκου τοῦ Δαβίδ.

2. Zachary and Elizabeth.

Ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἦν ἐν Ἰουδαίᾳ ἱερεὺς τις, ὀνόματι Ζαχαρίας, καὶ τὸ ὄνομα τῆς γυναῖκος αὐτοῦ ἦν Ἐλισάβετ.

Ἀμφότεροι ἦσαν δίκαιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου.

Ἦσαν ἤδη γεραιοί, ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον· Τοῦτο ἐνόμιζον συμφορὰν μεγάλην.

3. The Annunciation of the Birth of St. John.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἱεράτευεν ὁ Ζαχαρίας ἐν τῷ ναῷ, ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν·

Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.

Ἔσται μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

Τοῦ δὲ Ζαχαρίου ἀπιστοῦντος, εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Ὅτι οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, ἔση σιωπῶν καὶ μὴ λαλήσεις μεχρὶ τῆς ἡμέρας ἧ̄ πάντα ταῦτα γενήσεται.

4. The Annunciation of the Birth of Our Lord.

Καὶ μετὰ ἕξ μῆνας ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν εἰς Ναζαρέτ.

Καὶ εἰσελθὼν εἶπε πρὸς αὐτήν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν,

Εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· συλλήψη ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς τοῦ Ἵψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

5. Astonishment of Mary. — The Angel Relieves her Anxiety.

Ἡ δὲ Μαρία ταρασσεται καὶ λέγει πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἀνδρα οὐ γινώσκω;

Ὁ ἄγγελος ἀποκρίνεται αὐτῇ· Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις τοῦ Ἵψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ τέκνον σου ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ, ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ λήψεται υἱὸν ἐν τῷ γήρα αὐτῆς, ὅτι οὐδὲν ἔστιν ἀδύνατον παρὰ τῷ Θεῷ.

Τότε ἡ Μαρία εἶπεν· Ἴδου ἡ δούλη τοῦ Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.

Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

6. Mary visits Elizabeth.

Μετὰ ταῦτα Μαρία ἐπυρεύθη μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν συγγενῆ αὐτῆς Ἑλισάβετ καὶ ἠσπάσατο αὐτήν.

Ἡ δὲ Ἑλισάβετ, ὡς ἤκουσε τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

Καὶ εἶπε Μαρία· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαρίσουσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

Ἐμεινε δὲ Μαρία ἔτι τρεῖς μῆνας σὺν αὐτῇ καὶ ὑπέστρεψεν οἴκαδ' εἰς Ναζαρέτ.

7. The Birth of John the Baptist.

Τῇ δὲ Ἑλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος καὶ ἐγέννησεν υἱόν.

Οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ἀκούσαντες συνέχαιρον αὐτῇ καὶ ἔθελον καλεῖν τὸ παιδίον κατὰ τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα Ζαχαρίαν.

Ζαχαρίας δὲ ὁ πατήρ ἔγραψεν εἰς πινακίδιον λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἀνεώχθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

Καὶ πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου ἐπροφήτευσεν λέγων· Εὐλογητὸς Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

8. The Angel explains to Joseph the Mysteries of God.

Ὅτε ἡ Μαρία πάλιν ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἰωσήφ, υἱὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν, τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ

ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου.

Γεννήσει δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

Ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν Μαρίαν πρὸς ἑαυτόν.

9. The Nativity of Our Lord Jesus Christ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, τοῦ πρώτου τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορος, ἀπογράφεσθαι πάντας τοὺς πολίτας, ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει.

Ὁ Ἰωσήφ οὖν, ὅτι ἦν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ, ἐπορεύετο σὺν Μαρίᾳ ἐκ τῆς πόλεως Ναζαρέτ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Δαβίδ, ἣ ἐκαλεῖτο Βηθλεέμ.

Ἐκεῖ ἡ Μαρία ἐγέννησεν υἱὸν καὶ σπαρ-

γανώσασα αὐτὸν ἀνέκλινεν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

10. The Shepherds in the Field.

Ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἦσαν ποιμένες φυλάσσοντες τὰ ποίμνια τῆς νυκτός.

Καὶ ἰδοῦ, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἐφαίνετο αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Μὴ φοβεῖσθε, εὐαγγελίζομαι γὰρ ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣ ἔσται παντὶ τῷ λαῷ.

Σήμερον γὰρ ἐγεννήθη ὑμῖν ὁ Σωτὴρ, ὃς ἔστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβὶδ, καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὕρῃσετε τὸ βρέφος ἔσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.

Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόου αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

11. The Shepherds at the Crib.

Ὡς δὲ οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ ποιμένες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Ἐλθωμεν εἰς Βηθλεεμ καὶ ἴδωμεν, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

Καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ εὗρον τὴν τε Μαρίαν καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

Τότε διεγνώρισαν τὰ ῥήματα τοῦ ἀγγέλου καὶ ὑπέστρεψαν δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν. Πάντες δέ, οἱ ἀκούσαντες τοῦτο, ἐθαύμασαν.

Τῇ δὲ ὀγδὴ ἡμέρᾳ τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου ἐκλήθη Ἰησοῦς, ὡς περ προσέταξεν ὁ ἄγγελος πρὸ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ.

12. The Magi with Herod at Jerusalem.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος, ἰδοῦ, μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέ-

γοντες· Ποῦ ἐστὶν ὁ γεννηθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς μέλλει γεννηθῆναι.

Οἱ δὲ εἶπον· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου.

Τότε ὁ Ἡρώδης ἐπεμψε τοὺς μάγους εἰς Βηθλεὲμ καὶ εἶπεν· Πορεύεσθε, καὶ ἐπειδὴν εὑρητε τὸ παιδίον, ἀπαγγέλλετέ μοι, ὅπως καὶ ἐγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

13. The Magi at the Crib of Bethlehem.

Οἱ δὲ μάγοι ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἄχρι τοῦ καταλύματος, οὗ ἦν τὸ παιδίον.

Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν σφόδρα.

Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσαντες ἐδώρησαντο αὐτῷ χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χῶραν αὐτῶν.

14. The Presentation in the Temple.

Τῶν μάγων ἀναχωρησάντων, Ἰωσήφ καὶ Μαρία ἀνήγαγον τὸν Ἰησοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι αὐτὸν τῷ Κυρίῳ.

Καὶ ἰδοῦ, ἦν ἐν τῷ ναῷ ἄνθρωπός τις δίκαιος καὶ ἐνλαβής, ᾧ τὸ ὄνομα Συμεών, προσδεχόμενος τὴν παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ.

Οὗτος ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν, ἐδέξατο τὸ παιδίον Ἰησοῦν εἰς τὰς ἀγκάλας, ἐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν·

Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, φῶς εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐθνῶν, καὶ δόξαν τοῦ λαοῦ σου Ἰσραήλ.

15. The Flight into Egypt.

Καὶ ὅτε ἐποίησαν πάντα, ἃ προσέταξεν αὐτοῖς ὁ νόμος, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ καὶ λέγει·

Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ μένε ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι. Μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, ἵνα φονεύῃ αὐτό.

Ἰωσήφ οὖν ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Ἡρώδου.

16. The Massacre of the Innocents.

Ἡρώδης ὄρων ὅτι ἐξηπατήθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν καὶ ἀποστέλλων στρατιώτας ἐκέλευσεν ἀναιρεῖν πάντας τοὺς παῖδας διετείς καὶ νεωτέρους, τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ περικειμένη χώρᾳ.

Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα, ὃ ἔλεγεν Ἱερειμίας ὁ προφήτης· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς· Ῥαχήλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἠθέλησε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

17. The Return to Nazareth.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ὁ ἄγγελος αὐθις κατ' ὄναρ ἐφάνη τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπέταξεν αὐτῷ, ὑποστρέψαι εἰς τὴν πατρίδα λέγων·

Παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-

τοῦ, καὶ πορεύου εἰς τὴν γῆν Ἰσραήλ· τετελευτήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

Ὁ δὲ ἐπέισθη καὶ παραλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν Ἰσραήλ καὶ κατώκησεν ἐν Ναζαρέτ.

Καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα, ὃ ἔλεγεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου, ὅτι Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

18. The Child Jesus in the Temple.

Καὶ ὅτε ἐγένετο Ἰησοῦς ἐτῶν δώδεκα, οἱ γονεῖς ἤγαγον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ὑπέμεινεν ὁ παῖς Ἰησοῦς ἐν Ἱεροσόλυμα, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.

Ὅδυνώμενοι οὖν ἐζήτουν αὐτὸν καὶ μεθ'

ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ παρά τοις διδασκάλοις, ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

Καὶ εἶπεν ἡ μητὴρ αὐτοῦ· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὁδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο· Τί ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;

Καὶ τότε ἦλθε μετ' αὐτῶν εἰς Ναζαρέτ καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, καὶ πρόεκοπτε σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρά Θεῷ καὶ παρά τοῖς ἀνθρώποις.

II.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

SECOND PART.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

FIRST YEAR.

JESUS COMMENCES HIS PUBLIC MINISTRY:
HE WORKS FIRST IN GALILEE, THEN IN JUDEA.

19. John The Baptist in the Desert.

Τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς ἡγεμονίας
Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου
Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, ἐγένετο τὸ ῥῆμα Θεοῦ
ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ
Ἰορδάνου, κηρύσσων τὸ βάπτισμα τῆς μετα-
νοίας εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὡς γέ-
γραπται διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· Φωνὴ

βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Εἶχε δὲ ὁ Ἰωάννης τὸ ἔνδυμα ἐκ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν, καὶ ἡ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

20. The Preaching of John the Baptist.

Τότε ἐξεπορεύοντο οἱ ὄχλοι καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ὁμολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ Ἰωάννης πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φεύγειν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιεῖτε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας.

Ἦδη γὰρ κεῖται ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων· πᾶν δένδρον, μὴ ποίουν καρπὸν καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλεται.

21. John Bears Testimony to Jesus.

Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μή ποτε αὐτὸς εἶη ὁ Χριστός, ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός.

Ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων· Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, αὐτὸς δὲ ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί.

Ἔχει γὰρ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ διακαθαρίσει τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναῖξει τὸν σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακάψει πυρὶ ἀσβέστῳ.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδασκεν ὁ Ἰωάννης τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

22. Baptism of Jesus.

Ἰησοῦς, ὢν ὡς ἐτῶν τριάκοντα, ἦλθεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, ἵνα καὶ αὐτὸς βαπτισθῆ.

Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔθελεν οὕτω πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Βαπτισθεὶς οὖν, καὶ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος, εἶδε τοὺς οὐρανοὺς σχιζομένους, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ σωματικῶ εἶδει καταβαῖνον ὡς περιστεράν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.

Καὶ φωνὴ ἠκούσθη ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

23. Jesus is Tempted in the Desert.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς πλήρης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἤγετο εἰς τὴν ἔρημον, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπέινασεν.

Καὶ προσελθὼν ὁ διάβολος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται, ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Θεοῦ.

Ἐπι δύο ἄλλους πειρασμοὺς ὑπέμεινεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τότε ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

24. John's Second Testimony to Jesus.

Ἐκ τῆς ἐρήμου πάλιν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Ἰορδάνην, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Ἰωάννης οὖν, ἰδὼν αὐτὸν ἐρχόμενον, λέγει πρὸς τοὺς ὄχλους· Ἰδοὺ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου.

Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων, ἵνα οὗτος φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ. Τεθέαμαι γὰρ τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ ἐπ' αὐτὸν καὶ μαρτυρέω ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

25. The First Disciples of Jesus.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἶδεν ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα καὶ λέγει· Ἰδέ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Δύο ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἤκουον αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

Εἷς ἐκ τῶν δύο, Ἀνδρέας ὀνόματι, εὕρισκει τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον καὶ λέγει αὐτῷ· Εὕρη-

καμεν τὸν Μεσσίαν, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ. Ἀπὸ τοῦ νῦν σὺ κληθήσῃ Κηϕᾶς, (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος).

Τῇ ἐπαύριον ἰὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν εὐρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ Φίλιππος εὐρίσκει τὸν φίλον αὐτοῦ Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψε Μωϋσῆς, καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

26. The Marriage at Cana.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.

Ἐστερήσαντος τοῦ οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. Τοῖς δὲ διακόνοις λέγει· Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε.

Καὶ ἐκέλευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἕξ μεγάλας λιθίνας ὑδρίας, κειμένας ἐκεῖ, γεμίζειν καὶ φέρειν τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Ὁ δὲ ἀρχιτρικλίνος ἐγεύσατο, καὶ ἰδού, τὸ ὕδωρ γεγένηται οἶνος ἡδιστος καὶ χαριέστατος.

Ταύτην τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνερωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

27. First Passover. — Christ's Zeal for the Sanctity of the Temple.

Ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ἐν τῷ ἱερῷ εὗρεν ἀνθρώπους πωλοῦντας

βόας και πρόβατα και περιστερὰς, και κερμα-
τίζοντας νομίσματα.

Και ποιήσας φραγέλλιον ἐξέβαλε πάντας,
αὐτούς τε και τούς βόας και τὰ πρόβατα,
ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Τοῖς δὲ τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν
ἔλεγεν· Αἴρετε ταῦτα ἐντεῦθεν και μὴ ποιεῖτε
τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.

Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ ὅτι γεγραμμέ-
νον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατεσθίει με.

Και ἔμενεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις
διὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, και πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες
τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

28. Nicodemus comes to see Jesus.

Ἦν ἐν Ἱεροσόλυμα ἄνθρωπός τις, Νικόδη-
μος τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.

Οὗτος ἦλθε πρὸς Ἰησοῦν τῆς νυκτός και
εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί, οἶδαμεν, ὅτι εἰ διδάσκα-

λος ἀπὸ Θεοῦ ἐρχόμενος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ποιεῖν ταῦτα τὰ σημεῖα, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.

Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἀπέστειλε γὰρ ὁ Θεὸς τὸν μονογενῆ υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ· ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

29. The Disciples of Jesus Baptize in Judea. John's Last Testimony to Jesus.

Μετὰ τὸ Πάσχα διέτρίβεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Πολλοὶ ἠκολούθη-

σαν αὐτῶ καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἤλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, καὶ οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Αὐτοὶ ὑμεῖς ἰκούσατε ὅτι εἶπον· Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός, ἀλλ' ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου· Ἐκεῖνον δεῖ ἀξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

30. Imprisonment of John the Baptist.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Ἡρώδης, ὁ τετράρχης τῆς Γαλιλαίας ἀποστείλας ἐκράτησε

τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ
διὰ Ἑρωδιάδα, τὴν γυναῖκα Φιλίππου, τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἣν ἐγάμησεν.

Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστί σοι
ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Ἡ μὲν οὖν Ἑρωδίας ἐμίσει τὸν Ἰωάννην
καὶ ἤθελε ἀποκτεῖναι αὐτόν· ὁ δὲ Ἑρώδης
οὐκ ἐτόλμα τοῦτο ποεῖν, ἐφοβεῖτο γὰρ τὸν
λαόν, οἱ ἐνόμιζον τὸν Ἰωάννην προφήτην.
Καὶ Ἑρώδης αὐτὸς ἐνόμιζεν αὐτὸν ἄνδρα
δίκαιον καὶ ἅγιον, ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε, καὶ
ἐποίει πολλάκις ἃ ἤκουε παρ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ὅτι Ἰωάννης παρε-
δόθη, καὶ ἰδὼν ὅτι αὐτὸς ἐδιώκετο ὑπὸ τῶν
Φαρισαίων, ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθε
πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

SECOND YEAR.

JESUS WORKS PRINCIPALLY IN GALILEE.

31. Jesus at the Well of Jacob.

Καὶ ὁδοπορεύων διὰ τῆς Σαμαρείας ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ Ἰακώβ, ἐγγὺς τῆς πόλεως Συχάρ.

ᾠΩρα ἦν ὡς ἕκτη καὶ ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς πόλεως ἀντλήσαι ὕδωρ. Ταύτη διαλεγόμενος ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ ζῶντος ὕδατος τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπέφηνε πάσας τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς· δαυμαζούση δὲ αὐτῇ ἔλεξεν ὅτι ἐστὶ Μεσσίας, ὁ λεγόμενος Χριστός.

Ἡ δὲ ἀφῆκε τὴν ὑδρίαν καὶ ἔτρεχεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλεγε τοῖς ἀνθρώποις· Ἐλθετε καὶ ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

Οἱ οὖν Σαμαρεῖται ἰσχυρότερον αὐτὸν μένειν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἔμενον ἐκεῖ δύο ἡμέρας, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

32. Jesus Returns to Cana in Galilee.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων καὶ λέγων· Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε τῷ εὐαγγελίῳ.

Οἱ δὲ Γαλιλαῖοι ἠδέως ἐδέξαντο αὐτόν· πολλοὶ γὰρ αὐτῶν εἶδον, ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ.

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Ἐκεῖ ἄνθρωπός τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἰσθάνει ἐν Καφαρναούμ,

ἤρώτα αὐτὸν καταβαίνειν καὶ ἰᾶσθαι τὸν
υἱὸν αὐτοῦ, ὃς ἔμελλεν ἀποθνήσκειν.

Ἔλεγεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, ὁ υἱός
σου ζῆ. Καὶ πιστεύων ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ
ἐπορεύετο καὶ εὗρισκεν, ὅτι ὁ πυρετὸς ἀφῆκε
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκείνη τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ὁ υἱός σου ζῆ, καὶ ἐπίστευσεν
αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

33. Jesus Preaches at Nazareth.

Καὶ ἦκων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ναζαρέτ, εἰς-
ἦλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
βάτων εἰς τὴν συναγωγὴν.

Δεξάμενος βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαίου
ἀνεγίνωσκε τόνδε τὸν τόπον· Πνεῦμα τοῦ
Κυρίου ἐπ' ἐμέ. Ἐχρισέ με καὶ ἀπέσταλκέ
με εὐαγγελίζειν τοῖς πτωχοῖς καὶ ἰᾶσθαι
τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν.

Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἔλεγεν· Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφή αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν.

Πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἀλλ' ὁμως ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ;

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ ὀνειδίζοντος αὐτοῖς τὴν ἀπιστίαν καὶ λέγοντος, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἐπλήσθησαν θυμοῦ, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἔθελον κατακρημνίσαι αὐτὸν κατ' ὄφρυός τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο. Αὐτὸς δὲ διὰ μέσου αὐτῶν ἀπῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.

34. The First Four Apostles.

Περιπατῶν οὖν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν ὁ Ἰησοῦς Σίμωνα, ὃν ἐκάλεσε

Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀμφιβάλλοντας τὸ ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἄλιεῖς.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Ὅλιγον ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἐν πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

Καὶ τούτους ἐκάλεσε, καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

35. Jesus at Capharnaum.

Εἰς δὲ Καφαρναοὺμ ἀφικόμενος ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐξεπλήσσοντο πάντες ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδάσκων ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα ἀκάθαρτον. Οὗτος ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλη λέγων· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε, τίς εἶ ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιτιμῶν τῷ δαιμονίῳ ἐξέβαλεν αὐτό, καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες συλλαλοῦντες πρὸς ἀλλήλους καὶ λέγοντες· Τί ἐστὶ τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.

Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

36. Jesus in the House of Simon.

Ἐκ τῆς συναγωγῆς ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος καὶ ἐθεράπευσε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, ἣ κατέκειτο πυρέσσοισα.

Τῇ δὲ ἑσπέρα, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἡ πόλις ὄλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Ἐφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐθεράπευσε τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ ἐξέβαλε τὰ δαιμόνια κράζοντα καὶ λέγοντα· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξέλειπε τὴν πόλιν Καφαρναούμ, καὶ τότε περιῆγεν ἐν ὄλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ θεραπέων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

37. The Miraculous Draught of Fishes.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ ἐδίδαξε τοὺς ὄχλους ἐκ πλοίου.

Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν

Σίμωνα (ἦν γὰρ τούτου τὸ πλοῖον). Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.

Τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων τοσοῦτο, ὥστε διαρρήγνυσθαι τὸ δίκτυον.

Κατένευσαν οὖν τοῖς μετόχοις αὐτῶν ἐν ἐτέρῳ πλοίῳ, ἐλθεῖν καὶ συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

Ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ λέγων· Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς παρόντας.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· Μὴ φοβοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν ζωγήσεις ἀνθρώπους.

38. Jesus Cures the Leper.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἦν ὁ Ἰησοῦς ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, ἀνὴρ πλήρης λέπρας ἤλθε πρὸς αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἂν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

Καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα, μηδενὶ μηδέν εἶπης ἀλλ' ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ καὶ πρόσφερε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι Ἰησοῦν δύνασθαι φανερῶς εἰς τὴν πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἦν ἐν ἐρήμοις τόποις.

39. Jesus Cures the Paralytic.

Ὀλίγω ὕστερον πάλιν εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καφαρναούμ, καὶ εὐθέως συνήχθησαν εἰς

τὸν οἶκον οἱ ὄχλοι, καὶ ἐν τούτοις πολλοὶ
Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦλθον ἐκ
πάσης κόμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας.

Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν
ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον,
ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

Οἱ δὲ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἶπον
ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ, τίς γὰρ δύνα-
ται ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Ἵνα τί, ἔφη, ἐνθυμεῖσθε
πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γὰρ ἐστὶν
εὐκοπώτερον εἰπεῖν· Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρ-
τίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε καὶ περιπάτει; Ἵνα
δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας, (τό-
τε λέγει τῷ παραλυτικῷ) Ἐγειρε, καὶ ἄρας
τὴν κλίνην πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,

καὶ ἰδόντες οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξα-
σαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην
τοῖς ἀνθρώποις.

40. The Calling of St. Matthew.

Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πα-
ρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ παράγων εἶδεν ἄν-
θρωπον καθήμενον ἐπὶ τῷ τελωνίῳ, Ματθαῖον
λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.
Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

Ὁ δὲ Ματθαῖος ἐποίησεν αὐτῷ μεγάλην
δόχην ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶ-
ναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ
καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ

χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ
κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἤλθον καλέσαι τοὺς
δικαίους ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

41. The Celebration of the Sabbath.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἔτιλλον
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχνας καὶ ἤσθιον,
ἐπεινάσαν γὰρ σφόδρα. Οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες
εἶπον αὐτῷ· Ἴδού, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν,
ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε,
τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ Θεοῦ καὶ ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προ-
θέσεως, οὓς οὐκ ἔζῃν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς
μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;

Εἰ δὲ ἐγνώκετε, τί ἐστίν· Ἐλεος θέλω

καὶ οὐ δύσιν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους· τὸ γὰρ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, ἀλλ' οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. Ὡστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Ἐτέρῳ δὲ σαββάτῳ θεραπεύσων ἄνθρωπὸν τινα ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρα, ἤρώτα τοὺς Φαρισαίους, οἱ παρετήρουν αὐτόν· Πότερον ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; Ἡ τίς ἐστὶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ σώσῃ; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; Ὡστ' ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιεῖν.

42. Jesus Chooses the Twelve Apostles.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ὄρος προσεύχεσθαι, καὶ ἦν πᾶσαν τὴν νυκτὰ ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἐξελέξατο ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς ἀποστόλους ὠνόμασεν.

Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· Πρῶτος Σίμων, ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Τούτους ἐξελέξατο, ἵνα ᾧσι μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον, ἐκβάλλειν δαιμόνια καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

43. The Sermon on the Mount.

Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀποστόλων εἰς τόπον πεδινόν, καὶ ὄχλος

μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος ἤκολούθησαν αὐτῷ, ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων τοιαύδε·

44. The Eight Beatitudes.

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

45. Dignity and Duties of the Apostles.

Τοῖς δὲ ἀποστόλοις εἶπεν ὁ Ἰησοῦς·

Ἔμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Ἔμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ καί-

ουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόνδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

46. Duties of Christians.

Καὶ πάλιν πρὸς τὸν λαὸν τραπόμενος ἔλεγεν·

Μὴ νομίζετε, ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· Οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι.

Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ἐκούσατε, ὅτι ἐρῶν ἔθρη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ

φονεύσεις· ὅς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὅς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

47. The Sanctity of Marriage.

Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρήθη· Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρεи γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν.

Ἐρρήθη δέ· Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα

αὐτοῦ δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτός λόγου πορνείας, ποιῆ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἂν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Ὁ γὰρ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω.

48. Other Christian Perfections.

Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐρῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Μὴ ὀμνύετε ὅλως. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν· Ναὶ ναί, οὐ οὐ. Τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

ἠκούσατε, ὅτι ἐρῥέθη· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Μὴ ἀνταδικεῖτε ἠδικημένοι, ἀλλ' εἰάν τις τύπτῃ ὑμᾶς εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, παρέχετε αὐτῷ καὶ τὴν ἑτέραν.

Ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ὑμᾶς διωκόντων, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὃς τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δίκαιους καὶ ἀδίκους.

Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

49. Purity of Intention.

Προσέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω

ἢ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἢ δεξιά, ὅπως ἢ σου
ἢ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ
σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι.

Καὶ ὅταν προσεύχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν
σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν, προσεύχου τῷ
πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ
σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι.

Καὶ ὡσαύτως ὅταν νηστεύῃς, ἀλειψαί σου
τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,
ὅπως μὴ φανῆς νηστεύων τοῖς ἀνθρώποις,
ἀλλὰ τῷ πατρί σου, τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ,
καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ,
ἀποδώσει σοι.

50. The Christian's Solicitude.

Μὴ θησανρίζετε ὑμῖν θησανρούς ἐπὶ τῆς
γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρωσὶς ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν.

Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου.

Μηδὲ μεριμνᾶτε λέγοντες· Τί ἐσθίωμεν ἢ τί πίνωμεν ἢ τί περιβαλλώμεθα; Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

51. Duties towards Our Neighbor.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· μὴ καταδικάζετε, ἵνα μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

Πάντα, ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφήται.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ ὄρους, καὶ ἐξεπλήσσαντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἐν ἐξουσία ὁ λόγος αὐτοῦ.

52. The Centurion's Servant.

Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναοῦμ.

Ἐκεῖ ἀπαντᾷ αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου, ἀσθενεῖ καὶ μέλλει τελευτᾶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα εἰσέλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην μου· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ· Ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον.

Τῷ δὲ ἑκατοντάρχῳ λέγει· Ὑπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας, γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

53. The Widow's Son of Naim.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἡ ὁδὸς ἦν διὰ τῆς πόλεως Ναϊν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς.

Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα.

Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε. Τῆς δὲ σοροῦ ἀψάμενος εἶπε· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

Εὐθύς ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν λέγοντες· ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

54. The Messengers of John the Baptist.

Ὅτε ἤκουσε πάντα ταῦτα ὁ Ἰωάννης ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, προσεκάλεσε δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἔπεμψεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγοντας· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε τῷ Ἰωάννῃ, ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται καὶ

μακάριός ἐστιν, ὅς ἐν ἐμοὶ μὴ σκανδαλίζεται.

Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου καὶ ἔφη· Προφήτης ἐστὶν οὗτος, καὶ περισσότερος προφήτου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου ἔμπροσθέν σου ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. Καὶ λέγω ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων οὐδεὶς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων ἐστὶν αὐτοῦ.

55. Jesus Cures a Man who had been Sick Thirty Eight Years.

Ἐν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις εἶδεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῇ κρήνῃ τῇ ἐπιλεγομένη ἐβραϊστὶ Βηθεσδὰ ἄνθρωπόν τινα, ὃς ἤδη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη κατείχετο τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ.

Τοῦτον ἠρώτα· Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; Ἄπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγείρε, αἶρε τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Εὐθὺς ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπῆλθε χαίρων.

56. Mary Magdalene.

Φαρισαῖός τις, Σίμων ὀνόματι, ἐκάλεσε τὸν Ἰησοῦν εἰς δεῖπνον. Γυνή οὖν, ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, ἀκούσασα ὅτι κατὰκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, ἐκόμισεν ἀλάβαστρον μύρου, καὶ κλαίονσα ἤρξατο τοῖς δάκρυσιν βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ταῖς δριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν αὐτοὺς καὶ κατεφίλει, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ.

Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ φαρισαῖος εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγὶ γνωσκεν ἅν, τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνή, ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Σίμων, ὁρᾷς τὰ ἔργα, τὴν πίστιν καὶ τὴν μετάνοιαν ταύτης τῆς γυναικός; Λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῇ αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολὺ.

Τῇ δὲ γυναικὶ ἔλεγεν· Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, πορεύου εἰς εἰρήνην.

57. Jesus Returns to Galilee, Cures one Possessed, and Answers the Hostile Attacks of the Pharisees.

Μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἐθεράπευσεν ἄνθρωπον δαιμονιζόμενον, τυφλὸν καὶ κωφόν.

Οἱ Φαρισαῖοι, οὐ δυνάμενοι ἐξαρνεῖσθαι τὸ θαῦμα, ἐζήτουν αὐτὸ ἐξηγεῖσθαι λέγοντες· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Ταύτην τὴν βλασφημίαν ῥαδίως ἐξέλεγξεν. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι εἰς τοῦτο προῆλθον τῆς ἀναιδείας, ὥστ' ἀπαιτεῖν παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεᾶ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς γὰρ ἐγένετο ὁ Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

Ὡςπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Οἱ Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει

μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ. Καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Ἡ βασίλισσα τοῦ νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος. Πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

58. The Sermon at Sea.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ἰδὼν ὄχλους πολλοὺς συναχθέντας πρὸς αὐτόν, ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὰς ἐξῆς ἑπτα παραβολὰς τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ·

59. Parable of the Sower.

Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. Καὶ ὅτε ἔσπειρεν, ὁ μὲν σπόρος ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,

καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτόν. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη καὶ εὐθέως φυεὶς ἐξηράνθη, ὅτι οὐκ εἶχε ῥίζαν. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ ἀπεπνίχθη ὑπ' αὐτῶν. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

Ὁ σπόρος ἐν ταύτῃ τῇ παραβολῇ ἐστὶ, κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὃν πολλοὶ μὲν ἀκούοντες παραδέχονται, ὀλίγοι δὲ κατέχουσιν ἐν ταῖς καρδίαις, ὥστε καρπὸν φέρειν ἐν ὑπομονῇ.

60. The Parable of the Cockle.

Ἀνθρωπὸς τις ἔσπειρε καλὸν σπέρμα ἐν τῇ ἀγρῷ αὐτοῦ· καὶ ὅτε ἐκάθευδεν, ἤλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ σίτου. Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ἀμφότερα, εἶπεν

ὁ οἰκοδεσπότης τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ἄφετε ἀμφοτέρα συναυξάνεσθαι ἕως τοῦ θεισμοῦ, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θεισμοῦ ἐρῶ τοῖς θεισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ κατακαύσατε αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Διῶριζε καὶ ταύτην τὴν παραβολὴν Ἰησοῦς λέγων· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ πονηροί· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θεισμός συντέλεια τοῦ αἰῶνος· οἱ δὲ θεισταὶ ἄγγελοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, οἳ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τοὺς μὲν πονηροὺς συλλέξουσι καὶ βαλοῦσιν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Οἱ δὲ δίκαιοι τότε ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

61. The Parable of the Mustard-Seed.

Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃ μικρότατόν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, γίγνεται δένδρον καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐλθόντα κατασκηνεῖ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

62. The Parable of the Leaven.

Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

63. The Parable of the Treasure.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θεσαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὗρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα, ὅσα ἔχει, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

64. The Parable of the Pearl.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. Εὕρων δὲ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν ἐπώλησε πάντα, ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

65. The Parable of the Good and the Bad Fishes.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ, ἣ βάλλεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ συνάγει ἰχθῦς παντοδαπούς. Οἱ μὲν καλοὶ τούτων συλλέγονται εἰς ἄγγεῖα, οἱ δὲ σαπροὶ ἔξω βάλλονται. Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· Ἄφοριοῦσιν οἱ ἄγγελοι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.

66. Following Christ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὁψίας γενομένης, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.

Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῶ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῶ· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῶ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς. Σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ὅστις γὰρ ἐπιβάλλει τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπει εἰς τὰ

ὀπίσω, οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τότε ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ἀπέπλει μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

67. The Tempest Calmed.

Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο λαίλαψ μεγάλη, ὅστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. Αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.

Φοβηθέντες οὖν οἱ μαθηταὶ προσῆλθον καὶ ἤγειρον αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ παραχρῆμα ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

68. Jesus in the Country of the Gerasens.

Πέραν δὲ τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γερασηνῶν, ὑπῆντησαν τῷ Ἰησοῦ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι. Ἦσαν δὲ χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχεύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

Οὗτοι ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη, καὶ οἱ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, πέμψον ἡμᾶς εἰς τὴν κάτω ἀγέλην χοίρων.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους. Καὶ ἰδοῦ, ὄρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρηνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς διςχίλιοι, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

Οἱ δὲ βόσκοντος πάντα ταῦτα εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν, καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Φόβος γὰρ μέγας εἶχεν αὐτούς. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

69. Jesus Returns to Capharnaum.

Καὶ ὅτε ἐξέβη ἐκ τῆς νεῶς ὁ Ἰησοῦς, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὄχλος πολὺς παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐν τούτοις ἦν ἄρχων τις τῆς συναγωγῆς, ὀνόματι Ἰάειρος, ὃς παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἡ θυγάτηρ μου μονογενῆς ἄρτι ἐτελεύτησεν· Ἄλλ' ἐλθὼν ἐπίδρα τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ἠκολούθησεν αὐτῷ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Ὅτε οὖν ἐπορεύετο διὰ τοῦ ὄχλου, γυνή τις, ἣτις ἦν ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη ἕτι δώδεκα

καὶ πολλὰ ἔπασχε παρὰ τῶν ἰατρῶν, οὐδὲν ὠφεληθεῖσα, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἰάθη ἀπὸ τῆς μάστιγος αὐτῆς.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπε· Θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς ἑρήνην.

70. The Daughter of Jairus.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητάς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον λέγει αὐτοῖς· Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἐτελεύτησε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

Καὶ κρατήσας αὐτῆς τῆς χειρὸς λέγει αὐτῇ·
Κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε· καὶ αὐτίκα ἀνέστη
τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει διὰ τῆς οἰκίας.

Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν
γῆν ἐκείνην.

71. Jesus Cures Two Blind Men, and
Returns a Second Time to Nazareth.

Μετ' ὀλίγον ἐξέλιπεν ὁ Ἰησοῦς τὴν Κα-
φαρναοῦμ ἵνα περιοδεύοι τὴν Γαλιλαίαν, καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ
λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ τοῦ Δαβίδ.

Ἦρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς· Ἴδρα πιστεύ-
ετε, ὅτι τοῦτο δύναμαι ποιῆσαι; Λέγουσιν
αὐτῷ· Ναί, Κύριε.

Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων·
Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ
παραυτίκα ἐγένοντο βλέποντες.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

Τότε καὶ τὸ δεύτερον ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, οἱ δὲ Ναζαρηνοὶ οὐχ ὑπεδέξαντο αὐτόν.

72. The Beheading of John the Baptist.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησε τοῖς μεγιστάσι καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας.

Διὰ τοῦ δείπνου ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ὠρχήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ περιχαρῆς εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἰτησόν με, καὶ ὃ ἂν αἰτήσης, δώσω σοι, ἕως ἡμίσου τῆς βασιλείας μου.

Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσωμαι; Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς περίλυπος ἐγένετο, διὰ δὲ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους εὐθέως ἐπέταξε, τὸν Ἰωάννην ἀποκεφαλίζεσθαι ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ φέρεσθαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ κορασίῳ ἐπὶ πίνακι. Τὸ δὲ ἀσεβὲς κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ ἔτι ἀσεβεστέρα μητρὶ αὐτῆς.

73. The First Sending of the Apostles.

Ὅτε οὖν ἀπεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ, προσεκαλεῖτο τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, ἀπέστειλεν αὐτοὺς σύνδυο καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, καὶ θεραπεύειν πάσας τὰς νόσους.

Καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰς ὁδὸν ἔθνων μὴ ἀπέλ-

θητε, καὶ εἰς πόλεις Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ κηρύσσετε τὸ εὐαγγέλιον λέγοντες· ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

74. The Apostles Receive Instructions for their Mission.

Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν. Ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάζετε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· καὶ ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ. Καὶ ἐὰν μὲν

ἢ ἡ οἰκία ἀξία, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὴν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· ἐὰν δὲ μὴ ἢ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

Καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάσσετε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

75. Further Instructions.

Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. Ἔστέ οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Μισήσουσι γὰρ ὑμᾶς καὶ ἐκ πάντος τρόπου διώξουσι διὰ τὸ ὄνομά μου. Ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε τοὺς ἀνθρώπους. Ἀποκτείνουσι μὲν τὸ σῶμα, τὴν

δὲ ψυχὴν οὐ δύνανται ἀποκτείνειν. Φοβεῖσθε
μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν καὶ
τὸ σῶμα διαφθείρειν.

Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ
δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυσσον
μετάνοιαν, καὶ ἠγγελλον τὴν βασιλείαν ὅτι
ἤγγικεν. Δαιμόνια δὲ καὶ πολλὰ ἐξέβαλλον
καὶ ἀλείφοντες ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους
ἐθεράπευον αὐτούς.

76. The Multitudes Follow Jesus.

Ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα, καὶ ὑποστρέψαντες
πρὸς τὸν Ἰησοῦν οἱ ἀπόστολοι ἀπήγγειλαν
αὐτῷ, ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε εἰς ἔρημον τόπον
καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἰδόντες δὲ αὐτοὺς
οἱ ὄχλοι ὑπάγοντας ἠκολούθησαν αὐτοῖς.

Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλέησεν αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς πολλὰ καὶ θεραπεύειν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

77. The Miracle of the Loaves and Fishes.

Ἐψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη πολλή· Ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλω κόμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

Ὁ δὲ λέγει· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ἀποκρίνονται· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτούς καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐμέρισαν αὐτούς τοῖς ὄχλοις.

Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς, κλασμάτων κόφιοι δώδεκα. Οἱ δὲ φαγόντες ἦσαν ἄνδρες ὡς πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης, ὃ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἔθελον αὐτὸν βασιλέα ποιῆσαι. Ὁ δὲ εὐθέως ἐκέλευσε τοὺς μαθητὰς ἐμβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Καφαρναούμ. Αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς ὄρος προσεύξασθαι.

78. Jesus Walks upon the Sea.

Ἦσαν ἤδη οἱ μαθηταὶ ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐβασανίζετο τὸ πλοῖον ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ἐναντίος ἦν ὁ ἄνεμος, οὐδ' ἐδύναντο προχωρεῖν εἰ μὴ βραδέως καὶ μάλα χαλεπῶς.

Τῇ δὲ τετάρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς εἶδον

τὸν Ἰησοῦν ἐπόμενον αὐτοῖς καὶ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἐταράχθησαν δεινῶς νομίζοντες φάντασμα εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Τότε ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

79. The Promise of the Blessed Sacrament.

Τῇ δὲ ὑστεραία οἱ ὄχλοι, οὐ δυνάμενοι εὐρίσκειν τὸν Ἰησοῦν, ἤλθον εἰς Καφαρναοῦμ ζητοῦντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἰδὼν αὐτούς ἔλεγεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε· Μὴ ἐργάζεστε τὴν βρωσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρωσιν

τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει.

Τίς οὖν ὁ ἄρτος οὗτος ὁ σεμνός; Ἐνενόουν οἱ Ἰουδαῖοι ἄρτον τινὰ θανατάσιον οἷον τὸ μάννα, ὃ ἔφαγον οἱ πατέρες αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστίν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ.

Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ πρῶτον δεῖ πιστεύειν εἰς ὃν ἀπέστειλεν ὁ Θεός. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς.

Ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσει

ται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἢ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

80. The Jews Murmur.

Ἐμάχοντο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν ἑαυτοῦ σάρκα φαγεῖν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῆς ἐστὶ βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῆς ἐστὶ πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ.

Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ

διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κάκεινος
ζήσει δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρα-
νοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες
ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦ-
τον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

81. The Apostles are Scandalized.

Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀκούσαντες
αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος·
τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς
σκανδαλίζει; Τί οὖν φήσετε, ἐὰν θεωρῆτε τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν
τὸ πρότερον; Ἔτι καὶ τότε ἀπιστήσετε;

Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ
ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λελάληκα
ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωὴ ἐστιν. Ἄλλ'
εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πιστεύουσιν.

Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀπῆλθον ἀπ' αὐτοῦ. Εἶπε δὲ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

82. Second Passover. — The Woman
of Chanaan.

Διὰ τὰς ἐπιβουλάς τῶν Ἰουδαίων οὐκ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς τούτῳ τῷ ἔτει εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπὶ τὸ Πάσχα. Περιπατῶν οὖν τὴν Γαλιλαίαν ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου καὶ Σιδῶνος.

Ἐκεῖ γυνή τις, Ἑλληνίς, ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐκραύγασε λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται, Κύριε, βοήθει μοι.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ καλόν ἐστι, λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, Κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

83. Cure of the Deaf and Dumb.

Ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως.

Ἐκεῖ φέρουσιν αὐτῷ οἱ ὄχλοι χωλοὺς, κυλλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς καὶ ἑτέροους πολλοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ἑθεράπευσεν αὐτούς.

Ἐν τούτοις ἦν κωφός τις καὶ μογιγάλος. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐφφαθά, ὃ ἐστι διανοίχθητι. Καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.

Οἱ δὲ ὄχλοι ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

84. The Primacy Conferred on Peter.

Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητάς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, οἱ δὲ Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν.

Καὶ αὐθις ἰρώτα· Ὑμεῖς δέ, τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀπεκρίνατο Σίμων Πέτρος· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Μακάριος εἶ, Σίμων, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι τοῦτο, ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ δέ σοι λέγω· ὅτι Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἂν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἂν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

85. Jesus Foretells His Passion.

Ἀπὸ τούτου ἤρξατο Ἰησοῦς δεικνύναι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυ-

τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ ἐπιτιμῶν· Ἰλεῶς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ τὴν ἀφροσύνην ταύτην, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

Ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, εὕρήσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, εἰάν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ

δόξη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.

86. The Transfiguration.

Μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλόν.

Ἐκεῖ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς χιών, καὶ ἰδοὺ, ὄφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ.

Ὁ Πέτρος ἐκπεπληγμένος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσῆι καὶ μίαν Ἡλίᾳ.

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος νεφέλη φωτεινὴ

ἐπεσκίασεν αὐτοὺς καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

Οἱ μαθηταὶ ταῦτα ἀκούσαντες κατέπεσον ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

Καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐπέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς μηδενὶ λέγειν ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῆ.

87. Jesus Cures the Lunatic Child.

Τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρα, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησε τῷ Ἰησοῦ ὄχλος πολὺς, καὶ ἀνῆρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησε λέγων· Κύριε,

ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ ὑπὸ πνεύματος ἀλάλου κακῶς πάσχει. Προσ-
ήνεγκον αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, ἀλλ' οὐκ ἐδυνήθησαν αὐτὸν δεραπεῦσαι.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Εἰ δύνη πιστεῦ-
σαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως
κράξας ὁ πατήρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων
ἔλεγε· Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

Τότε ἐπετίμησεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἀκαθάρτῳ
πνεύματι, καὶ ἔθεραπεύθη ὁ παῖς.

Τοῖς δὲ μαθηταῖς ἔλεγεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος,
ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; Διὰ τὴν ἀπι-
στίαν ὑμῶν οὐκ ἐδυνήθητε ἐκβαλεῖν αὐτό.
Ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ·
Μετάβηθι ἔνθεν ἐκεῖσε, καὶ μεταβήσεται, καὶ
οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ
ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

THIRD YEAR.

JESUS WORKS CHIEFLY IN SAMARIA AND JUDEA.

88. Jesus goes to Jerusalem for the Feast of Tabernacles.

Ἐγγὺς ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία, καὶ εἶπον οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσί σου τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖς. Φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

Πορευόμενος οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ ἑαυτοῦ εἰς κώμην τινὰ τῶν Σαμαρειτῶν, ἵνα ἐτοιμάσαιεν αὐτῷ.

Οἱ δὲ ἐνοικοῦντες οὐκ ἐβουλήθησαν προσδέχεσθαι αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱεροσόλυμα.

Τοῦτο ἰδόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον· Κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ καταβῆναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τρυχῶσαι ταύτην τὴν κώμην, ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν;

Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπετίμησεν αὐτοῖς λέγων· Οὐκ οἶδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ἀνθρώπους ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.

Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

89. The Sending of the Seventy-two Disciples.

Μετὰ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

Ἐλεγε δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν φερισμός πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ

κυρίου τοῦ Δερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλη ἐργάτας εἰς τὸν Δερισμὸν αὐτοῦ.

Ἐπάγετε· ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πῆραν, μηδὲ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ εἰ ἐκεῖ ἦ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μὴ γε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθιοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

90. The Disciples Return from Their First Mission.

Ἐπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δέ, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις.

Καὶ στραφεῖς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε·
Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέ-
πετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται
καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε,
ἀλλ' οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι, ἃ ἀκούετε,
ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν.

91. The Greatest Commandment.

Καὶ ἰδού, νομικός τις, ἐκπειράζων αὐτὸν
λέγει· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω;

Ἐρώτησεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Ἐν τῷ νόμῳ
τί γέγραπται; πῶς ἀναγιγνώσκεις;

Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ἀγαπήσεις τὸν Κύριον
τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν
ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου,
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· καὶ τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτόν.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρθῶς ἀπεκρίθης. Τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.

Ὁ δὲ θάλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶν ὁ πλησίον μου;

92. The Good Samaritan.

Ἐπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχὸν καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες καὶ πλήξαντες αὐτὸν ἀπῆλθον, ἡμιθανῆ ἀφέντες.

Κατὰ συγκυρίαν ἱερεὺς τις, ὁμοίως δὲ καὶ λευϊτης, κατέβαινον ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἀντιπαρῆλθον.

Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἐκεῖσε ἐλέησεν αὐτόν, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· καὶ ἐπιβιβάσας αὐτόν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτόν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

Τῇ ὑστεραία, ἀποχωρήσων, δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προςδαπανήσης, ἐγώ, ὅταν ἐπανέλθω, ἀποδώσω σοι.

Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπροσθέντος εἰς τοὺς ληστὰς; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ὁ ἐλεήσας αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

93. Mary and Martha.

Πορευόμενος ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα ἦλθεν εἰς κώμην τινὰ Βηθανίαν καλουμένην. Ἐκεῖ ἀδελφαὶ δύο, Μαρία καὶ Μάρθα, ἠδέως ὑπεδέξαντο αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν.

Ἡ μὲν Μαρία παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, ἤκουσε τὸν λόγον αὐτοῦ, ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακομίαν, καὶ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ

ἀδελφή μου μόνην με καταλείπει διακονεῖν;
Εἰπέ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβηται.

Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ δορυβάζῃ περὶ πολλά· ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

94. The Lord's Prayer.

Εὐξαμένου ποτὲ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τόπῳ τινὶ ἐρημῷ, εἶπεν αὐτῷ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν

ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
Ἄμήν.

Καὶ προσέθηκεν ὁ Ἰησοῦς· Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοίγεται.

95. Jesus at the Feast of Tabernacles.

Ἀφίκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, μεσοῦσης ἤδη τῆς ἑορτῆς. Ἀναβάς εἰς τὸ ἱερόν ἐδίδασκε, καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;
Ἔλεγον δέ τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι, καὶ

ἴδε παρρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν.
Μὴ ποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου
ἐπίστευον εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ὁ Χριστός,
ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν
οὗτος ἐποίησεν. Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως
ἄνθρωπος. Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

96. The Woman Taken in Sin.

Ἐν τῇ ὕστεραίᾳ πάλιν ἦν ὁ
Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ ἄγουσιν
αὐτῷ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκά
τινα ἐπὶ ἁμαρτία εἰλημμένην, καὶ λέγουσιν·
Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπὶ
αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. Μωϋσῆς δὲ ἐν τῷ
νόμῳ ἐκέλευσε, τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ
οὖν τί λέγεις;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ

κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον, καὶ πάλιν κατακύψας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο, εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων. Τότ' ἤρῳτα ὁ Ἰησοῦς τὴν γυναῖκα· Ποῦ εἰσιν οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, Κύριε. Καὶ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδ' ἐγὼ σε κατακρινῶ. Πορεύου, καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

97. The Cure of the Man Born Blind.

Σαββάτῳ τινὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

Ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος, καὶ ἐπέθηκε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Ἀπῆλθεν ὁ τυφλὸς καὶ ἐνίψατο, καὶ ἐπανῆλθε βλέπων.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἐξετάσαντες πῶς ἀνέβλεψεν ὁ τυφλὸς ἔλεγον οἱ μὲν ὅτι Οὐκ ἔστι παρὰ Θεοῦ οὗτος ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ, οἱ δὲ Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ ἦν σχίσμα ἐν αὐτοῖς.

Ὁ δὲ τυφλὸς ἀπεκρίθη· Εἰ ἁμαρτωλὸς ἔστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἄρτι βλέπω. Οἶδαμεν δὲ καὶ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ᾖ, καὶ τὸ

Δέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. Ἐγὼ οὖν φημι, ὅτι οὗτος προφήτης ἐστίν. Εἰ γὰρ μὴ ἦν παρά Θεοῦ, οὐκ ἂν ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.

Ἀκούσαντες τούτους τοὺς λογισμοὺς εἶπον οἱ Φαρισαῖοι· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

98. Jesus the Good Shepherd.

Ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἐξέβαλον τὸν τυφλογενῆ διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἔλεγεν αὐτοῖς ταύτην τὴν παραβολήν·

Ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλός τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ οὗ οὐκ ἔστι τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ, καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης· κἀκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν.

99. Jesus at the Feast of the Dedication.

Ἐμεινεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις μέχρι τῆς ἑορτῆς τῶν ἐγκαινίων, ἣ ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν χειμῶνος ὥρα ἐγένετο ἡμέρας ὀκτώ.

Περιπατοῦντα οὖν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος ἐκύκλωσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἶπὲ ἡμῖν παρῤῥησία.

Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν, ἀλλ' οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἔσμεν.

Ἀκούσαντες ταῦτα ἐβάστασαν οἱ Ἰουδαῖοι λίθους, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ ἐκ τοῦ πατρὸς· διὰ ποῖον ἔργον ἐμὲ λιθάζετε;

Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Ὅν ὁ πατὴρ ἡγίασεν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύτέ μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κὰν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ πατρὶ.

Τότε ἐξήτουν οἱ Ἰουδαῖοι πιάσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων.

100. Jesus Pays the Temple Tax.

Ἦν ἡ ὁδὸς διὰ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν εἰς Καφαρναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

Ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη; ἀπὸ τῶν υἰῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

Ἀπεκρίνατο Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν

ὁ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεῖς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

101. Humility.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὄρα προσῆλθον τῷ Ἰησοῦ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων. Πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ

εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

102. Scandal.

Καὶ ἔτι περὶ τοῦ παιδίου λέγων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὅς ἂν δέξηται ἐν παιδίον τοιοῦτον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

Ὅς δ' ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικός περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. Ἀνάγκη γάρ ἐστιν, ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου, ἢ ὁ ποῦς ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. Καλὸν σοὶ ἐστὶ, κυλλὸν, χωλὸν ἢ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο χεῖρας, δύο πόδας ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

103. Fraternal Correction.

Διέμενεν ὁ Ἰησοῦς διδάσκων τοὺς μαθητὰς καὶ ἔλεγεν· Ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σέ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος

δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῆ πᾶν ῥῆμα.

Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπέ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἂν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι Ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἂν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἶμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

104. The Pardon of Injuries.

Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος ἠρώτησεν αὐτόν· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις;

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Οὐ λέγω σοι, ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά. Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

105. The Unforgiving Servant.

Καὶ ταῦτα παραινέσας ἐπέλεγεν ὁ Ἰησοῦς τήνδε τὴν παραβολήν· Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἀφήκε τῷ δούλῳ αὐτοῦ τὸ δάνειον μυρίων ταλάντων.

Οὗτος δὲ ἐξελθὼν εὔρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον.

Ἀκούσας ταῦτα ὁ κύριος καὶ προσκαλεσάμενος τὸν σκληρὸν καὶ ἀγνώμονα δοῦλον λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν

ἐκείνην ἀφήκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασιανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον.

Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

106. The Ten Lepers.

Καὶ ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κόμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν, καὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐ-

τοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. Οἱ δὲ πορευθέντες ἑκαθαρίσθησαν.

Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ. Καὶ οὗτος ἦν Σαμαρείτης.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἑκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστάς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

107. Sickness and Death of Lazarus.

Ἦν ἔτι ὁ Ἰησοῦς πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅτε αἱ δύο ἀδελφαὶ Μαρία καὶ Μάρθα ἀπὸ Βηθανίας ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ὁ ἀδελφός ἡμῶν, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι

πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.

Καὶ ὅτε προσεπέλαζεν ὁ Ἰησοῦς τῇ Βηθανίᾳ, ὑπήντησαν αὐτῷ Μάρθα καὶ Μαρία λέγουσαι· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν.

Λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν. Ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἰδὼν δὲ αὐτάς τε καὶ τοὺς συνελθόντας Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ εἶπεν· Ἀλλὰ ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Καὶ ἤγαγον αὐτόν πρὸς τὸ μνημεῖον.

108. The Resurrection of Lazarus.

Τὸ δὲ μνημεῖον ἦν σπήλαιον καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. Ἡ δὲ Μάρθα λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι, ἔφη, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

Ἦραν οὖν τὸν λίθον, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ἤδην, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

Ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκῶς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Καὶ ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτόν, καὶ ἀφετε ὑπάγειν.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, θεασάμενοι
ἃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

109. The Jews Seek to Kill Jesus.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνήγαγον
συνέδριον καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος
ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; Ἐὰν ἀφῶμεν
αὐτόν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν,
καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν
καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

Εἰς δὲ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Συμφέρει
ἡμῖν, ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ,
καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο,
ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρῆρσῖα περιεπάτει ἐν
τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

χώραν ἐγγύς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραΐμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν.

110. Jesus the Friend of Little Children.

Τότε προσέφερον τῷ Ἰησοῦ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξεται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν τοῖς προσφέρουσιν.

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.

111. The Rich Young Man.

Καὶ ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ εἰς ὁδόν, προσέδραμε νεανίσκος τις καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω;

Ἐπεκρίνατο αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τήρησον τὰς ἐντολάς· Οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Τοῦ δὲ νεανίου εἰπόντος ὅτι Ταῦτα πάντα ἐτήρησα ἐκ νεότητός μου, ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις εἶναι τέλειος, πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός τοῖς πτωχοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.

Ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας ταῦτα ἀπῆλθε λυπούμενος, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες ἐξελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

112. The Reward in Heaven.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ.

Καὶ πᾶς, ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς ἕνεκα τοῦ ὀνόματός μου, ἕκαστονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

113. The Laborers in the Vineyard.

Μετὰ ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς ταύτην τὴν παραβολὴν· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῖ μισθώσασθαι ἐργάτας, καὶ συμφωνήσας μετ' αὐτῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, καὶ πάλιν περὶ τὴν ἕκτην, τὴν ἑννάτην καὶ τὴν ἑνδεκάτην, καὶ εὐρῶν ἐκάστοτε ἄλλους ἐργάτας ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ἀπέστειλε καὶ τούτους εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Ἐψίας δὲ γενομένης ὁ κύριος συγκαλεσάμενος τοὺς ἐργάτας ἀπέδωκεν αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων, καὶ ἔλαβον οἱ τε ἔσχατοι καὶ οἱ πρώτοι ἀνά δηνάριον.

Τῶν δὲ πρώτων γογγυζόντων περὶ ταύτης ὡς ἀδικίας, εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης ἐνὶ αὐτῶν· Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνέφώνησάς μοι; Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἑμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι, καὶ οἱ πρώτοι ἔσχατοι. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

114. Jesus Returns to Jerusalem.

Ἐν τούτῳ πάλιν ἤγγιζε τὸ πάσχα, καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητάς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παράδουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν.

Οὗτοι ἐμπαίζουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Αὐτοὶ δὲ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

115. The Blind Men of Jericho.

Καὶ ὅτε ἤγγιζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεριχῶ, δύο τυφλοὶ ἐκάθηντο παρά τὴν ὁδὸν προσαιτοῦντες.

Καὶ πυθόμενοι ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαραῖος παρέρχεται ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ.

Ὁ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Οἱ δὲ λέγουσι· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψωμεν.

Καὶ ἐλεήσας ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἰκολούθησαν αὐτῷ δοξάζοντες τὸν Θεόν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

116. Zacheus.

Ἐν τῇ Ἱεριχῷ ἦν ἀνὴρ τις, Ζακχαῖος ὀνόματι, ἀρχιτελώνης, πλούσιος μὲν χρημάτων, μικρὸς δὲ τῇ ἡλικίᾳ.

Οὗτος ζητῶν ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστίν, μὴ δυνάμενος δὲ ἀπὸ τοῦ ὄχλου, προέδραμε

ἔμπροσθεν καὶ ἀνέβη ἐπὶ συκομωρέαν ὅπου ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς διέρχεσθαι.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τόπον καὶ ἀναβλέψας κατεκάλει αὐτόν, καὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι παρ' αὐτῷ.

Καὶ πάντων περὶ τούτου γογγυζόντων καὶ λεγόντων ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

117. The Parable of the Ten Talents.

Ἐντεῦθεν ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὅτι πολλοὶ ἐδόκουν ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι, ἔλεγε τήνδε τὴν παραβολήν.

Ἄνθρωπός τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑπο-

στρέψαι. Καλέσας δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε· Πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι.

Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

Καὶ ὅτε ἐπανῆλθε λαβὼν τὴν βασιλείαν ἐφώνησε τοὺς δούλους καὶ συνῆρε λόγον μετ' αὐτῶν. Τοῖς ἐν ἐλαχίστῳ πιστοῖς γενομένοις ἐξουσίαν ἔδωκεν ἐπάνω δέκα ἢ πέντε πόλεων κατὰ τὴν πραγματείαν αὐτῶν· τὸν δὲ ὀκνηρὸν δοῦλον, ὃς ἀποκειμένην εἶχε τὴν μνᾶν αὐτοῦ ἐν σουδαρίῳ, ἐκέλευσε ταύτην ἀφαιρῆσθαι καὶ βάλλεσθαι εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.

Πλὴν τοὺς ἐχθροὺς τοὺς μὴ θελήσαντας αὐτὸν βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι καὶ κατασφάζεσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

Ταῦτα εἰπὼν προῆγεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων.

[Πολλὰς ἔτι καὶ ἄλλας παραβολὰς ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἔστιν ἅς ἐνταῦθα ἀναφέρειν οὐκ ἄτοπον.]

118. The Fig Tree.

Πυθόμενός ποτε ὁ Ἰησοῦς ὅτι Γαλιλαίων τινῶν τὸ αἷμα ἔμιξε Πιλάτος μετὰ τῶν Δυσιῶν αὐτῶν, ἔλεγε τοῖς παροῦσιν· Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντα τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθησιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανόησητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε.

Ἦ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλῳάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντα ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανόησητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε.

Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκῆν

εἶχε τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ·
Ζητήσας καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὐρών εἶπε
πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἴδου τρία ἔτη ἔρχομαι
ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὐ-
ρίσκω. Ἐκκοψον αὐτήν, ἵνα τί καὶ τὴν γῆν
καταργεῖ;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες
αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω
περὶ αὐτήν καὶ βάλω κόπρια. Κἂν μὲν ποιήσῃ
καρπὸν — Εἰ δὲ μή γε, ἐκκόψεις αὐτήν.

119. The Supper.

Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ
ἐκάλεσε πολλούς. Τῇ δὲ ὥρᾳ τοῦ δείπνου ἀπέ-
στειλε τὸν δούλον αὐτοῦ εἰπεῖν τοῖς κεκλη-
μένοις· Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα.

Τούτων δὲ πάντων παραιτουμένων ὀργισθεὶς
ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξέλθε

ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπίρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταιί μου τοῦ δείπνου.

120. The Lost Sheep.

Ἦγγιζον τῷ Ἰησοῦ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ, καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συν-εσθίει αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·

Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν, οὐ καταλείπει τὰ ἐνενηκόντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται

ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὐρη αὐτό; Καὶ εὐρῶν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.

Ἡ ὡς περ συγχαίρονται φίλαι τε καὶ γείτονες γυναικὶ εὐρούσῃ τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσεν, οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίγνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

121. The Prodigal Son.

Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Ὁ νεώτερος αὐτῶν αἰτήσας τὸν πατέρα τὸ ἐπιβάλλον

μέρος τῆς οὐσίας καὶ τυχῶν ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως.

Δαπανήσας δὲ πάντα καὶ ὑστερήσας τῶν ἐπιτηδείων, λιμοῦ ἰσχυροῦ γενομένου κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, ἐθήτευε πολιτῆ τιμι, ὃς ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ, βόσκειν χοίρους.

Εἰς τοῦτο ἀφίκετο τῆς ἀπορίας, ὅστ' ἐπιθυμεῖν γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

Καὶ ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν ἀνέστη καὶ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν πατέρα λέγων· Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνωπιόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου·ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.

Ὁ δὲ πατὴρ ἐλεήσας αὐτὸν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ

ἐκέλευσε τοὺς δούλους αὐτοῦ ἐνδύειν αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν πρώτην, δίδοναι δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· θύειν δὲ προσέτι τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, καὶ φαγόντας εὐφρανθῆναι.

Τοῦ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου ὀργισθέντος περὶ τούτου, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ πατήρ· Τέκνον, καὶ σέ δεῖ εὐφρανθῆναι καὶ χαρῆναι, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρός ἦν, καὶ ἀνέζησε· ἦν ἀπολωλώς, καὶ εὐρέθη.

122. The Unjust Steward.

Ἐνθροπὸς τις πλούσιος, ἀκούσας ὅτι ὁ οἰκονόμος αὐτοῦ διεσκόρπιζε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἐφώνησεν αὐτὸν καὶ ἐζήτησε λόγον τῆς οἰκονομίας παρ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ οἰκονόμος πρὶν ἀφαιρῆσθαι τὴν οἰκονομίαν προσεκαλέσατο ἓνα ἕκαστον τῶν χρε-

οφειλετῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ἀφῆκεν αὐτοῖς μέρος τι συχρὸν τῶν χρεῶν αὐτῶν, ἐλπίζων ὅτι, ἐὰν μετασταθῇ τῆς οἰκονομίας, δέξονται αὐτὸν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρηνιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

Ποιήσατε καὶ ὑμεῖς ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας; ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

123. The Rich Man and Lazarus.

Ἐνθροπὸς τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν, ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν

ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου, ἀλλ' οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Μόνον οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

Καὶ νῦν ἀπέθανεν ὁ πτωχὸς καὶ ἀπηνέχθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ.

Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἄδῃ. Ἐπάρas δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὧν ἐν βασάνοις, εἶδεν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸν Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, καὶ φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου. Ὅδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

Ὁ δὲ Λάζαρος ἀναμνήσας αὐτὸν τῶν πρόσθεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἀγαθῶν καὶ τῆς νῦν δικαίας ἀντιδόσεως ἔλεγεν· Μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως μηδεὶς δύναται ἔνθεν διαβῆναι πρὸς ὑμᾶς, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς.

Τὸ τελευταῖον ἠρώτησεν ὁ πλούσιος τὸν Ἀβραάμ, ἵνα πέμψῃ τὸν Λάζαρον πρὸς τοὺς πέντε ἀδελφούς αὐτοῦ διαμαρτυρῆσαι αὐτοῖς. ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀπένευσε λέγων· Ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκούσατ' αὐτῶν. Εἰ γὰρ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

124. The Unjust Judge.

Ἵνα δὲ πάντοτε προσεύχωνται οἱ μαθηταὶ καὶ μὴ ἐγκακῶσιν ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς τήνδε τὴν παραβολήν.

Κριτὴς τις τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος ἠτήθη ὑπὸ χήρας τινός, ἵνα ἐκδικήσῃ αὐτήν ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου αὐτῆς.

Πολὺν χρόνον ἐξαρησάμενος τὸ τελευταῖον εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, ἀλλ' ὅμως, ὅτι κόπον μοι παρέχει, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.

Καὶ ἐπέθηκεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀκούσατε, τί ὁ κριτῆς τῆς ἀδικίας λέγει; Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βοῶντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός; Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει.

125. The Pharisee and the Publican.

Εἶπε δὲ Ἰησοῦς καὶ πρὸς τινὰς, τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν τήνδε.

Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.

Ὁ Φαρισαῖος σταθεῖς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου καὶ ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

Ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

III.

THE PASSION OF OUR LORD.

THIRD PART.

THE PASSION OF OUR LORD.

FIRST DAY OF HOLY WEEK.

126. Jesus is Anointed by Mary.

Ἀφίκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Βηθανίαν πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. Ἐκεῖ ἐποίησαν αὐτῷ δεῖπνον ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων.

Ἡ δὲ Μαρία λαβοῦσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου συνέτριψε καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. Ἐξέμαξε δὲ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς καὶ ἤλειψεν αὐτούς. Πᾶσα ἡ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

Ἐνιοι οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; Ὁ δὲ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ἔλεγεν· Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη τοῖς πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε αὐτήν, τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Πάντοτε τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν δέλγητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί· Προέλαβε μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.

Ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς.

Οἱ μὲν οὖν Ἰουδαῖοι πυθόμενοι ὅτι ὁ Ἰησοῦς

ἐν Βηθανία ἐστίν, πολλοὶ ἐκεῖ συνῆλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδοιεν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

SECOND DAY OF HOLY WEEK.

127. Christ's Triumphant Entry into Jerusalem.

Τῇ ἐπαύριον ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐλθὼν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ἀπέστειλε δύο μαθητάς εἰς τὴν κόμην τὴν κατέναντι αὐτῶν, Βηθφαγῆ καλουμένην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγεῖν αὐτῷ τὴν ὄνον, ἣν εὗρισκοιεν δεδεμένην ἐν τῇ κόμῃ, καὶ μετ' αὐτῆς τὸν πῶλον αὐτῆς, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐπω κεκάθικε.

Ἐπάνω τούτων οὖν οἱ μαθηταὶ ἐπέθησαν

τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπικαθίσαντες τὸν Ἰησοῦν ἐπάνω ἤγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδού, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πραῖς καὶ ἐπιβεβηκῶς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

Ὁ δὲ ὄχλος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ. Πολλοὶ καὶ ἔστρωσαν τὰ ἑαυτῶν ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ.

Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννά τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς

μαθηταῖς σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν ὅτι Ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κράζονται.

128. Jesus Weeps over Jerusalem.

Καὶ ὡς ἤγγισεν ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὴν λέγων ὅτι Εἰ ἔγνωσ καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου.

Ἐξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ ἐπιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσι ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσεισθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ

προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας.
Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν
τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Ἡ Ὀψίας δὲ γενομένης ἐξῆλθε μετὰ τῶν δώδεκα
ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ἠϋλίσθη ἐκεῖ.

THIRD DAY OF HOLY WEEK.

129. Jesus Curses the Barren Fig Tree.

Τῇ ἐπαύριον, ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθα-
νίας, ἐπείνασεν ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἰδὼν συκῆν
ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν ἐπ' αὐ-
τήν, εἰ ἄρα εὕρησει καρπούς, ἀλλ' οὐδὲν εὔρειν
ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα.

Οὐκ ἦν ὁ καιρὸς σύκων, ἀλλ' ὅμως κατήρατο
Ἰησοῦς τὴν συκῆν λέγων· Μηκέτι εἰς τὸν αἰ-
ῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ παρα-
χρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ.

Τῶν δὲ μαθητῶν δαυμαζόντων, ἔλεγεν ὁ

Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ εἶπητε ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήψεσθε.

130. Jesus Cleanses the Temple.

Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν πάντα τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, τὰς τραπέζας τῶν κολλυθιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν τὰς περιστερὰς πωλοῦντων κατέστρεψε καὶ οὐκ ἤφιεν, ἵνα τις διενέγη σκευὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ.

Καὶ ἔλεγεν· Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν, πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

ἽΟτε ὁψὲ ἐγένετο ἐπανῆλθεν εἰς Βηθανίαν.

FOURTH DAY OF HOLY WEEK.

131. The Tribute Due to Cæsar.

Τῇ ὑστεραία ἐπανελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ἐδίδασκε τὸν λαὸν καὶ ἔλεγε παραβολὰς δύο, τὴν μὲν τὸν ἑαυτοῦ θάνατον, τὴν δὲ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀποδοκιμασίαν προσημαινούσας.

Ἔγνωσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὅτι περὶ αὐτῶν ἔλεγε, καὶ πορευθέντες συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν λέγοντας· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει

σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Εἶπὲ οὖν ἡμῖν· Ἐξεστι δοῦναι φόρον Καίσαρι, ἢ οὐ;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὴν πονηρίαν αἰτῶν εἶπε· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ φόρου, ἵνα ἴδω. Καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Ὁ λαβὼν ἠρώτησεν αὐτούς· Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Εἶπον αὐτῷ ὅτι Καίσαρος, καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

Ταῦτα ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

132. The Widow's Mite.

Καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει, πῶς ὁ ὄχλος χαλκὸν εἰς-

έβαλλον. — Πολλοὶ μὲν πλούσιοι εἰσέβαλλον
πολλά, χήρα δέ τις πτωχή ἐλθοῦσα ἔβαλε
λεπτὰ δύο.

Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μα-
θητάς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ
χήρα αὕτη ἡ πτωχή πλεῖον πάντων ἔβαλε
τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

Οὗτοι γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς
ἔβαλον· ἐκείνη δ' ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς
πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

133. The Destruction of Jerusalem.

Ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ,
προσηλθον οἱ μαθηταὶ ἐπιδείξαι αὐτῷ τὰς
οἰκοδομὰς καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἱεροῦ, καὶ
εἰς ἐξ αὐτῶν ἔλεξε· Διδάσκαλε, ἰδέ, ποταποὶ
λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐλεύ-

σονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται ὧδε λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ἴδητε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, τότε γινῶτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐκχωρείτωσαν, καὶ γὰρ ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταί εἰσιν.

Πολλοὶ μὲν πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, πολλοὶ δὲ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ καταλυθήσεται πατουμένη ὑπὸ τῶν ἐθνῶν.

Τριάκοντα καὶ ἑπτα ἔτεσιν ὕστερον, στρά-

τευμα μέγα ἐπάγοντος τοῦ Ῥωμαίου στρατη-
γοῦ Τίτου, ἀκριβῶς ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν τοῦτο.

Τότε γὰρ κατεβλήθη τὰ τείχη, ἐρημώθη ἡ
πόλις, κατεκαύθη τὸ ἱερόν καὶ ἠχμαλωτίσθη-
σαν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς πάντα τὰ ἔθνη, μηδέποτε
εἰς ἓν ἔθνος συγγενησόμενοι.

134. Jesus Foretells the End of the World.

Ἐρωτηθεὶς δ' ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ καὶ περὶ
τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ
αἰῶνος εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγὼ
εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

Ἔμεῖς δὲ μὴ πιστεύσητε αὐτοῖς. Τάδε ση-
μεῖα ὑμῖν·

Πρῶτον κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρ-

τύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἤξει τὸ τέλος.

Μελλήσετε δ' ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους, φόβηθρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται συνοχὴ ἔθνων ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὄψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ

δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ οὗτοι ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

135. The Last Judgment.

Ἐλεγε δ' ὁ Ἰησοῦς καὶ τὴν κρίσιν τὴν ἐσχάτην, ὅπως γενήσεται. Καθήσεται γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, περιστώτων τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη.

Τὰ μὲν πρόβατα, τοὺς ἀγαθοὺς, στήσει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια, τοὺς κακοὺς, ἐξ εὐωνύμων.

Τότε ὁ κριτὴς τῶν μὲν ἀγαθῶν τὰ καλά, τῶν δὲ κακῶν τὰ πονηρὰ ἔργα ἀνακαλύψει, καὶ τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐρεῖ· Δεῦτε, οἱ

εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν, τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν ἀπὸ τῆς καταβολῆς τοῦ κόσμου.

Τοῖς δ' ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ ἔρεϊ· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Καὶ ἀπελεύσονται, οὗτοι μὲν εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

136. The Wise and the Foolish Virgins.

Τὴν μὲν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας καὶ τῆς ἐσχάτης κρίσεως οὐκ ἀπέκάλυψεν ὁ Ἰησοῦς, ἐκέλευσε δὲ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πάντοτε ἀγρυπνεῖν, καὶ προσδοκᾶν τὴν ἡμέραν τοῦ κυρίου πίστιν τε καὶ τὰ ἔργα τῆς πίστεως περιβεβλημένους.

Ὁμοιωθήσεται γάρ, ἔφη, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς

λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραί, καὶ πέντε φρόνιμοι· Αἱ μὲν μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον, αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον καὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ἰγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

Χρονίζοντος τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ νυκτὸς παρῆσαν οἱ ἄγγελοι τοῦ νυμφίου, καὶ ἐγερθεῖσαι αἱ παρθένοι ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

Αἱ δὲ μωραὶ εὗρον τὰς ἑαυτῶν ἐσβεσμένας, καὶ ἐν ᾧ ἀπῆλθον ἀγοράσαι ἔλαιον, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ φρόνιμοι εἰςῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους.

Ὅστερον ἦλθον καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, εὐροῦσαι δὲ κλεισθεῖσαν τὴν θύραν ἔκρουον αὐτήν καὶ ἐκάλουν· Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ νυμφίος ἀπεκρίθη· Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

Γρηγορεῖτε οὖν, αὕτη ἡ παραβολὴ δηλοῖ, διότι οὐκ οἶδατε τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν ἡμέραν ἐν αἷς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλεύσεται.

137. Judas Offers Himself to the Jews
to Betray Jesus.

Καὶ ὅτ' ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ συνήχθησαν εἰς τὴν αἴλῃν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο, πῶς τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. Ἐλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Ἐπόρουν ἔτι τὸ πῶς τε καὶ πότε κρατήσωσιν αὐτόν, ὅτε ὁ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν

δώδεκα, εἰσηλθεν εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
Τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ ἡμῖν παραδώσω
αὐτὸν ἄτερ ὄχλου.

Οἱ δὲ μέγα χαρέντες ἔστησαν αὐτῷ τριά-
κοντα ἀργύρια, καὶ ἀπὸ τούτου ἐζήτει ὁ Ἰού-
δας εὐκαιρίαν, τὴν τοῦ παραδοῦναι αὐτοῖς τὸν
Ἰησοῦν, τὸν κύριον καὶ σωτῆρα αὐτοῦ.

FIFTH DAY OF HOLY WEEK.

138. The Last Supper.

Τῇ ὑστεραίᾳ, τῇ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσ-
ῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Ποῦ
θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι τὸ Πάσχα;

Ὁ δ' ἀπέστειλε δύο ἐξ αὐτῶν, Πέτρον καὶ
Ἰωάννην, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς
τὴν πόλιν συναντήσετε ἀνθρώπῳ κεράμιον
ὑδατος βαστάζοντι· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται, καὶ ὁ οἰκοδεσ-

πότης ὑμῖν δείξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον, ἔτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνακειμένος μετὰ τῶν δώδεκα ἔλεγεν· Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι Οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Τὸ δὲ Πάσχα, ἤγουν ἐν πρόβατον, τέλειον, ἄρσεν, ἐνιαύσιον καὶ ὀπτὸν πυρὶ οἱ τρεῖς καὶ δέκα νῦν ἔφαγον περιεζωσμένοι τὰς ὀσφύς καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ἔχοντες καὶ βακτηρίας ἐν ταῖς χερσίν, καθὼς ἐπέταξεν ὁ Κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν γῇ Αἰγύπτου.

139. Jesus Washes His Apostles' Feet.

Μετὰ τὸ Πάσχα εἰωθότως ἐγένετο δεῖπνον λάμπρον. Τοῦ δ' οὖν Πάσχα γενομένου κατέ-

ἤκειν ὁ Ἰησοῦς τὰ ἱμάτια, καὶ λέντιον διεζωσμένος ἔβαλεν ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος.

Ταῦτα ποιῶν σημαίνειν ἐβούλετο, ὅτι τὸ ἐπόμενον δεῖπνον, κεῖ μὴ νόμῳ ἐπιτεταγμένον, τοῦ δὲ Πάσχα ὅμως ἔσται ἁγιώτερον, καὶ σεμνότερον πολὺ, δεῖπνον, ὡς ἀληθῶς, εἰς ὃ πάντας ἔδει καθαρὸς εἶναι τὴν καρδίαν.

Τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ λόγοις ἐδήλου πρὸς Σίμωνα Πέτρον ἀφικόμενος. Ὁ γὰρ Πέτρος θαυμάζων ἐβόα· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐχ ἔξεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος· Κύριε, ἔφη, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ'

ἔστι καθαρὸς ὄλος. Καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

Παρῆν γὰρ Ἰούδας ὁ ἄθλιος προδότης, καὶ τοῦτον τῆς ἁμαρτίας ἀποτρέπειν ἐβούλετο· διὰ τοῦτο εἶπεν· Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

Ὅτ' οὖν ἐνίψε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἀνέλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε

140. Institution of the Blessed Sacrament.

Καὶ τί διαφέρειν λέγωμεν τὸ νόμιμον καὶ κοινὸν δεῖπνον τοῦ πρὸς τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐπιτεταγμένου Πάσχα; Τί εἰς ἐκεῖνο πάντας ἔδει καθαρὸς εἶναι μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ἱερὸν Πάσχα; Καὶ τοῦ ἕνεκα ἢ ἐπιθυμία αὕτη ἢ διαφέρουσα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοῦτο τὸ Πάσχα,

μείζων τῆς εἰς πάντα τὰ πρότερον γενόμενα;

Ἀκούωμεν τοῦ Ἰωάννου λέγοντος· Ἀγαπήσας ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Τὴν ἀγάπην ταύτην τὴν τελευταίαν καὶ ἐσχάτην ὁ Ἰησοῦς ἔμελλε διὰ τούτου τοῦ δείπνου διατελεῖν, καὶ ἀποδιδόναι τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἐποιεῖτο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ τῷ ἔμπροσθεν ἐνιαύτῳ ἐν Καφαρναύμ. Ὑπέσχετο δ' αὐτοῖς οὐδὲν ἤττον, ἢ δώσειν αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα καὶ τὸ ἑαυτοῦ αἷμα ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

Ἐσθιόντων γὰρ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐχαριστήσας καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Ὡσαύτως ἔλαβε καὶ τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ

πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ταῦτα ποιεῖτε, ὡς ἂν ποιῆτε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Τοῖς ῥήμασι τούτοις μετεποίησεν ὁ εὐλογημένος ἡμῶν σωτὴρ τὸν ἄρτον εἰς τὸ σῶμα, καὶ τὸν οἶνον εἰς τὸ αἷμα αἵτου, ἔδωκεν ἡμῖν τὸ τῆς Εὐχαριστίας μυστήριον καὶ κατέστησε τοὺς ἀποστολοὺς ἱερεῖς τῆς καινῆς διαθήκης, διδούς αὐτοῖς τὴν ἐντολὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν τοῦ ποιεῖν ταῦτο τοῦτο, ὃ ἐποίησεν αὐτός.

141. Jesus Foretells the Treason of Judas.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ εἶπεν· Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐ-

τοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· Καλὸν ἦν αἰτῶ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

Λυπούμενοι οὖν οἱ μαθηταὶ ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους ἀποροῦντες περὶ τίνος ἔλεγεν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, νουτεθεὶς ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἠρώτησε· Κύριε, τίς ἐστι, περὶ οὗ λέγεις;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον τοῦτο ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας ἔδωκεν αὐτὸ Ἰούδα, τῷ Σίμωνος, Ἰσκαριώτη.

Μετὰ τὸ ψωμίον εἰςῆλθεν ὁ σατανᾶς εἰς τὸν Ἰούδαν, καὶ ὃς ἀναστάς προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ καὶ ἠρώτησε· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαβδί; Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας, ἔφη, ὃ δὲ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.

142. Jesus Foretells the Denial of Peter.

Ὅτ' οὖν ἐξῆλθεν ὁ Ἰούδας, ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Τεκνία, μόνον ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ὅπου

δ' ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσετε δὲ ὕστερον.

Ὁ δὲ Πέτρος· Κύριε, ἔφη, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον, ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με.

Ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθ' ἐν ἐμοί. Γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Σίμων, Σίμων, ἰδέ, ὁ σατανᾶς ἐξήτησάτ' ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σὺ ποτ' ἐπιστρέψας, στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου.

Ὁ δὲ Πέτρος ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον·
Κάν με δέη συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀρ-
νήσομαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

143. The Promise of the Holy Ghost.

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς λυπουμέ-
νους, ἔλεγεν αὐτοῖς· Τεκνία, μὴ παραστέςθω
ὑμῶν ἡ καρδία, διότι λελάληκα ὑμῖν, ὅτι ὑπά-
γω πρὸς τὸν πατέρα. Πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν,
καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

Ἐπιὼν γὰρ ἀφήμι ὑμῖν εἰρήνην· τὴν εἰρή-
νην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Πρὶν δ' ἢ ὑπάγειν,
ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε
ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

Ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει
ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω πρὸς τὸν πατέρα. Ἐὰν
γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύ-

σεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν, καὶ πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα, ὅπου εἰμι ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε.

Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ἐν κόσμῳ ὀρφανούς, ἀλλ' ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν. Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν.

Τοῦ δὲ Θωμᾶ ἐρωτῶντος τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς τὸν πατέρα, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή· οἳ δεῖς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

144. Christ's Last Discourse to His Disciples.

Πολλά καὶ ἄλλα παραμυθησάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγείρεσθε νῦν, ἄγωμεν ἐντεῦθεν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων. Ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

Ἐν τῇ ὁδῷ διετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός, καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα. Μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ μενῶ ἐν ὑμῖν.

Καθὼς τὸ κῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.

Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου

ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἂν θέλητε, αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

Ἄμην, ἀμην λέγω ὑμῖν· ὅτι ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. Αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἦ πληρωμένη.

Ὁ γὰρ πατήρ αὐτὸς φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον, καὶ πάλιν πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι.

Καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασον τὸν υἱόν σου, ἵνα ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. Πάτερ ἅγιε, τήρησον ἐν τῷ ὀνόματί σου οὐδὲ δέδωκάς μοι, ἵνα ᾧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς. Τήρησον αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ, καὶ ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Οὐδὲν περὶ τούτων δ' ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμὲ πιστευ-

σόντων, ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς σύ, πάτερ,
ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν σοί.

145. The Agony in the Garden.

Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου Κεδρῶν εἰς
τὸ ὄρος τῶν ἔλαιων. Ἀφικόμενος εἰς κῆπόν
τινα λεγόμενον Γεθσημανῆ εἶπεν αὐτοῖς· Καθί-
σατ' αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκω-
βον καὶ τὸν Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, ἤρξατο λυ-
πεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, καὶ ἔλεγεν· Περίλυπός
ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε,
γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ, καὶ προσεύχεσθε ἵνα
μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

Καὶ προελθὼν μικρὸν ἀπ' αὐτῶν ἔπεσε τὸ
πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο λέγων·
Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστίν, παρελθέτω τὸ

ποτήριον τοῦτ' ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ Δέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

Τοῦτον τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου προσηύξατο, καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο, καὶ ἐγένετο ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

Μεθ' ἐκάστην μίαν προσευχὴν ἀνέστη, καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὔρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. Τὸ μὲν γὰρ πνεῦμα αὐτῶν ἦν πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

Τὸ δὲ τρίτον ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρῶν αὐτοὺς ἔτι καθεύδοντας ἔλεγεν αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἄλλ' ἀπέχει· ἐλήλυθ' ἡ ὥρα, καὶ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἄλλ' ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

146. The Treason.

Οὐκ ἐπαύσατο Ἰησοῦς λαλῶν, ὅτε παρε-
γίγνετο σπεῖρα αὐτοῖς τοῖς τῶν ἀρχιερέων καὶ
τῶν φαρισαίων καὶ τῶν πρεσβυτέρων ὑπηρέ-
ταις μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων.

Ἰούδας ἡμέτερος ὁ πάνυ προήρχετο αὐτῶν.
Ἦδει γὰρ τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἔδω-
κε δ' αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὅν ἂν φιλήσω,
οὗτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπαγά-
γετε ἀσφαλῶς.

Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ κατεφί-
λησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαββί. Ὁ δὲ
Ἰησοῦς· Ἰούδα, ἔφη, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδως; Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει;

147. Jesus is Apprehended.

Τὸν δὲ προσάγοντα ὄχλον ὁ Ἰησοῦς ἤρῳτα·
Τίνα ζητεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦν

τὸν Ναζαραῖον. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ εἰπόντος ὅτι Ἐγὼ εἰμι, οἱ πάντες ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον χαμαί.

Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τίνα ζητεῖτε; Τῶν δὲ πάλιν εἰπόντων ὅτι Ἰησοῦν τὸν Ναζαραῖον, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.

Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

Σίμων δὲ Πέτρος σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, Μάλχον ὀνόματι, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην. Οὐ δυναίμην ἂν αἰτεῖσθαι τὸν πατέρα μου πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; πλὴν ἀλλά, τὸ ποτήριον, ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; Καὶ ἀψάμενος τὸ τοῦ Μάλχου ὠτίον ἰάσατο αὐτόν.

Τοῖς δ' ὄχλοις εἶπεν· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξ-
ήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν
με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν, δι-
δάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οἶκ ἐκρατήσατέ με·
ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ σκότους.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον,
καὶ οἱ μαθηταὶ πάντες ἔφυγον.

148. Jesus before Annas.

Ὁ ὄχλος πρῶτον ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν
πρὸς Ἄνναν, τὸν πενθερὸν τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν
ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ὁ Ἄννας
ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐκόλως ἀπεκρίθη· Ἐγὼ παρ-
ρησία ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱε-
ρῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ

ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί ἐμὲ ἐρωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας μου. Οὗτοι οἶδασιν, ἃ εἶπον ἐγώ.

Ἐπὶ τούτῳ εἰς τῶν ὑπηρετῶν παραστηκῶς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; Ὁ Ἰησοῦς πράως ἀπεκρίθη· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

Πρὸς ταῦτα ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφα τὸν ἀρχιερέα, ὅπου πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς συνήχθησαν.

149. Jesus before Caiaphas.

Οἱ δ' ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αἰτὸν θανατώσωσιν, ἀλλ' οὐχ εὔρον, πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόν-

των. Αἱ γὰρ μαρτυρίαι αὐτῶν ἴσαι οὐκ ἦσαν.

Ὑστερον δὲ προσῆλθον δύο λέγοντες· Ἡμεῖς ἰκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἡ μαρτυρία ἴση ἦν.

Τότ' ἀναστάς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα καὶ ἀπεκρίνατο οὐδέν.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς· Ἐξορκίζω σε, ἔφη, κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας. Καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐκ τούτου ὁ ἀρχιερεὺς διέβρῃξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· Ἐβλασφήμησεν. Τί ἔτι χρεῖαν

ἔχομεν μαρτύρων; Ἐκούσατε τὴν βλασφημίαν. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Καὶ ἀνέκραξαν πάντες ὅτι Ἐνοχός ἐστι θανάτου.

150. Peter Denies Jesus.

Τῶν μὲν ἄλλων μαθητῶν φευγόντων, οἱ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ μακρόθεν, ἰδεῖν τὸ τέλος. Ἀφικόμενοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὁ Πέτρος ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τὸ πῦρ θερμαίνουμενος. Ψύχος γὰρ ἦν.

Ἐκεῖ προσεφωνεῖτο ὑπὸ μίας τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως λεγούσης· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δ' ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων καὶ ἔλεγεν· Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν, οὐδ' ἐπίσταμαι, τί σὺ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ.

Μετὰ βραχὺ ἄλλη τις εἶδε τὸν Πέτρον καὶ

ἔλεγε τοῖς παρεστηκόσιν· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαραίου. Καὶ πάλιν ἤρνήσατο μεθ' ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Ἄτερός τις ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο ὁ Πέτρος καὶ εἶπεν· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὄρας μίας, λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὐ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν ἤρνήσατο Πέτρος, οἱ δὲ παρεστῶτες ἀντειχον καὶ ἔλεγον· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ· ἡ λαλιά σου δηλὸν σε ποιεῖ. Τότ' ἤρξατο Πέτρος ἀναδεματίζειν καὶ ὀμνύναι λέγων ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. Καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

Ἐκ τούτων τῶν πολλαπλασίων διώξεων κατὰ τρεῖς ἀλλοίους καιροὺς γενομένων, ἔστιν ὄραν, οἷα ὄρμη ὁ σατανᾶς ἐφέρετο ἐπὶ τὸν

ἄρχοντα τῶν ἀποστόλων. Ὁ μὲν σατανᾶς ἀληθῶς ἐξητήσατ' αὐτούς, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐδεήθη περὶ τοῦ Πέτρου. Στραφεῖς γὰρ ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ Πέτρος ἀνεμνήσθη τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα δις φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς, οὐδὲ τελευτῶν, ἢ διάδοσις λέγει, ἐπαύσατο κλαίων.

151. Jesus is Mocked and Outraged.

Διὰ πάσης τῆς νυκτὸς τυχῆς φόβου καὶ δειμάτων ἔμπλεω οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. Ἄλλοι μὲν ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ ἐκολάφισαν αὐτόν, καὶ περικαλύψαντες αὐτόν ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐρῥάπισαν λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;

Καὶ ἕτερα μυρία ἐλυμαίνοντο αὐτόν, καὶ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

SIXTH DAY OF HOLY WEEK.

152. Jesus before the Sanhedrin.

Προΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, καὶ ἀγαγόμενοι τὸν Ἰησοῦν ἔμπροσθεν ἑαυτῶν εἰς τὸ συνέδριον ἔλεγον αὐτῷ· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν.

Ἄτεχνῶς ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Οἱ πάντες νῦν ἠρώτησαν· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.

Τὸ δὲ συνέδριον ἅπαν ἀναστὰν εἶπον· Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ δήσαντες αὐτὸν παρέδωκαν Ποντίῳ Πιλάτῳ, τῷ ἡγεμόνι. Αὐτοὶ δ' οὐκ εἰςῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιν μανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα.

Τιμήσασθαι μὲν ἐξήρκεσαν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Ἰησοῦ θανάτου, τοῦ δὲ ἀποκτεῖναι οὐδένα ἄκυροι ἦσαν.

153. Judas Despairs.

Ἰδὼν Ἰούδας ὁ ἄθλιος, ὅτι κατεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὑπὸ τοῦ συνεδρίου μεταμελεθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις λέγων· Ἡμαρτον παραδοὺς αἷμα ἁθῶν. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει.

Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρη-

σεν. Ἀπελθὼν ἀπήγαγον, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, καὶ μὴ ἀξιοῦντες βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματος ἦν, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις, καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.

154. Jesus before Pilate.

Πιλᾶτος ὁ ἡγεμὼν ἰδὼν τὸν ὄχλον ἐστῶτα ἔμπροσθεν τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ ἐξῆλθε πρὸς αὐτούς καὶ εἶπεν· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

Αὐθαδέις ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Τῇ αὐτῇ αὐθαδία ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, ἔφη, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.

Οὕτως ὑφειμένοι ἤρξαντο οἱ Ἰουδαῖοι μετριοτέρου λέγειν, καὶ νομίμως κατηγοροῦν τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὖρομεν, πρῶτον μὲν, διασπρέφοντα τὸ ἔθνος, δεύτερον δέ, κωλύοντα Καίσαρι φόρους δίδοναι, καὶ εἶτα λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

Τὴν μὲν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν κατηγορίαν Πιλάτος τοῖς Ἰουδαίοις εἶχε πίστιν οὐδεμίαν, τὴν δὲ τρίτην ἐδίσταζε. Ἐφώνησεν οὖν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ ἠρώτησεν· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τοῦτό μου κατηγοροῦσιν, ὁμολογῶ ὅτι Βασιλεὺς εἰμι ἐγώ. Ἀλλ' ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου

τούτου. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

Τί ἐστὶν ἀλήθεια; ἔσκωπε Πιλάτος, τί μοι μέλει τῶν τοιούτων; Ἐγὼ Ἰουδαῖος οὐκ εἰμι. Ἀλλὰ τί ποιήσαντα, πρὸς θεῶν, τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί;

Ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερέας καὶ τοὺς ὄχλους καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὗρίσκω ἐν αὐτῷ.

Οἱ δὲ ἐπίσχουν λέγοντες ὅτι Ἀνασεῖει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Καὶ πολλὰ ἄλλα κατηγορήσαν κατ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀπεκρίθη πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Ἀκούσας δὲ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Γαλιλαῖός ἐστιν, τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἡρώδου, ἀνέπεμψεν αὐτὸν

πρὸς τὸν Ἡρώδην, ὃς καὶ αὐτὸς ἔτυχεν ἐν Ἱεροσολύμοις ὧν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

155. Jesus before Herod.

Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· καὶ γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων ἐθέλησεν αὐτὸν ἰδεῖν, θουμάσια πολλὰ περὶ αὐτοῦ ἀκούσας. Ἦλπιζε δὲ καὶ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γιγνόμενον. Διὰ τοῦτο ἐπηρώτα αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς.

Ἠρώτα αὐτόν, δήπου, εἴ ποτ' εἶη οὗτος ὁ παῖς, οὗ γεννηθέντος ἐκεῖνοι· οἱ μάγοι παρεῖεν ἐκ τῆς ἀνατολῆς, οἱ τοσαῦτα πράγματα παρέχοιεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Πῶς ποτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ λαθεῖν οἰοί τε εἶησαν τοὺς δημοσίους καὶ φυγεῖν τὸν φόνον. Ἦ καί· Εἴ ποτε εἶη Ἰωάννης Βαπτιστής, ὃν αὐτὸς μὲν ἀποκεφαλίσαι, ὃς δέ, ὡς λέγοιεν, ἀναβεβιώκοι

τοῦ θαύματα ποιεῖν. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά τε καὶ μάταια ἔστιν ὑπολαβεῖν τὸν Ἡρώδην ἂν ἐρωτῆσαι. Θαυμαστὸν οὖν οὐδέν, τὸν Ἰησοῦν μηδὲν ἀποκρίνασθαι αὐτῷ.

Τοῖς μὲν ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσιν εὐτόνως κατηγοροῦσι τοῦ Ἰησοῦ Ἡρώδης οὔτε πίστιν παρεῖχεν οὐδεμίαν, οὔτε τὴν ἀρχὴν προσεῖχε τὸν νοῦν· βαρέως δὲ φέρων καὶ ὀργισθεῖς, ὅτι οὐδ' ἀποκρίσεως ἠξιώθη, ἐξουδένισεν αὐτὸν σὺν τοῖς στρατεύμασι, καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀπέπεμψε τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Πιλάτος καὶ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προῦπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

156. Jesus is Led Back to Pilate.

Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερέας καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἶπε πρὸς

αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίσας οὐδὲν εὔρον ἐν αὐτῷ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ Ἑρώδης. Οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα. Τίνα οὖν θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

Καθημένοι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀποδεξομένου τὴν προαίρεσιν αὐτῶν, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

157. Barabbas is Preferred to Jesus.

Ἐν ᾧ Πιλάτος προσεῖχε τῷ τῆς γυναίκως αὐτοῦ ἀγγέλῳ, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι

ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

Ὅτ' οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν, ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν.

Ὁ δὲ Πιλάτος θέλων ἀπολυῖσαι τὸν Ἰησοῦν ἀπεκρίθη πάλιν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων, τὸν καλούμενον Χριστόν; Καὶ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν, σταύρωσον αὐτόν.

Ὁ δὲ τὸ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτόν ἀπολύσω.

Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτόν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ὁ γὰρ Πιλάτος, ἰδὼν ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίγνεται, λαβὼν ὕδαρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ

ὄχλου λέγων· Ἐγὼ εἶμι ἀπὸ τοῦ αἵματος
τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε.

Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα
αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν· Ὁ δὲ
Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποι-
ῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν διὰ
στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλα-
κὴν, ὃν ἠτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν.

158. Jesus is Scourged and Crowned with Thorns.

Ὅπου μὲν καὶ ὅπως ἐμαστιγώθη ὁ Ἰησοῦς,
οἱ Εὐαγγελισταὶ μακρότερον ἐνόμισαν ἢ λό-
γοις συγγράφειν, καὶ στυγερώτερον ἢ καθ' ἡ-
μᾶς ἀκοῦσαι. Ἴσμεν δὲ τὴν μαστίγωσιν γε-
νομένην ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν οὔτε
τοῦ τῶν πληγῶν ἀριθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἰου-
δαίων τεταγμένου ἐχομένων, οὔτε πραότητι
οὐδεμίᾳ χρωμένων.

Ὅτε οὖν ἐμαστίγωσαν τὸν Ἰησοῦν, παρέλαβον αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὄλην τὴν σπεῖραν. Οὗτοι ἐκδύσαντες αὐτὸν περιέδηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην, καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέδηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιάν. Καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Καὶ ἔμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.

159. Jesus is Condemned to Death.

Παραλαβὼν τὸν Ἰησοῦν παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῆς ἄλλης σπεύρας ὁ Πιλάτος ἐξῆλθε πάλιν ἔξω πρὸς τοὺς ὄχλους καὶ ἔλεγεν· Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γινῶτε, ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὕρισκω.

Καὶ βουλόμενος τὴν διάνοιαν αὐτῶν μαλά-
ξαι καὶ εἰς ἔλεον ἐπισπάσασθαι, ἐπέδειξεν
αὐτοῖς τὸν Ἰησοῦν πεπηρωμένον ὄλον τὸ σῶμα
καὶ φοροῦντα τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ
πορφυροῦν ἱμάτιον λέγων· Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος.

Οἱ δ' ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀλλ' οὐκέτι
ὁ λαός, ἐκραύγασαν· Σταύρωσον, σταύρωσον
αὐτόν.

Πιλάτος ἰδὼν τὸν λαὸν εἰς συμπάθειαν μα-
λαχθέντα δαρῥῶν ἀπεκρίθη τοῖς ἀρχιερεῦσιν·
Λάβετε αὐτόν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ
γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

Οἱ δ' ἀρχιερεῖς, ἠττηθέντες ὑπὸ τοῦ Πιλά-
του, καὶ δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ μονωθέντες νῦν κατ-
ηγόρουν αὐτοῦ τετάρτην κατηγορίαν λέγον-
τες· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον
ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ξαντὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

Πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ὁ Πιλάτος μᾶλλον

ἐφοβήθη. Ἀνάγκη αὐτῷ τῷ νόμῳ ὑπακούειν· καὶ ἔνθεν ἢ περαιτέρω ἀνάκρισις· Πόθεν εἰ σύ, ἡρώτα τὸν Ἰησοῦν, πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον αὐτὸν εἰσαγαγών. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

Ἔμοι οὐ λαλεῖς; ἤχολούθει Πιλάτος, οὐκ οἶσθα, ὅτι ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἔξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἂν εἶχες ἔξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐτόν. Οἱ δ' ἀρχιερεῖς ἐπέκειντο λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἰ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς γὰρ ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον πάλιν ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν. Καὶ

καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον
Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ, ὡς κατα-
φρονῶν καὶ κατασκώπτων τῆς κατηγορίας,
ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

Οἱ δέ, οἶδέν αἰσχυνθέντες, ἔκραύγασαν·
Ἄρον, ἄρον· σταύρωσον αὐτόν. Λέγει τὸ ὕ-
στατον αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν
σταυρώσω; Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ
ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ τὸν Καίσαρα.

Τότε οὖν ἐπέκρινεν ὁ Πιλάτος, γενέσθαι τὸ
αἵτημα αὐτῶν, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν
Ἰησοῦν, ἵνα σταυρωθῇ.

160. Jesus Carries His Cross.

Εὐθέως μετὰ τὴν κατάκρισιν οἱ στρατιῶται
ἐμπαίξαντες τῷ Ἰησοῦ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν
πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια τὰ
ἴδια. Τότ' ἐπέδηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν καὶ
ἐξήγαγον αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν.

Σὺν αὐτῷ ἤγον ἐπὶ θάνατον ἑτέρους δύο, κακούργους.

Ἰδόντες δὲ τὸν Ἰησοῦν καταπίπτοντα ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ σταυροῦ, καὶ φοβούμενοι μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ αὐτοὶ στερηθῶσι τῆς ἀπολαύσεως ἀγρίου του καὶ σκληροῦ δεύματος, ἠγγάρευσαν παράγοντά τινα, Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

Ἠκολούθει δὲ καὶ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

Στραφεῖς πρὸς ταύτας ὁ Ἰησοῦς εἶπε· θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. Ἔρχονται γὰρ ἡμέραι ἐν αἷς ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς, ὅτι, εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

161. The Crucifixion.

Ἐπιβήμενοι οὖν εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Κρανίου, ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ, οἱ στρατιῶται, ἵν' ἐκπλήσσοιεν τὴν αἰσθησιν καὶ ἐξέλοιεν τὰς φρένας τοῦ Ἰησοῦ, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ἑσμυρτισμένον οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον, αὐτὸς δὲ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.

Ἦν δὲ περὶ μεσημβρίαν, καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια, ἣ μᾶλλον πρὸς βίαν ἀπέβρηξαν, οὕτως ἀναξαίνοντες πάντα τὰ ἔλκη τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἐπειτ' ἐκτείνοντες ἐπὶ τὸν σταυρὸν προσήλουν αὐτὸν τὰς τε χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ὀρθώσαντες ἔπηξαν τὸν σταυρόν.

Σὺν αὐτῷ σταυροῦσι τοὺς δύο ληστὰς, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Πιλάτος ἐπέθηκε τήνδε τὴν ἐπι-

γραφὴν ὡς σημαίνουσιν τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου, γεγραμμένην δὲ ἑβραϊστί, ἑλληνιστί καὶ ῥωμαϊστί·

ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΑΡΑΙΟΣ,
Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Ἄντέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τοῦτον τὸν τίτλον λέγοντες· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι Ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη· Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

Ἐμπροσθεν τοῦ σταυροῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάθηνται οἱ στρατιῶται διαμερίζοντες τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Ποιοῦσι δὲ τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος. Τὸν δὲ χιτῶνα, ἄρβραφον ὄντα καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸν δι' ὄλου, οὐ σχιστέον ἠγοῦνται. Ἐπὶ τοῦτον βάλλουσι κλῆρον. Καὶ πεπλήρωται ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

Οὗτος ὁ χιτῶν τοῦ Κυρίου Ἑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦδε εὐσεβῶς σώζεται ἐν Αὐγούστη Τριβριῶν. Ἐφ' ἑνος τῶν στρατιωτῶν λέγεται δοθῆναι τῷ Πιλάτῳ· ὁ δὲ Πιλάτος, ὡςπερ ἡ γυνή ἢ αἰμορροοῦσα διγοῦσα τοῦ κρασπέδου τοῦ ἁγίου χιτῶνος θεραπευθῆναι, οὕτω φορῶν αὐτὸν πρὸς τὴν τοῦ Καίσαρος ὀργὴν καὶ τὰς τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλὰς συχνὸν χρόνον στῆναι ἀμνηθεῖς, ὕστατον δὲ τυχῶν αὐτὸν ἐκδευθεῖς καταδικασθῆναι, καὶ φυγὰς εἰς Μασσαλίαν τῆς Γαλλίας ἐκπεπωκέναι, ἐκεῖ δὲ αὐτόχειρι φόνῳ τελευτῆσαι.

162. Jesus Prays for His Enemies.

Ἄνθ' ὧν ἐκεῖ ἔπαθεν ἀπάντων τῶν κακῶν ὁ Ἰησοῦς ἠῤῥητο· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ ἴσασι τί ποιοῦσιν.

Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς καὶ λέγοντες·

Ὁ καταλύων τὸν ναόν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον ὅτι Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστός, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός, ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβήτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ πάλιν Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμὶ υἱός.

Ἐνέπαιζον δ' αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

163. The Penitent Thief.

Εἷς δὲ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ σταυρουμένων κακούργων ἐβλασφήμει τὸν Ἰησοῦν λέγων· Εἰ

σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπέτιμα αὐτῷ καὶ ἔλεγεν· Οὐδὲ φοβῆ καὶ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· Οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.

Καὶ στραφεὶς ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

Μετὰ πολλῆς τῆς φιλοστοργίας ὁ Ἰησοῦς, ὁ ποιμὴν ὁ ἀγαθὸς ὁ ζητήσων καὶ σώσων ἐρχόμενος τὸ ἀπολωλός, ὁ δὲ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ καταβὰς ἀφαιρήσων τὰ ἁμαρτήματα τοῦ κόσμου· Ἀμήν, εἶπεν αὐτῷ, λέγω σοι ὅτι Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ.

164. Behold Thy Mother.

Παρά τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ εἰστήκεισαν Μαρία ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Κλε-

ωπᾶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ Μα-
ρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Ἰωάννης ὁ μαθη-
τῆς ὁ ἀγαπητός·

Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μα-
θητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ
αὐτοῦ· Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.

Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδου ἡ μήτηρ σου.
Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ
μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

165. Jesus Expires on the Cross.

Ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς ὥρα ὡσεὶ τῇ ἕκτῃ,
καὶ ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη, καὶ τὸ σκότος ἐγένετο
ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας τῆς ἐννάτης.

Τῇ δὲ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς
φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἐλωϊ, Ἐλωϊ, λαμμᾶ
σαβαχθανί; ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον· Ὁ Θεός
μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

Τινὲς τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἰδοῦ, Ἡλίαν φωνεῖ.

Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεστοι, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή λέγει· Δίψω. Δραμῶν εἷς καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεῖς τε καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν.

Ὅτ' οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεστοι. Καὶ πάλιν φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Πάτερ, εἰς τὰς χεῖράς σου παραδῆσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ταῦτ' εἰπὼν καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

166. The Signs Which Followed.

Ἐκπνοῦντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ἰδοῦ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω, ἡ γῆ ἐσεισθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχί-

σθησαν, τὰ μνημεῖα ἀνεώχθη καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ στρατιῶται ἰδόντες τὰ γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα καὶ ἔλεγον· Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος.

Καὶ πάντες οἱ ἐπὶ τὴν δεωρίαν ταύτην συμπαραγενόμενοι ὄχλοι, δεωρήσαντες τὰ γενόμενα, ὑπέστρεφον, τύπτοντες τὰ ἑαυτῶν στήθη κατηφεῖς τε καὶ σιγῶντες.

167. The Heart of Jesus is Pierced.

Παρασκευὴ ἦν τῆς μεγάλης ἡμέρας ἐκείνης τοῦ Πάσχα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῇ ἑορτῇ, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.

Κατένευσεν ὁ Πιλάτος, καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῶ.

Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἀλλ' εἰς αὐτῶν λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐγένετο ταῦτα, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ· Ὅστούν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.

168. Jesus is Burried.

Ἐπίσης δὲ γενομένης καὶ τοῦ σαββάτου ἤδη ἐπιφώσκοντος, ἄνθρωπός τις πλούσιος ἀπ' Ἀριμαθαίας, Ἰωσήφ τοῦνομα, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οὗτος ὁ Ἰωσήφ εὐσχήμων ἦν βουλευτής, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῶ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φό-

βον τῶν Ἰουδαίων. Οὐδὲ συγκατέδετο τῇ βου-
λῇ οὐδὲ τῇ πράξει τῶν Ἰουδαίων, προσεδέχετο
μᾶλλον καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Πιλάτος εὐμενῶς ἐδέξατ' αὐτόν, καὶ μαθὼν
παρὰ τοῦ ἑκατοντάρχουτος ὅτι ἤδη πάλαι
ἀπέθανεν ὁ Ἰησοῦς, ἐδώρησατο τὸ σῶμα.

Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν
Ἰησοῦν τῆς νυκτός τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα
σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ὁ
Ἰωσήφ ἠγόρασε σινδόνα.

Οἱ δύο οὖν καθεῖλον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἔδησαν αὐτὸ τοῖς ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρω-
μάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐν-
ταφιάζειν.

Ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰη-
σοῦς, ἦν κῆπος ἐν ᾧ Ἰωσήφ ἐν τῇ πέτρᾳ
ἐλατόμησε μνημεῖον ὑπὲρ ἑαυτοῦ καινόν, ἐν
ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.

Ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰου-

δαίων, ὅτι ἐγγύς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ προσκυλίσαντες λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθον.

SEVENTH DAY OF HOLY WEEK.

169. The Sepulchre is Sealed and Guarded.

Τῇ ἐπαύριον συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν ὅτι Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτ' ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης.

Καὶ ὁ Πιλάτος· Ἔχετε, ἔφη, κουστωδῖαν· ὑπάγετε καὶ ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

Οἱ δὲ πορευθέντες ἰσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

IV.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

FOURTH PART.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

---

170. The Resurrection.

Διαγενομένου τοῦ σαββάτου, λίαν πρωΐ τῆς τρίτης ἡμέρας, σκοτίας ἔτι οὔσης, ὄρωμεν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν, Μαρίαν τὴν τοῦ Ἰακώβου μητέρα καὶ Σαλώμην φερούσας ἅ ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀκούομεν αὐτῶν λεγουσῶν πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκλύσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

Καὶ ἰδού, σεισμός ἐγένετο μέγας· Ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβάς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ, ὡς ἀστραπὴ τὴν ἰδέαν, καὶ τὸ ἔνδυμα

ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.

171. The Holy Women at the Sepulchre.

Ἀφικομέναις δὲ ταῖς γυναιξὶ πρὸς τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὐρούσαις τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ διὰ τοῦτο διαπορουμέναις, ἄγγελος ἕτερος καθήμενος ἐν τοῖς δεξιοῖς ἔλεγεν· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Μνήσθητε, ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ὅτι Δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.

Ταχὺ δὲ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς

αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἠγέρθη, καὶ προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε.

172. Peter and John at the Sepulchre.

Ἡ δὲ Μαρία Μαγδαληνή, ἅμα κενὸν εὐροῦ-
σα τὸν τάρον ἔδραμε καὶ ἀπήγγειλε τῷ Σί-
μωνι Πέτρῳ καὶ τῷ Ἰωάννῃ ὅτι Ἦραν τὸν
Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν, ποῦ
ἔθηκαν αὐτόν.

Καὶ εὐθὺς Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἔτρεχον
πρὸς τὸ μνημεῖον. Ἐτρεχον ὁμοῦ. Ὁ Ἰωάννης,
ὡς νεώτερος ὢν, προέδραμε ταχίον τοῦ Πέτρου
καὶ ἀφίκετο πρῶτος, εἰσελθεῖν δ' οὐκ ἐτόλμα.

Ὁ δὲ Πέτρος, εὐτολμότερος ὄσῳ βραδύτερος,
ἀφικόμενος εἰσηλθεν, καὶ νῦν οἱ δύο τὰ μὲν
ὀθόνια ἐδεώρουν κείμενα, καὶ χωρὶς τῶν ὀθο-
νίων τὸ σudadάριον καλῶς ἐντετυλιγμένον, τὸν
δὲ Ἰησοῦν αὐτόν οὐχ εἶρον.

Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτούς, ὁ μὲν Ἰωάννης πιστεύων, ὁ δὲ Πέτρος θαυμάζων τὸ γεγονός.

173. Jesus Appears to Mary Magdalen.

Ἐπανελθοῦσα ἡ Μαρία Μαγδαληνὴ σὺν Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ παρέμεινε παρὰ τῷ μνημείῳ κλαίουσα. Παρέκλυψε καὶ ἑδεώρει δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οὗτοι ἔλεγον αὐτῇ· Γύναι, τί κλαίεις; Ὅτι, ἀπεκρίθη κλαίουσα, ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

Ταῦτ' εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἑδεώρει τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα ἔμπροσθεν αὐτῆς· καὶ δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν ἔλεγε· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκαν αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ.

Τῇ ἑαυτοῦ φιλοστοργωτάτῃ, αὐτῇ δὲ εὐ-
γνώστῳ φωνῇ προσεφώνησεν αὐτὴν λέγων·
Μαρία, καὶ παραχρῆμα διέγνω αὐτόν, προσ-
έπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἔξεφώνει·
Ῥαββουνί, ὃ λέγεται Διδάσκαλε.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Μὴ μου ἄπτου
ἔχουσα· οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πα-
τέρα μου· συχνὸν χρόνον ἔτι παραμενῶ ὑμῖν.
Πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπέ
αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ
Πατέρα ὑμῶν, τὸν Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.

Ἡ δὲ Μαρία Μαγδαληνὴ ὡς τάχιστα εἰς
τὴν πόλιν ἔδραμε καὶ ἀγαλλομένη ἀνεφώνησε
τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἐώρακα τὸν Κύριον, ταῦ-
τα καὶ ταῦτα εἶπεν ἐμοί.

174. Jesus Appears to the Other Women.

Ταῖς δ' ἄλλαις γυναιξὶ πορευομέναις σὺν
φόβῳ καὶ χαρᾷ μεγάλη ἀπαγγεῖλαι τοῖς μα-

θηταῖς ἀπήντησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἔλεγε· Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐταῖς· Μὴ φοβεῖσθε ὑπάγετε καὶ ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κάκει με ὄψονται.

Πάντα ταῦτα, τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον, τὸν τάφον κενόν, τοὺς τε ἀγγέλους φανέντας καὶ τὰ αὐτοῖς εἰρημένα, τὸν Ἰησοῦν αὐτὸν ὀφθέντα καὶ τὰ αὐταῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιταχθέντα αἱ γυναῖκες ἀκριβῶς ἀπήγγειλαν τοῖς ἕνδεκα καὶ τοῖς μετ' αὐτῶν, οἱ δ' ἠπίστουν, καὶ τὰ τε τούτων ῥήματα καὶ τὰ τῆς Μαρίας Μαγδαληνῆς ὡσεὶ λῆρος ἐνόμιζον.

175. The Guards at the Sepulchre.

Πορευομένων δὲ τῶν γυναικῶν, τινὲς τῆς κουστωδίας ἔδραμον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπήγ-

γειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

Οἱ δὲ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ἵνα εἴποιεν, ὅτι κοιωμένων αὐτῶν, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ νυκτὸς ἐλθόντες κλέψειαν αὐτόν.

Εἰ δ' ἀκουσθεῖη τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, αὐτοί, ἔφασαν, τοῦτον μὲν πείσειν, αὐτοὺς δὲ ἀμερίμνους ποιήσειν.

Καὶ μὴν, οἱ στρατιῶται ἔλαβον τὰ ἀργύρια καὶ ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν.

176. Jesus Appears to Two of His Disciples at Emmaus, and to Peter.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δύο ἐκ τῶν μαθητῶν ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἧ ὄνομα Ἐμμαούς· ὠμίλουν δὲ πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων, ὅτε ξένος τις ἤγγιζεν αὐτοῖς συμπορευόμενος.

Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, ἡρώτα, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους σκυθρωποὶ περιπατοῦντες;

Εἰς αὐτῶν, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, ἀπεκρίθη· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ ἐν αὐτῇ γένομενα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Ἡμεῖς ἠκολουθήσαμεν Ἰησοῦ τῷ Ναζαραίῳ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. Ἠλπίζομεν δέ, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ.

Νῦν δὲ ἡμάρτομεν ἀπάντων. Παρέδωκαν γὰρ αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἐπίτην ἤδη ἡμέραν ἄγομεν ταύτην ἀφ' οὗ ταῦτ' ἐγένετο.

Ἦ ἀνόητοι, εἶπεν ἐπὶ τούτῳ ὁ ξένος, καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ἐδή-

λου αὐτοῖς, ὅτι ταῦτα πάντα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Ἐν τούτῳ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην, καὶ ὁ ξένος προσεποιεῖτο πηρότερον πορεύεσθαι. Οἱ δὲ προσεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα.

Κατακλιθεὶς οὖν μετ' αὐτῶν ὁ ξένος, καὶ λαβὼν τὸν ἄρτον, εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. Ἐν τούτῳ διανεώχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. Αὐτὸς δ' ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

Καὶ ἀναστάντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διανέωγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

Ἐν Ἱερουσαλήμ δ' ἔφθασαν αὐτοὺς οἱ ἄλ-

λοι μαθηταὶ λέγοντες· ὅτι Ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

177. Jesus Appears to All the Apostles and Institutes the Sacrament of Penance.

Καὶ ἔτι αὐτῶν λαλούντων, ὀψίας ἤδη γενομένης τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκείνης, κεκλεισμένων δὲ τῶν θυρῶν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

Οἱ μαθηταὶ πτοηθέντες καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς θασύνων αὐτοὺς ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὴν πλευράν, παρεῖχεν ἑαυτὸν ψηλαφῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἔτι ἀπιστούντων αὐτῶν ἔφαγεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ὃ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ μελισσείου κηρίου.

Χαρεῖσιν οὖν καὶ ἤδη πιστεύουσι τοῖς μαθηταῖς πάλιν ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰρήνη ὑμῖν, καὶ μετὰ ταῦτα· Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς.

Τοῦτ' εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. Ἐάν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἔάν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

178. Jesus Addresses Thomas.

Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος οὐ παρῆν, οὐδ' ἐπίστευσε τοῖς ἄλλοις μαθηταῖς οἱ ἔφασαν ἔωρακέναι τὸν κύριον, μᾶλλον δὲ κατεβεβαίωτο ὅτι· Ἐάν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἀπιστίᾳ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν

ὁ Ἰησοῦς δι' ἡμέρας ὀκτώ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν εἰσῆλθε πρὸς τοὺς μαθητάς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ στὰς εἰς τὸ μέσον εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

Τῷ δὲ Θωμᾶ, ὃς νῦν καὶ αὐτὸς παρῆν, εἶπεν ἐμβλέπων· Φέρε, Θωμᾶ, τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἰδὲ τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίγνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.

Ἀποκριθεὶς εἶπεν ὁ Θωμᾶς· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Ὅτι εἶώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

179. Jesus Appears at the Lake of Tiberias.

Ὡςπερ ἐκελεύσθησαν, οἱ μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐπτά ἐξ αὐτῶν, ἤγουν Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος

Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι δύο ἠλίεουν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. Πρωῖα ἤδη ἐγένετο, καὶ ἐπίασαν οὐδέν, ὅτ' εἶδον τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· οὐ μέντοι ᾔδεσαν ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς μαθῶν παρ' αὐτῶν ὅτι οὐδέν τι προςφάγιον εἶχον ἐκέλευσεν αὐτοὺς βαλεῖν τὸ δίκτυον εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου. Ἐβαλον, καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων οὐκ ἴσχυσαν ἐλκῦσαι τὸ δίκτυον.

Ἐπὶ τούτῳ ἔλεγεν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν, καὶ παραχρῆμα ὠρμῶντο πρὸς αὐτόν, ὁ μὲν Πέτρος βαλὼν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐν τῷ πλοιαρίῳ καὶ σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ἐν τῷ δικτύῳ ἠλίεουν ἰχθῦς μεγάλους ἑκατὸν πεντήκοντα τρεῖς, καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

Ἐπὶ τῆς γῆς εὗρον ἀνθρακιὰν ἤδη κειμένην, καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Καὶ ἐνέγκαντες ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπίασαν ἀνέκειντο σὺν τῷ Ἰησοῦ καὶ ἤρισθησαν. Οὐδεὶς δὲ τῶν μαθητῶν ἐτόλμα ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ διδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

180. The Supreme Pastorship is
Conferred upon Peter.

Μετὰ τὸ δεῖπνον λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾶς με πλείον τούτων; Ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· Ναί, Κύριε, σὺ οἶσθα ὅτι φιλῶ σε. Καὶ ὁ Ἰησοῦς· Βόσκει, ἔφη, τὰ ἄρνια μου.

Ἐκ δευτέρου πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾶς με; Ὁ Πέτρος— Ναί,

Κύριε, σὺ οἶσθα ὅτι φιλῶ σε· καὶ ὁ Ἰησοῦς —
Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

Ὁ Ἰησοῦς λέγει τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου,
φιλεῖς με; Ὁ δὲ Πέτρος διὰ τὸ τὸν Ἰησοῦν ἐκ
τρίτου ἐρωτᾶν τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν λυπηθεὶς
εἶπε· Κύριε, πάντα σὺ οἶσθα, σὺ γιγνώσκεις ὅτι
φιλῶ σε. Καὶ πάλιν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Βόσκει
τὰ πρόβατά μου.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰησοῦς ἐσήμηνεν αὐτῷ ποίω
θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεὸν λέγων· Ἀμήν, ἀμήν
λέγω σοι ὅτε νεώτερος ἦς, ἐζώνουντες σεαυτὸν
καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες; ὅταν δὲ γηράσῃς,
ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει
καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. Καὶ ταῦτ' εἰπὼν
λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι.

181. Other Apparitions of Jesus.

Μετὰ ταῦτα πολλάκις ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν
ὁ Ἰησοῦς τοῖς ἀποστόλοις δι' ἡμερῶν τεσσαρά-

κοντα διαλεγόμενος αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ διανοίγων αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς.

Οὕτω συγγερόμενός ποτ' αὐτοῖς ἔλεγεν· Πολλάκις ἐλάλησα ὑμῖν, ἔτι ὦν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. Ὑμεῖς δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων, καὶ γὰρ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς. Ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσεσθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

Ἄλλοτέ ποτ' εἶπεν αὐτοῖς· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη,

βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς, ὄφεις ἄροῦσι, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ, ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

Ἄλλ' οὐχὶ μόνον ἀδελφοῖς ἐφανερώσεν ἑαυτὸν τοῖς ἀποστόλοις ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ καὶ ἔστιν οἷς ὤφθη ἰδία καθ' ἑαυτούς, οἷον δὴ τῷ Ἰακώβῳ, τῷ Παύλῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς. Ἐν ὄρει τινὶ τῆς Γαλιλαίας ὤφθη ποτὲ ἐπ-

άνω πεντακοσίους ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, οἱ προσ-
ἐκύνησαν αὐτῷ, οἷς καὶ Παῦλος τοῖς Κοριν-
θίοις γράφων τεκμηρίῳ ἐχρήσατο.

182. Jesus Ascends into Heaven.

Τὸ τελευταῖον ἐφανερῶθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
ἕνδεκα ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀνέκειτο μετ' αὐτῶν
καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ
χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πατρὸς ἣν ἤκουσαν. Διότι, ἔφη, ὁ μὲν
Ἰωάννης ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτί-
σθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολ-
λὰς ταῦτας τὰς ἡμέρας.

Μετὰ ταῦτα ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἔξω τῆς πό-
λεως πρὸς Βηθανίαν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
Οἱ συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες·
Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαταστή-
σεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Ἀπεκρίθη·

Οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔδειξε ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Ταῦτ' εἰπὼν ἐπήρε τὰς χεῖρας καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτούς διέστη ἀπ' αὐτῶν βλεπόντων, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν οὗ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν Θεοῦ, τοῦ Πατρός, θεὸς μὲν ἴσος τῷ τε Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ἄνθρωπος δὲ πρῶτός τε καὶ παντοκράτωρ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεῖ νῦν ὁ Κύριος Ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μεσίτης ἐξαιτεῖται ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ἀδελφῶν, καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν προτείνει τῷ πατρὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὅτε πάλιν ἐλεύσεται τοῦ κρίναι τοὺς τε ζῶντας καὶ τοὺς νεκρούς.

Νεφέλη ἤδη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἔτι ἀτενίζοντες ἦσαν οἱ ἀπόστολοι εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, οἳ καὶ εἶπον· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐδεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Οἱ δὲ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἀ οἱ εὐαγγελισταὶ οὐ συνέγραφον, ὧν τε γραφέντων αὐτὸν ᾤετο ὁ Ἰωάννης τὸν κόσμον οὐκ ἂν χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσωμεν ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχωμεν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

V.

THE WORK OF JESUS CONTINUED

BY

THE HOLY GHOST.

FIFTH PART.

THE WORK OF JESUS CONTINUED
BY
THE HOLY GHOST.

---

183. Matthias is Chosen to Replace Judas.

Ἐποστρέψαντες εἰς Ἱερουσαλήμ οἱ ἕνδεκα εἰσῆλθον εἰς τὸ ὑπερῶν καὶ προσεκαρτέρουν τῇ προσευχῇ σὺν ταῖς γυναῖξι καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν, οἱ συλλήβδην ἦσαν ἑκατὸν εἴκοσιν εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, ὃς κατηριθμῆνος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχε τὸν κληῖρον

τῆς διακονίας ἡμῶν, ἐγένετο δὲ ὁδηγὸς τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκτίησατο τὸν μισθὸν τῆς ἀδικίας.

Γέγραπται δέ· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν μάρτυρα τῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀναστάσεως σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων.

Ἐπὶ τοῦτο νῦν ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ καὶ Ματθίαν, καὶ προσευξάμενοι ἔδωκαν κλήρους. Ὁ δὲ κληρὸς ἔπεσεν ἐπὶ Ματθίαν, ὃς τὸ ἀπὸ τοῦδε συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

184. The Descent of The Holy Ghost.

Ἡμέρα τῆ πεντηκοστῆ μετὰ τὸ Πάσχα, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῆ δεκάτῃ, ἐγένετο ἐν Ἱερουσαλὴμ ἡ ἑορτὴ τῶν Ἑβδομάδων καὶ τοῦ Θερισμοῦ, Σκηνοπηγία καλουμένη, ἣ καὶ ἀπλῶς Πεντηκοστή.

Εἰς ταύτην πάλιν ἐπλήσθη ἡ πόλις Ἰουδαίων, ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ὧν καὶ ὁ τὰς πράξεις γράψας ἀναριθμεῖ ἑπτακαίδεκα.

Ὅσω πλεῖον ἐγένετο τὸ πλῆθος, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ τῶν διὰ τοῦ Πάσχα ἐν τῇ πόλει συμβάντων δειμάτων, καὶ φοβηθέντες ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. Ἐν τούτῳ ὤφθησαν πᾶσι διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ὧν μία ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ ἀκούσαντες ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέ-

κτω λαλούντων αὐτῶν ἐξίσταντο πάντες καὶ ἑθαύμαζον, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Οὐχὶ πάντες οὗτοι οἱ λαλοῦντές εἰσι Γαλιλαῖοι; Πῶς οὖν ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ ἰδία διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἔγεννήθημεν; Τί θέλει τοῦτο εἶναι; Ἄλλοι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι· Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

Ἐπὶ τούτῳ ἀνέστη ὁ Πέτρος, ἀλλ' οὐκέτι ὁ Πέτρος ἐκεῖνος ὃν ἑώρακαμεν καθεύδοντα ἐν τῷ κήπῳ καὶ τοῦ κυρίου συλληφθέντος φεύγοντα, οὐκέτι ὁ Πέτρος ἐκεῖνος ὃν ἑώρακαμεν ἐν τῇ τοῦ ἀρχιερέως αὐλῇ ἔμπροσθεν ἀνοήτου τινὸς παιδίσκης αἰσχυρθέντα καὶ τὸν κύριον αὐτοῦ καταρνοῦμενον· ἀλλ' ὁ Πέτρος ὁ νῦν ἐμπλησθεὶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὁ Πέτρος ὁ νῦν στηριχθεὶς αὐτὸς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζων, — οὗτος ὁ Πέτρος θαρρῶν ἐξῆλθε καὶ ἔμπροσθεν τούτου τοῦ πλήθους τοῦ ἀναριθμήτου ἐπῆρε τὴν φωνὴν καὶ ἀπεφθέγγετο

αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, ἔφη, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, οὐχὶ μεθύουσιν οὗτοι, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ Ἰησοῦς ὁ Ναζαραῖος, ὃν ὑμεῖς μὲν ἀνείλετε σταυρώσαντες, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, ὁ δὲ Θεὸς κατὰ τὰ τῷ Δαυὶδ εἰρημένα ἀνέστησεν, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες, — οὗτος ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεε τοῦτο ὡς ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

Τοῦτ' ἔστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ ὅτι· Ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου σωθήσεται.

Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ καὶ εἶπον· Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Ὁ δὲ Πέτρος· Μετανοήσατε, ἔφη, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον τοῦτον ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τριςχίλιαι.

Οὕτως οὖν κατέστη ἡ ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, καὶ ἔνθεν ἄγει τὰ γενέθλια. Οὕτω καί, κατὰ Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, ἐβαπτίσθησαν οἱ ἀπόστολοι ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί. Τὰ δὲ ἔξω φανέντα χειρόδεικτα ἤρμοζε ταῖς ἔνδον ἐνηργημέναις δυνάμεσιν. Ὡς περ γὰρ τὸ πῦρ φωτίζει τε καὶ θερμαίνει, οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰσέχεεν εἰς τοὺς ἀποστόλους τό τε τῆς ἀληθείας φῶς καὶ τὴν τῆς ἀγάπης ἔμπυρον δύναμιν. Οἱ γλωσσοειδεῖς φλογὲς ἐδή-

λουν τὴν δωρεάν τὴν τῶν διαλέκτων καὶ τῆς προφητείας, ὁ ἦχος τὴν σωτήριον ἐκπληξιν καὶ ἡ λαίλαψ τὴν πρόρριζον μεταβολὴν τὴν διὰ τὴν τῶν ἀποστόλων διδαχὴν τῆ οἰκουμένη γενησομένην. Ἐπὶ δὲ τὸ γενόμενον νομιστέον δαῦμα τὸ πρῶτον τῶν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ποιηθησομένων.

185. The Organ of the Holy Ghost,
The Church.

Ὡς οὖν κατέβη ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ τοῦ Ἰησοῦ ἔργον διατελέσον καὶ μετὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ μενοῦν εἰς τοὺς αἰῶνας εἴρηται· οἱ δὲ διὰ τὸ πρῶτον τοῦ Πέτρου κήρυγμα μετανοοῦντες, οἱ πρωτογενεῖς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἦσαν προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, τῇ κοινωνίᾳ τῇ τῆς κλάσεως τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Πάντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ

εἶχον ἅπαντα κοινά, τὰ τε κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις πιπράσκοντες καὶ διαμερίζοντες πᾶσι καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. Καθ' ἡμέραν προσεκαρτέρον ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον ἄρτον κλῶντες μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας. Ἦνουν τὸν Θεὸν καὶ χάριν εἶχον πρὸς ὅλον τὸν λαόν.

Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τῇ ἐκκλησίᾳ καθ' ἡμέραν τοὺς σωζομένους, καὶ πάσῃ ψυχῇ ἐγένετο φόβος διότι πολλὰ τέρατα καὶ σημεῖα ἐγίνετο διὰ τῶν ἀποστόλων.

Ἡ ἴασις ἀνδρός τινος ὃν ἐπεγίνωσκον πάντες χωλὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς καὶ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενον ἐπὶ τῇ ὥραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, τοσοῦτου, ὀλίγου δεῖν, ἔπλησε τὸν λαὸν δάμβους καὶ ἐκστάσεως ὅσης ἡ Πεντηκοστή, καὶ κηρύσσοντος τοῦ Πέτρου τὸν Ἰησοῦν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς τε καὶ σωτῆρα τοῦ

κόσμου ἐπὶ τὸ πολὺ ὡςπερ καὶ τὰ νῦν ἰατρὸν τούτου τοῦ χωλοῦ, ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων χιλιάδες πέντε.

Ὁργισθέντες διὰ ταῦτα οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αὐτοὶ τῷ στρατηγῷ τοῦ ἱεροῦ ἔδεντο τοὺς ἀποστόλους εἰς τήρησιν. Τῇ δὲ αὔριον ἀπέλυσαν αὐτοὺς κελεύοντες καὶ ἀπειλοῦντες αὐτοῖς, μηκέτι ἐπὶ τὸ πλεῖον τὸ καθόλου λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ μηδενὶ ἀνθρώπων. Οἱ δὲ μηδὲν τούτων ἐντραπέντες πάλιν ἐβλήθησαν εἰς τὸ δεσμοτήριον καὶ ἐδάρησαν. Ὅσω δὲ πλεῖον κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι, τοσούτῳ πλεῖον χαίροντες ἐπορεύοντο ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου καὶ τοσούτῳ θαρρᾶλεώτερον ἐδίδασκόν τε καὶ εὐαγγελίζοντο αὐτόν.

Προσετίθεντο δὲ πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ πλή-

θη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πέριξ πόλεσιν. Τοσοῦτο ἐγένετο τὸ πλῆθος ὥστε ἀναγκασθῆναι τοὺς ἀποστόλους ζητεῖν συνεργούς οἷς μέρος τι τῆς διακονίας αὐτῶν ἐπιτράποιεν. Ἐπλήσθησαν οὗτοι οἱ ἄνδρες τοῦ αὐτοῦ, οὗ οἱ ἀπόστολοι, Πνεύματος Ἁγίου, ὧν εἷς, Στέφανος ὀνόματι, πρῶτος ἤξιώθη ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὸν θάνατον ὑπομένειν.

Ἡ ἀναίρεσις τούτου τοῦ πρώτου μάρτυρος ἐγέννησε μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἐνεργότατον ἀπόστολον, ἐπήγαγε δὲ ἐπὶ τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Χριστιανούς διωγμὸν ἄγριόν τε καὶ καθολικόν. Οἱ μὲν ἀπόστολοι οὐ παρεχώρησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πανταχοῦ εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐν βραχεῖ οἱ τῆς πίστεως μάρτυρες ἐν Δαμασκῶ εὗρονται, τῇ τῆς Συρίας μητροπόλει, οὗ

καὶ Σαῦλος, ὁ ἔπειτα Παῦλος ἐπέστρεψε, τὸ ἀπὸ τοῦδε πᾶσαν σχολὴν πρὸς τὰ τοῦ Χριστοῦ ποιησόμενος. Ἦναγκάσθη δὲ ταῖς τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλαῖς εἶκειν καὶ ἀπῆλθε διὰ τῆς Καισαρείας εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας ὅθεν ἔφυ.

Μετὰ ταῦτα ἡ ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπληθύνετο. Ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ χρησάμενος διῆλθεν ὁ Πέτρος, τὰς πανταχοῦ ἀναβλαστανούσας ἐκκλησίας ἐπισκοπῶν, καὶ τὸν ἑκατοντάρχην Κορνήλιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐν Καισαρείᾳ βαπτίζων ἤρξατο καὶ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσδέχεσθαι.

Οἱ δὲ διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνου διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, κηρύσσοντες τὸν Κύριον Ἰησοῦν πρῶτον μὲν τοῖς Ἰουδαίοις,

ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς Ἑλλησιν. Ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου ἦν μετ' αὐτῶν καὶ πολὺς ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ μαθηταὶ πρῶτοι Χριστιανοὶ ὠνομάζοντο. Ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ταχέως διεσπάρησαν ἀνὰ τὴν κάτω Ἀσίαν.

Μετὰ τοῦτο Ἡρώδης Ἀγρίππας πάλιν ἐνεχείρησε τὸν Χριστιανισμὸν διόλου ἀφανίζειν. Ἀνεῖλε Ἰάκωβον τὸν πρεσβύτερον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, καὶ προσέδετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον ὡς ἀναιρήσων. Τὸν δὲ Πέτρον ἐξείλετο ὁ Κύριος ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ὁ Ἡρώδης ἀθλίως ἀπέθανεν σκοληκόβρωτος γενόμενος.

Ἦδη τὸ πρότερον διεκρίνοντο οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς μαθηταὶ πρὸς τὸν Πέτρον, ὅτι καὶ Ἑλληνας εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐδέξατο, νῦν δὲ μάλιστ' ἠξίουσαν τούτους περιτμητέους εἶναι καὶ τὸν νόμον τὸν Μωϋσέως τηρεῖν. Τῶν δὲ ἔθνῶν ἀεὶ πλείονων προσελθόντων τε καὶ βαπτισθέν-

των ἔδει τὸ ἀμφισβήτημα λύειν διαρρήδην. Διὰ τοῦτο οἱ ἀπόστολοι πάλιν συνήχθησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ οὗ δὴ ἔδοξε τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀποστόλοις καὶ πρεσβυτέροις ἀδελφοῖς, μηδὲν πλέον αὐτοῖς ἐπιτίθεσθαι βάρος πλὴν τοῦ ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας. Τότε καὶ τὸ τῆς πίστεως σύμβολον συνέδηκαν, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀπῆραν ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ τὸν Ἰάκωβον τὸν νεώτερον ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἀπολιπόντες.

Ὁ Ἰωάννης ὤχητο εἰς τὴν κάτω, καὶ ὁ Φίλιππος εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν. Ὁ Ἀνδρέας πρὸς βορέαν ἐπορεύετο εἰς τοὺς Σκύθας, καὶ ὁ Θῶμας εἰς τοὺς Πάρθους ἕως τῆς Ἰνδίας. Ὁ Βαρθολομαῖος ἤρειτο τὴν Ἀρμενίαν, ὁ Σίμων καὶ ὁ Θαδδαῖος τὴν Περσίδα καὶ τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ματθίας εὐαγγελίζετο τὴν Αἰθιοπίαν ὅποι καὶ ὁ εὐαγγέλιον ἔβραϊστί ἔγραψεν

ὁ Ματθαῖος κηρύξων ἐχώρει. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην.

Ὁ Πέτρος πρῶτον μὲν εὐαγγελίζετο τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ, τῇ Γαλατία, τῇ Καππαδοκίᾳ, τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ ἐνοικοῦντας, ἔπειτα δὲ μετῆρεν εἰς Ῥώμην, οὗ δὴ τῆς συμπάσης ἐκκλησίας ἔτη εἴκοσι πέντε προστάτης καθέζετο, ἦν Εὐσέβιος ὁ συγγραφεὺς καλὴν εὐεργεσίαν ἐκάλεσε τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δὲ Ῥώμη ἡ ἐθνικὴ τὴν προωρισμένην αὐτῇ χρεῖαν διετέλεσεν. Ἦν γὰρ παντοκρατορίαν ἕως τοῦδε ξίφει τῷ σιδηρῷ ἐκράτυνεν, ταύτην νῦν ἐνεχείρισε τῷ ἀποροῦντι ἄλιεϊ τῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας. Ἡ ράβδος ἡ ποιμενικὴ, τὸ πρῶτον μὲν ὀλίγη καὶ ἀφανής, ὅμως δὲ τοῦ τῶν Καισάρων ξίφους περιεγένετο, καὶ διὰ ταχέων καὶ ποδὶ βεβαίῳ τῆς τοῦ κόσμου παντοκρατορίας ἐφήπτετο.

Οὔτε αἱ τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλαὶ αἱ ἔχθιστα οὔτε οἱ τῶν Νερῶνων διωγμοὶ οἱ φονικώτατοι κωλύειν ἴσχυσαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μὴ εἰς ἡμέραν αὐξάνεσθαι καὶ δάλλουσαν τῆς οἰκουμένης ἐπικρατῆσαι. Ἦδη κατ' ἔθνη ἀριθμοῦσιν οἱ ἀπόστολοι τοὺς μαθητάς, γράφουσι δὲ ὡς ὀλοφύλοις ἔθνεσι τοῖς Γαλάταις καὶ τοῖς Ἐφέσιοις καὶ τοῖς Κολοσσηνοῖς καὶ τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Κορινθίοις καὶ ἄλλοις πολλοῖς.

Οὐκέτ' ἀπέβη ἡ πρώτη ἑκατονταετηρίς, καὶ ἐπήγγειλε τῷ Τραϊανῷ ὁ Πλίνιος ἐκ τῆς Βιθυνίας γράφων ὅτι· Κενὰ τὰ τῶν εἰδώλων ἱερά, οὐδ' εὐρίσκεται ὅστις ἂν τὰ εἰς τὴν θυσίαν κρέα πρίασθαι δέλη.

Ἄλλοι μὲν διὰ τῶν αἰῶνων ἀνέστησαν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἰουδαὶ Ἰσκαριῶται τὰ ἔσωθεν, ἄλλοι Νέρωνες τὰ ἔξωθεν· ὁ δὲ κτίσας αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς ὠκοδόμησεν αὐτὴν ἐπὶ πέτρα, ἔπεμψεν

αὐτῇ παράκλητον τὸ Ὅγιον Πνεῦμα καὶ ὑπέσχετο ὅτι· Αἱ πύλαι τοῦ Ὅαιδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς καὶ ὅτι· Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Οὕτως εἶδεν αὐτὴν ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Πάτμῳ, αἰεὶ μὲν πολεμηθεῖσαν, αἰεὶ δὲ τοῦ δράκοντος καλλίνικον. Τὸ τελευταῖον εἶδε τὸν μὲν σατανᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καταβληθέντας εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός, τὴν δὲ ἐκκλησίαν, καινοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καινῆς τῆς γῆς, τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἰερουσαλὴμ τὴν καινὴν καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἠτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, τὴν σκηνὴν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ἣ ἰσκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται ὁ Θεὸς αὐτῶν καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Τὸ τέλος.

VOCABULARY.

VOCABULARY.

In the vocabulary the principal parts of all irregular verbs will be given. In compound irregular verbs, however, the parts of the verb proper will not be repeated; an asterisk will indicate that the latter part of the compound is to be looked for. A synopsis of regular verbs is here appended, and all verbs that have no parts given are to be inflected according to these models in all the tenses which their meaning permits. In nouns the genitive case and the gender will be indicated, and in adjectives the three or two forms for the different genders will be given. Other parts of speech will be briefly specified as adverbs, prepositions, conjunctions, etc. respectively. Reference will be made in the case of a few difficult forms occurring in the first part of the book.

Principal Parts of Regular Verbs.

1. Pure Verbs, ending in **α** pure, **α** impure, **ε**, **ο**, **υ** and **ι**.

πειράω, πειράσω, ἐπίερασα πειείρακα, πεπίεραμαι, ἐπειράθην.
τιμάω, τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμηκα, τετίμημαι, ἐτιμήθην.
φιλέω, φιλήσω, ἐφίλησα, πεφίληκα, πεφίλημαι, ἐφιλήθην.
δηλώω, δηλώσω, ἐδήλωσα, δεδήλωκα, δεδήλωμαι, ἐδηλώθην.
λύω, λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, λέλυμαι, ἐλύθην.
χρίω, χρίσω, ἔχρισα, κέχρικα, κέχριμαι, ἐχρί(σ)θην.

2. Mute Verbs, ending in **κ**, **γ**, **χ**, **σσ** or **ττ**.

πλέκω, πλέξω, ἔπλεξα, πέπλεχα, πέπλεγμαι, ἐπλέχθην.
τάσσω, τάξω, ἔταξα, τέταχα, τέταγμαι, ἐτάχθην.

3. Mute Verbs, ending in π, β, φ and πτ.

γράφω, γράψω, ἔγραψα, γέγραφα, γέγραμμαι, ἐγράφη.
τύπτω, τύψω, ἔτυψα, τέτυφα, τέτυμμαι, ἐτύφη.

4. Mute Verbs, ending in τ, δ, θ and ζ.

ψεύδω, ψεύσω, ἔψευσα, ἔψευκα, ἔψευσμαι, ἐψεύσθη.
νομίζω, νομίσω, ἐνόμισα, νενόμικα, νενόμισμαι, ἐνομίσθη.

5. Liquid Verbs, ending in λ, μ, ν, ρ.

σφάλλω, σφαλέω, ἔσφηλα, ἔσφαλκα, ἔσφαλμαι, ἐσφάλθη.
ἀγγέλλω, ἀγγελέω ἠγγεῖλα, ἠγγελκα, ἠγγελμαι, ἠγγέλθη.
τίλλω, τιλέω ἔτιλα, τέτιλκα, τέτιλμαι, ἐτίλθη.
στέλλω, στελέω, ἔστειλα, ἔσταλκα, ἔσταλμαι, ἐστάλθη.
νέμω, νεμέω, ἔνειμα, νενέμηκα, νενέμημαι, ἐνεμήθη.
φαίνω, φανέω, ἔφηνα, πέφαγκα, πέφασμαι, ἐφάνθη.
αἴρω, ἀρέω, ἦρα, ἦρκα, ἦρμαι, ἦρθη.
σπείρω, σπερέω, ἔσπειρα, ἔσπαρκα, ἔσπαρμαι, ἐσπάρθη.
σύρω, συρέω ἔσυρα, σέσυρκα, σέσυρμαι, (ἐσύρθη.)

A

Ἀβραάμ, ὁ, Abraham.
ἀγαθός, ἡ, ὄν, good, brave.
ἀγαθοποιέω, to do good.
ἀγαλλίασις, εως, ἡ, a joy.
ἀγαλλιάω, to rejoice.
ἀγάλλω, to glorify, to exalt.
Pass., to glory, to exult.
ἀγανακτέω, to be vexed, to be displeased.
ἀγαπάω, to love.

ἀγάπη, ης, ἡ, love.
ἀγαπητός, ἡ, ὄν, beloved.
ἀγαρεύω, to force, compel.
ἀγγεῖον, ου, τό, a pail, vessel.
ἀγγελία, ας, ἡ, a message, a precept, a promise.
ἀγγέλλω, to announce.
ἄγγελος, ου, ὁ, a messenger, an angel.
ἀγέλη, ης, ἡ, a herd, a drove,

ἀγενής, *és*, ignoble, base.
 ἀγιάζω, to hallow, sanctify.
 ἀγιασμός, *οὔ, ό*, sanctification.
 ἅγιος, *α, ον*, holy.
 ἀγκάλη, *ης, ή*, the arm.
 ἄγκιστρον, *ου τό*, a hook.
 ἀγνώμων, *ον*, ungrateful.
 ἀγορά, *ᾱς, ή*, a market-place.
 ἀγοράζω, to buy.
 ἄγρα, *ας, ή*, a draught, a capture,
 ἀγρεύω, to catch.
 ἄγριος, *α, ον*, wild, fierce.
 Ἀγρίππας, *ου, α, ό*, Agrippas.
 ἀγρός, *οὔ, ό*, a field.
 ἀγρυπνέω, to watch.
 ἄγω, 2 aor., *ήγαγον*, to lead,
 to bring. to go, to spend.
 ἀγωνία, *ας, ή*, an agony.
 ἀδελφή, *ής, ή*, a sister.
 ἀδελφός, *ής, όν*, brotherly, akin.
 ἀδελφός, *οὔ, ό*, a brother, a
 near relative.
 ἀδημονέω, to be troubled.
 ἄδης, *ου, ό*, hell.
 ἀδικέω, to injure.
 ἀδικήμα, *ατος, τό*, an injustice.
 ἀδικία, *ας, ή*, an injustice.
 ἄδικος, *ον*, unjust.

ἀδυνατέω, to be unable, to
 be impossible.
 ἀδύνατος, *ον*, powerless, im-
 possible.
 ἀεί, *adv.*, always, at any time.
 ἄζυμα, *ων, τά*, the feast of
 unleavened bread.
 ἄζυμος, *ον*, unleavened.
 ἀθετέω, to set aside, despise.
 ἄθλιος, *α, ον*, miserable, un-
 fortunate, wretched.
 ἀθλίως, *adv.*, wretchedly.
 ἀθρόος, *α, ον*, assembled.
 ἀθῶος, *ον*, innocent.
 αἰγιαλός, *οὔ, ό*, the shore.
 Αἴγυπτος, *ου, ή*, Egypt.
 Αἰθιοπία, *ας, ή*, Ethiopia.
 αἷμα, *ατος, τό*, blood.
 αἰμορροέω, to have an issue
 of blood.
 αἰνέω, *αινέσω*, etc., to praise.
 αἶνος, *ου, ό*, praise.
 αἰνούντων, see *αινέω*.
 αἵρεσις, *εως, ή*, a choice.
 αἰρέω, *αἰρήσω, εἰλον, ήρηκα, ή-*
ρημαι, ήρέθην, to take.
 αἴρω, to take up, to raise.
 αἰσθάνομαι, *αἰσθήσομαι, ήσθή-*
μην, ήσθημαι, to perceive.

- αἰσθησις**, *εως, ἡ*, a perception, a feeling.
αἰσχρός, *ά, όν*, shameful.
αἰσχύνη, *ης, ἡ*, shame.
αἰσχύνω, *αἰσχυνέω, ἤσχυνα, ἤσχυγκα, ἤσχυμαι, ἤσχύνην*, to put to shame, disfigure.
αἰτέω, to ask for.
αἴτημα, *ατος, τό*, a request.
αἰτία, *ας, ἡ*, a cause, a fault.
αἰτιόομαι, to accuse.
αἴτιος, *α, ον*, guilty.
αἰχμαλωτίζω, to capture.
αἰών, *ώνος, ό*, the age, world.
αἰώνιος, *ον, and α, ον*, everlasting, eternal.
ἀκάθαρτος, *ον*, unclean.
ἄκανθα, *ης, ἡ*, a thorn.
ἀκάνθινος, *η, ον*, of thorns.
ἀκέραιος, *ον*, simple.
ἀκοή, *ης, ἡ*, a hearing, fame, Plur., the ears.
ἀκολουθέω, to follow.
ἀκούσαντες, see *ἀκούω*.
ἀκούω, *ἀκούσμαι, ἤκουσα, ἀκήκοα, ἤκουσμαι, ἠκούσθην*, to hear.
ἀκρίβεια, *ας, ἡ*, accuracy.
ἀκριβής, *ές, ἡ*, accurate,
- ἀκριβῶς**, adv., accurately.
ἀκρίς, *ίδος, ἡ*, a locust.
ἄκρον, *ου, τό*, the extremity.
ἄκρος, *α, ον*, highest, furthest.
ἄκυρος, *ον*, without right or authority, unable.
ἀλάβαστρον, *ου, τό*, an alabaster vase.
ἄλαλος, *ον*, dumb.
ἄλας, *ατος, τό*, salt.
ἀλείφω, *ἀλείψω, ἤλειψα, ἀλήλιφα, ἀλήλιμμαι, ἠλείφθην* or *ἠλίφην*, to anoint.
ἀλέκτωρ, *ορος, ό*, a cock.
ἄλευρον, *ου, τό*, flour.
ἀλήθεια, *ας, ἡ*, truth.
ἀληθής, *ές, ἡ*, true.
ἀληθινός, *ή, όν*, true, real,
ἀληθῶς, adv., truly; *ὡς ἀληθῶς*, in truth, in fact.
ἄλιεύς, *έως, ό*, a fisherman.
ἄλιεύω, to fish, to catch.
ἄλιζω, to salt.
ἀλλά, conj., but. — *ἀλλά μήν*, and yet. *ἀλλά γε*, but at least. *ἀλλά γάρ*, but indeed.
ἀλλάσσω, or *ττω*, to change.
ἀλλήλων, of one another,
ἄλλογενής, *ές, ἡ*, foreign,

ἄλλοιος, α, ου, different.
ἄλλομαι, to leap, to jump.
ἄλλος, η, ο, another, other.
 ὁ ἄλλος, the other, the rest.
ἄλλοτε, at another time.
ἄλλότριος, α, ου, strange.
ἄλλως, adv., otherwise.
ἄλόη, ης, ἡ, the aloe, aloes.
ἄλς, ἄλός, τό, salt.
Ἄλφαιος, ου, ὁ, Alpheus.
ἄλων, ωνος, ἡ, a threshing-floor.
ἄλώπηξ, πεκος, ἡ, a fox.
ἄλωσις, εως, ἡ, a capture.
ἅμα, adv., at the same time with. ἅμα πρῶτ', early in the morning. ἅμα εὑροῦσα, no sooner did she find, when she—
ἁμαρτάνω, ἁμαρτήσομαι, ἡμαρτον, ἡμάρτηκα, ἡμάρτημαι, ἡμαρτήθην, to err, sin, miss.
ἁμάρτημα, ατος, τό, a sin.
ἁμαρτία, ας, ἡ, a sin, an error.
ἁμαρτωλός, ου, ὁ, a sinner.
ἁμελέω, to disregard.
ἁμέριμνος, ου, free from care.
ἁμήν, adv., amen, verily.
ἁμνός, ου, ὁ, ἡ, a lamb.

ἁμοιβή, ης, ἡ, a retribution.
ἄμπελος, ου, ἡ, a vine.
ἄμπελουργός, ου, ὁ, a vine-dresser, a laborer in a vineyard.
ἄμπελών, ὠνος, ὁ, a vineyard.
ἄμυνθεις, εἴσσα, ἐν, protected.
ἄμύνω, to ward off.
ἄμφί, prep. gov. gen., dat. & acc. around, on both sides.
ἄμφι-βάλλω,* to cast about.
ἄμφιβληστρον, ου, τό, a net.
ἄμφισβήτημα, ατος, τό, a question, a point in dispute.
ἄμφότερος, α, ου, both.
ἄν, from εἰ and ἄν. see both.
ἄν, conditional particle. It has no exact equivalent in English. With a relative or any other conjunction it forms a compound that is invariably followed by the subjunctive mood. To relatives it gives the force of the latin -cunque. Its meaning in conditional sentences is learned best from the following four cases:

1. **Εἰ θεός ἐστι, σοφός ἐστιν.**
If there is a God, (there is) he is wise.

2. **Εἰ μὴ ἠγάπησεν ἡμᾶς ὁ θεός, οὐκ ἂν ἐλυτρώσατο.** If God had not loved us, (but he did) he would not have redeemed us.

3. **Ἐὰν σοφός γένη, ὦ παῖ, πάντες σοι φίλοι ἔσονται.** If you become wise, my boy, (I am doubtful about it) all will be your friends.

4. **Εἰ σε λακτίζοι ἡμιόνος, καταγέλαστος ἂν εἴης.** If a mule were to kick you, (worse things have happened) you would be an object of ridicule.

To an infinitive or participle ἂν gives the same force that it would give to the corresponding finite form.

ἀνά, prep. gov. acc., over, throughout, back. *ἀνά δύο*, two by two. *ἀνά δηνάριον*, a penny apiece.

ἀνα-βαίνω,* to go up, ascend.

ἀνα-βιώω, *βιώσομαι, ἐβίωσα* or *ἐβίωων, βεβίωκα*, to return to life.

ἀνα-βιόσσομαι, *βιώσομαι*, to bring to life again.

ἀνα-βλαστάνω, *βλαστήσω, ἐβλαστον, βεβλάστηκα*, to bud, to grow up, to spring up.

ἀνα-βλέπω, to look up, to recover sight.

ἀνα-γιγνώσκω,* to read.

ἀναγκάζω, to compel.

ἀναγκαῖος, *α, ον*, necessary.

ἀνάγκη, *ης, ἡ*, necessity, need.

ἀναγνωρίζω, to recognise.

ἀν-άγω,* to carry or take up.

ἀνα-δείκνυμι,* to appoint.

ἀνα-ζάω, to return to life.

ἀναθεματίζω, to curse.

ἀναίδεια, *ας, ἡ*, shamelessness.

ἀναίρεσις, *εως, ἡ*, a destroying.

ἀν-αιρέω,* to take off, to destroy, to kill.

ἀναίτιος, *ον*, guiltless, blameless.

ἀνα-καθίζω, to set up, sit up.

ἀνα-καλύπτω, to reveal.

ἀνα-κάμπτω, to return.

ἀνά-κειμαι,* to recline, to be a guest.

- ἀνα-κλίνω,* to lay down.
 ἀνα-κράζω, ξομαι, to cry out.
 ἀνα-κρίνω,* to examine well.
 ἀνάκρισις, εως, ἡ, an examination, an investigation.
 ἀνα-κύπτω, to raise the head.
 ἀνα-λαμβάνω,* to take up.
 ἀναμάρτητος, ου, without sin, faultless, guiltless.
 ἀνα-μένω,* to await, expect.
 ἀνα-μιμνήσκω,* to remind.
 ἀνάμνησις, εως, ἡ, a commemoration, remembrance.
 ἀνα-ξαίνω, to tear open, to irritate afresh.
 ἀνα-παύω, to stop. M., to rest.
 ἀνάπειρος, ου, or ἀνάπηρος, ου, feeble, maimed, crippled.
 ἀνα-πίπτω,* to fall again, to recline at table.
 ἀν-αριθμέω, to enumerate.
 ἀναριθμητος, ου, countless.
 ἀνα-σειώ, to stir up.
 ἀνα-στάς, see ἀν-ίστημι.
 ἀνάστασις, εως, ἡ, a rising up, the resurrection.
 ἀνα-τέλλω, to cause to rise, to rise, to spring up.
 ἀνατολή, ἡς, ἡ, a rising, the place of rising, the east.
 ἀνα-φαίνω,* to point out, to show up. Mid., to appear.
 ἀνα-φέρω,* to lead up, relate.
 ἀνα-φωνέω, to exclaim.
 ἀνα-χωρέω, to return, retire.
 Ἄνδρας, ου, ὁ, Andrew.
 ἀν-έγνωτε, see ἀνα-γιγνώσκω.
 ἀνεκτός, ἡ, ὄν, bearable.
 ἀν-έκλινεν, see ἀνα-κλίνω.
 ἄνεμος, ου, ὁ, wind.
 ἀν-έρχομαι,* to go up.
 ἄνευ, adv., without.
 ἀν-εφώνησεν, see ἀνα-φωνέω.
 ἀν-έχομαι,* to endure.
 ἀν-εχώρησαν, see ἀνα-χωρέω.
 ἀν-έωγα, see ἀν-οίγνυμι.
 ἀν-εψέθη, see ἀν-οίγνυμι.
 ἀν-ήγαγον, see ἀν-άγω.
 ἀνὴρ, ἀνδρός, ὁ, a man.
 ἀνθ-ίστημι,* to oppose.
 ἄνθος, ους, τό, a flower.
 ἀνθρακιά, ἀς, ἡ, live coals.
 ἄνθρωπος, ου, ὁ, a man.
 ἀν-ίστημι,* to raise up. P., to stand up, to arise.
 Ἄννας, α, ὁ, Annas.
 ἀνόητος, ου, foolish, silly.
 ἀν-οίγνυμι and ἀν-οίγω, ἀνοίξω, ἀνέψα, ἀνέψα, ἀνέψαμαι,

- ἀνεώχθην, to open. ἀνέωγα, to be open, to stand open.
- ἀνομία, *ας, ἡ*, lawlessness.
- ἄνομος, *ον*, lawless, wicked.
- ἀνόσιος, *ον*, unholy.
- ἀντ-αδικέω, to return an injustice.
- ἀντάλλαγμα, *ατος, τό*, an exchange, a ransom.
- ἀντ-έχω,* to insist, to hold out against, to cling to.
- ἀντί, *ἀντ', ἀνθ'*, prep. gov. gen, instead of, in return for, against. *ἀνθ' ὧν*, because.
- ἀντι-βάλλω,* to throw back again. *λόγους ἀντιβάλλειν*, to exchange words.
- ἀντίδικος, *ου, ὁ*, an opponent.
- ἀντίδοσις, *εως, ἡ*, retribution.
- ἀντικρύ, adv., over against.
- ἀντι-λέγω,* to contradict.
- ἀντι-μετρέω, to measure out in turn, to measure back.
- Ἀντιόχεια, *ας, ἡ*, Antiochia.
- ἀντι-παρ-έρχομαι,* to pass by on the opposite side.
- ἀντλέω, to draw water.
- ἄνω, adv., up, to heaven.
- ἀνώγειον, *ω, τό*, an upper chamber, an upper room.
- ἄνωθεν, adv., from above. *ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω*, from the top to the bottom.
- ἄξινη, *ης, ἡ*, an axe.
- ἄξιος, *α, ον*, worthy.
- ἄξιόω, to deem worthy, or fit, to demand, to desire.
- ἀπ-αγγέλλω, to relate, to tell.
- ἀπ-άγχω, to strangle, hang.
- ἀπ-άγω,* to lead away.
- ἀπ-αίρω, to take away.
- ἀπ-αιτέω, to ask for, demand.
- ἀπ-αλλάσσω, to dismiss, free.
- ἀπ-αντάω, to meet.
- ἀπάντησις, *εως, ἡ*, a meeting.
- ἅπαξ, adv., once, once for all.
- ἀπ-αρνέομαι, to deny.
- ἀπάρτι, adv., henceforth.
- ἅπας, *ἅπασα, ἅπαν*, all, whole.
- ἀπατάω, to deceive, seduce.
- ἀπειθέω, to disbelieve.
- ἀπειλέω, to threaten.
- ἀπειλή, *ῆς, ἡ*, a threatening.
- ἅπ-εμι, (*εἰμι**) to be away, to be far from.
- ἄπ-εμι, (*εἶμι**) to go away, to depart.
- ἀπ-εκρίνατο, see *ἀποκρίνομαι*.
- ἀπέναντι, adv., over against.
- ἀπέραντος, *ον*, endless.

- ἀπ-έρχομαι**,* to go away.
ἀπ-έφηνε, see *ἀπο-φαίνω*.
ἀπ-έχω,* to be away, to be distant. *ἀπέχει*, it is sufficient. Mid., to abstain.
ἀπ-ήλθε, see *ἀπέρχομαι*.
ἀπιστέω, to disbelieve.
ἀπιστία, *as, ἡ*, disbelief.
ἄπιστος, *ον*, unbelieving.
ἀπ-ιών, *-ιοῦσα, -ίον*, going away, departing. see *ἀπειμι*.
ἄπλος, *η, ον*, simple.
ἄπλως, adv., simply.
ἀπό, *ἀπ' ἀφ'* prep. gov. gen., away, from, since. *ἀπὸ τοῦδε, τὸ ἀπὸ τοῦδε*, hereafter.
ἀπο-βαίνω,* to go, pass away.
ἀπο-γράφω, to enrol.
ἀπο-δείκνυμι,* to appoint.
ἀπο-δεκατέω, to give tithe of.
ἀπο-δέχομαι, to receive.
ἀπο-δημέω, to be away from home, to go abroad.
ἀπο-δίδωμι,* to pay, render, reward, to redeem.
ἀποδοκιμασία, *as, ἡ*, rejection.
ἀποθήκη, *ης, ἡ*, a storehouse, a barn.
ἀπο-θνήσκω, *-θανοῦμαι, ἔθανον, τέθνηκα*, to die.
ἀπο-καθ-ίστημι,* to restore.
ἀπο-καλύπτω, to reveal.
ἀποκάλυψις, *εως, ἡ*, revelation.
ἀπό-κειμαι,* to lie apart, to be stored away.
ἀπο-κεφαλίζω, to behead.
ἀπο-κόπτω, to cut off.
ἀπο-κρίνομαι,* to answer.
ἀπο-κρίνω,* to separate.
ἀπόκρισις, *εως, ἡ*, an answer.
ἀπο-κρύπτω, to conceal.
ἀπο-κτανθῆναι see *ἀποκτείνω*.
ἀπο-κτείνω,* to kill.
ἀπο-κυλίνδω, *-κυλίσω, ἐκύλισα, κεύλικα, κεύλισμαι, ἐκυλίσθην*, to roll away.
ἀπο-λαμβάνω,* to receive.
ἀπόλαυσις, *εως, ἡ*, enjoyment.
ἀπο-λείπω,* to leave behind.
ἀπο-λείχω, to lick off.
ἀπ-όλλυμι,* to destroy.
ἀπο-λύω, to dismiss, release.
ἀπο-νεύω, to refuse.
ἀπο-νίπτω, to wash.
ἀπο-πέμπω,* to send away.
ἀπο-πλέω,* to sail off.
ἀπο-πνίγω, to choke.
ἀπορία, *as, ἡ*, want, doubt, uncertainty, perplexity.
ἀπορέω, to be at a loss,

ἀπορ-ῥήγνυμι,* to tear off.
 ἀποστάσιον, ου, τό, a divorce.
 ἀπο-στέλλω,* to send forth.
 ἀπόστολος, ου, ό, an apostle.
 ἀπο-στρέφω,* to turn back,
 to return.
 ἀπο-τρέπω,* to turn away,
 to dissuade, to avoid.
 ἀπο-φαίνω,* to prove, reveal.
 ἀπο-φθέγγομαι, to speak.
 ἀπο-φέρω,* to carry off.
 ἀπο-χωρέω, to depart.
 ἀπο-ψύχω, to expire, to die.
 ἄπτω, to join. Mid., to touch.
 ἀπώλεια, as, ή, destruction.
 ἄρα, conj., then, therefore.
 ἄρα, interrogative particle.
 ἄρα alone leaves the answer undecided. ἄρα οὐ demands an affirmative, and ἄρα μή a negative answer.
 ἄρας, see αἶρω.
 ἀργός, ή, όν, idle, inactive.
 ἀργύριον, ου, τό, money.
 ἀριθμός, οὔ, ό, a number.
 Ἄριμαθαία, as, ή, Arimathea.
 ἀριστάω, to breakfast.
 ἀριστερός, ά, όν, left. ή ἀριστερά (χείρ), the left hand.
 Ἄρμενία, as, ή, Armenia.

ἀρμόζω, to fit, to correspond.
 ἀρνέομαι, to deny.
 ἀρνίον, ου, τό, a little lamb.
 (ἄρνης) ἄρνός, ἀρνί, ἀρνα etc.,
 ό, ή, a lamb.
 ἀρξάμενος, η, ου, from ἀρχομαι,
 beginning with.
 ἄροτρον, ου, τό, a plough.
 ἀρπάζω, to seize, to rob.
 ἄρπαξ, αγος, ό, an extortioner.
 ἄρραφος, ου, seamless.
 ἄρρώστος, ου, weak, sick.
 ἄρσην, εν, male.
 ἄρτι, adv., just now. ἀπ' ἄρτι,
 from this on, henceforth.
 ἄρτος, ου, ό, bread, a loave.
 ἀρχαίος, α, ου, old, ancient.
 ἀρχή, ής, ή, a beginning. τήν
 ἀρχήν, with a neg., at all.
 ἀρχηγός, οὔ, ό, chief, author.
 ἀρχιερεύς, έως, ό, high priest.
 ἀρχιτελώνης, ου, ό, a chief
 publican.
 ἀρχιτρικλινος, ου, ό, a master
 of a feast.
 ἄρχομαι, to beginn.
 ἄρχων, οντος, ό, a ruler.
 ἄρωμα, ατος, τό, aroma, spices.
 ἀσβέστος, ου, unquenchable.
 ἀσεβής, ές, impious.

ἀσθενεία, *as, ή*, infirmity.
 ἀσθενέω, to be sick, or infirm.
 ἀσθενής, *és*, weak, infirm.
 Ἄσια, *as, ή*, Asia.
 ἀσπάζομαι, to salute.
 ἀσπασμός, *οὔ, ό*, a salutation.
 ἀστήρ, *ἀστέρος, ό*, a star.
 ἀστραπή, *ήs, ή*, lightning.
 ἀσφαλεία, *as, ή*, safety.
 ἀσφαλής, *és*, safe, secure.
 ἀσφαλίζω, to secure.
 ἀσφαλῶs, *adv.*, safely.
 ἀσώτως, *adv.*, riotously.
 ἀτενίζω, to gaze intently.
 ἄτερ, *adv.*, without.
 ἀτεχνής, *és*, simple.
 ἀτεχνῶs, *adv.*, simply.
 ἀτιμάζω, dishonor, ill treat.
 ἄτοπος, *ον*, out of place.
 Ἀύγουστα, *ηs, ή*, Augusta.
 Ἀύγουστα Τριβιρῶν, Treves.
 Αὔγουστος, *ον, ό*, Augustus.
 αὐθάδης, *es*, stubborn.
 αὐθαδία, *as, ή*, stubbornness.
 αὐθίς, *adv.*, again.
 αὐλή, *ήs, ή*, a palace, a fold,
 a court yard.
 αὐλητής, *οὔ, ό*, a flute-player.
 αὐλιζομαι, to lodge at night.

αὐξάνω, *αὐξήσω, ηὔξησα, ηὔξηκα,*
ηὔξημαι, ηὔξήθην, to grow.
 αὔριον, *adv.*, to-morrow.
 αὔτη, see *οὔτος*.
 αὐτίκα, *adv.*, suddenly.
 αὐτοκράτωρ, *ορος, ό*, emperor.
 αὐτός, *ή, ό*, 1. As attributive
adj., the same; 2. as pre-
dicative adj., -self, very;
 3. as *pron.*, in its oblique
 cases, of him, of her, of it
 etc. 4. with dative, to-
 gether with. *ἐπὶ τὸ αὐτό*,
adv., in the same place.
 αὐτοὔ, *adv.*, here, there.
 αὐτόχειρ, *os*, self-handed.
 αὐτόφωρος, *ον*, caught in the
 act. *ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβά-
 νειν*, to catch in the act.
 ἀφ-αιρέω,* to take away.
 ἀφανίζω, to cause to disap-
 pear, to consume.
 ἀφανής, *és*, unknown,
 ἄφαντος, *ον*, unseen, invis-
 ible. *ἄφαντον γίγνεσθαι*, to
 disappear.
 ἀφελότης, *τητος, ή*, sincerity.
 ἄφεσις, *εως, ή*, a remission.
 ἀφήκε, see *ἀφίημι*.

ἀφ-ίημι,* to send forth, to dismiss.

ἀφ-ικνέομαι, -ίξομαι, -ικέμην, -ἴγμαι, to come, to arrive.

ἄφιξις, εως, ἡ, an arrival, a departure.

ἀφ-ίστημι,* to withdraw.

ἀφ-ορίζω, to separate.

ἀφορμή, ἡς, ἡ, opportunity.

ἄφνω, adv., suddenly.

ἄφροσύνη, ης, ἡ, foolishness.

ἄφρων, ον, foolish, simple.

ἄφωνος, ον, dumb, mute.

ἀχάριστος, ον, ungrateful.

ἀχειροποίητος, ον, not made by hands.

ἄχυρον, ον, τό, chaff.

ἄψυχος, ον, lifeless.

B

βάθος, ουσ, τό, the depth.

βαθύς, εἶα, ὕ, deep.

βαίνω, βήσομαι, ἔβην, βέβηκα, βέβαιμαι, ἐβάθην, to go.

βαῖον, ον, τό, a palm-branch.

βακτηρία, ας, ἡ, a staff.

βαλάντιον, ον, τό, a purse.

βάλλω, βαλέω, ἔβαλον, βέβληκα, βέβλημαι, ἐβλήθην, to throw, to cast.

βαπτίζω, to baptize.

βάπτισμα, ατος, τό, baptism.

Βαπτιστής, οὔ, ὁ, the Baptist.

βάπτω, to dip.

Βαραββᾶς, ᾰ, ὁ, Barabbas.

βαρέως, adv., heavily. βαρέως

φέρειν, to take in bad part.

Βαρθολομαῖος, ον, ὁ, Bartholomew.

βάρος, ουσ, τό, weight, burden.

βαρύς, εἶα, ὕ, heavy, severe.

βαρύτιμος, ον, very precious.

βασανίζω, to torture.

βασανιστής, οὔ, ὁ, a torturer.

βάσανος, ον, ὁ, a torture.

βασιλεία, ας, ἡ, a kingdom.

βασιλικός, ἡ, ὄν, royal, noble.

βασιλισσα, ης, ἡ, a queen.

βασιλεύς, εως, ὁ, a king.

βασιλεύω, to rule.

βαστάζω, to take or pick up.

βέβαιος, α, ον, firm, fast.

Βηθανία, ας, ἡ, Bethany.

Βηθεσδά, ᾰς, ἡ, Bethesda.

Βηθλεέμ, τό, Bethlehem.

Βηθφαγή, τό, Bethphage.

βῆμα, ατος, τό, a step, a tribunal, a judgment-seat,

βία, ας, ἡ, force, violence

βίαιος, α, ον, violent.

βιβλίον, ου, τό, a little book.

βιβλος, ου, ἡ, a book.

Βιθυνία, as, ἡ, Bithynia.

βίος, ου, ὁ, life, a living.

βλάπτω, to hurt, to injure.

βλαστάνω, βλαστήσω, ἔβλαστον, βεβλάστηκα, to grow, to sprout.

βλασφημέω, to blaspheme.

βλασφημία, as, ἡ, blasphemy.

βλέπω, to look.

βοάω, to cry out, to exclaim.

βοηθέω, to help, aid, succor.

βόθυνος, ου, ὁ, a pit.

βορέας, ἄ, ὁ, the north.

βόσκω, βοσκήσω etc., to feed.

Pass., to graze.

βουλευτής, οὔ, ὁ, a counsellor.

βουλεύω, to advise. Mid, to deliberate.

βουλή, ἡς, ἡ, a counsel, plan.

βούλομαι, βουλήσομαι, βεβούλημαι, ἐβουλήθην, to wish.

βουνός, οὔ, ὁ, a hill, a mound.

βοῦς, βοός, ὁ, ἡ, an ox, a cow.

βραδέως, adv., slowly.

βραδύς, εἶα, ὕ, slow.

βραχύ, adv., a little while, a short distance. μετὰ βραχύ, after a little while.

βραχύς, εἶα, ὕ, short, brief.

ἐν βραχεῖ, in a short time.

βρέφος, ους, τό, an infant.

βρέχω, to wet, to moisten.

βρυγμός, οὔ, ὁ, gnashing of teeth, a grating.

βρῶμα, ατος, τό, food.

βρώσις, εως, ἡ, an eating, meat, food, rust.

βυθίζω, to sink, to drown.

βύσσος, ου, ὁ, fine linen.

Γ

Γαββατά, ἡ, Gabbatha.

Γαβριήλ, ὁ, Gabriel.

γαζοφυλάκιον, ου, τό, treasury.

Γαλάτης, ου, ὁ, a Galatian.

Γαλατία, as, ἡ, Galatia.

γαλήνη, ης, ἡ, a calm.

Γαλιλαία, as, ἡ, Galilee.

Γαλιλαῖος, α, ου, Galilean.

Γαλλία, as, ἡ, France.

γαμέω, γαμέω or γαμήσω and

γαμέσω, ἔγημα, γεγάμηκα, γε-

γάμημαι, ἐγαμήθην, to marry.

γάμος, ου, ὁ, a marriage.

γάρ, conj., for, because.

γαστήρ, γαστρούς, ἡ, the womb.

γέ, enclitic particle, at least.

γέγονα, see *γίγνομαι*.

Γέεννα, ης, ἡ, Gehenna, hell.

Γεθσημανῆ, τό, Gethsemany.

γείτων, ονος, ὁ, ἡ, a neighbor.

γελάω, γελάσομαι, ἐγέλασα, ἐ-
γελάσθη, to laugh.

γέλως, ωτος, ὁ, laughter.

γεμίζω, to fill.

γέμω, to be full of, team with.

γενεά, ἀς, ἡ, a generation.

γενέθλιος, α, ον, natal. τὰ γε-
νέθλια, a birth day feast.

τὰ γενέθλια ἀγειν, to cele-
brate one's birth day.

γενέσιος, same as *γενέθλιος*.

γένεσις, εως, ἡ, birth, nativity.

γενετή, ἡς, ἡ, birth, nativity.

γενήσεται, see *γίγνομαι*.

γεννάω, to beget.

γέννημα, ατος, τό, offspring,
brood.

Γεννησαρέτ, τό, Gennesaret.

γεννητός, ἡ, ὄν, born.

γένος, ουσ, τό, a race, family.

γεραιός, ἄ, ὄν, old.

Γερασηνοί, ὦν, οί, Gerasens.

γέρων, οντος, ὁ, an old man.

γεύω, to give a taste, to taste.

γεωργός, οὔ, ὁ, husbandman.

γῆ, γῆς, ἡ, the earth, land.

γῆρας, γήρως, τό, old age.

γηράσκω, γηράσω, ἐγήρασα, γε-
γήρακα, to become old.

γίγνομαι, γενήσομαι, ἐγενόμην,
γεγένημαι, to become, to
come to pass. 2nd perf.,
γέγονα, I am.

γιγνώσκω, γνώσομαι ἔγνω, ἔ-
γνωκα, ἔγνωσμαι, ἐγνώσθη,
to perceive, to know.

γλεύκος, ουσ, τό, sweet wine.

γλυκύς, εἶα, ὅ, sweet.

γλώσσα, ης, ἡ, a tongue.

γλωσσοειδής, ἐς, like tongues,
tongue-shaped.

γλωσσόκομον, ου, τό, a purse.

γνώμη, ης, ἡ, mind, opinion.

γνωρίζω, to make known.

γνωστός, ἡ, ὄν, known.

γογγύζω, to murmur.

γογγυσμός, οὔ, ὁ, murmuring.

Γολγοθά, τό, Golgotha.

Γόμορρα, ων, τά, Gomorrha.

γονεύς, ἐως, ὁ, a parent.

γόνυ, ατος, τό, a knee.

γονυπετέω, to fall on one's
knee, to kneel.

γράμμα, ατος, τό, a letter.

γραμματεὺς, *έως, ό*, a scribe.
 γραφή, *ής, ή*, the scripture.
 γράφω, to write.
 γρηγορέω, to watch.
 γυμνός, *ή, όν*, naked, bare.
 γυνή, *γυναικός, ή*, a woman.
 γωνία, *ας, ή*, a corner.

Δ

Δαβίδ, and Δαυίδ, *ό*, David.
 δαιμονίζομαι, to be possessed
 by a devil.
 δαιμόνιον, *ου, τό*, a demon.
 δαίμων, *ονος, ό*, a demon, devil.
 δάκρυ, *vos, τό*, a tear.
 δάκρυον, *ου, τό*, a tear.
 δακτύλιον, *ου, τό*, finger-ring.
 δάκτυλος, *ου, ό*, a finger.
 Δαμασκός, *ου, ή*, Damascus.
 δάνειον, *ου, τό*, a loan.
 δαπανάω, to spend.
 δέ, conj., and, but, moreover.
 δέδωκα, see *δίδωμι*.
 δέησις, *εως, ή*, a request.
 δεῖ, see *δέω*.
 δείκνυμι, *δείξω* etc., to show.
 δειλός, *ή, όν*, afraid, cowardly.
 δεῖμα, *ατος τό*, terror, horror.
 δεινός, *ή, όν*, terrible, clever.

δεινῶς, adv., terribly.
 δείπνος, *ου, τό*, a banquet.
 δέκα, ten.
 Δεκάπολις, *εως, ή*, Decapolis.
 δέκατος, *η, ου*, the tenth.
 δεκτός, *ή, όν*, acceptable.
 δένδρον, *ου, τό*, a tree.
 δεξιός, *ά, όν*, right. *ή δεξιά*, the
 right hand.
 δέος, *δέους, τό*, fear.
 δερμάτινος, *η, ου*, leathern.
 δέρω, *δερέω, έδειρα, δέδαρκα, δέ-*
δαρμαι, έδάρην. to scourge.
 δεσμός, *ου, ό*, a fetter, string.
 δεσμωτήριον, *ου, τό*, a prison.
 δεσπότης, *ου, ό*, lord, master.
 δεῦρο, adv., hither, this way.
 δεῦτε, plur. of *δεῦρο*.
 δεύτερος, *α, ου*, the second. *τὸ*
δεύτερον, εκ δευτέρου, for the
 second time.
 δέχομαι, to receive.
 δέω, *δήσω, έδησα, δέδεκα, δέδε-*
μαι, έδέθην. to bind.
 δέω, *δεήσω, έδέησα, δεδέηκα, δε-*
δέημαι, έδεήθην, to want, to
 need, lack. *δεῖ, δεήσει* etc.,
 impers., it is necessary.
 ὀλίγου δεῖν, adv., almost.

δή, adv., now, so then, indeed, accordingly, namely.	διακονέω, to serve, minister.
δηλός, η, ον, evident, clear.	διακονία, ας, ή, a serving.
δηλώω, to show.	διάκονος, ου, ό, a servant.
δήμος, ου, ό, the people.	δια-κρίνω,* to discern. Pass., hesitate, doubt, contend.
δημόσιος, α, ον, public.	δια-κωλύω, to prevent, hinder.
δημόσιος, ου, ό, a public officer, an executioner.	δια-λέγομαι, to converse.
δηνάριον, ου, τό, a denarium.	διάλεκτος, ου, ή, a dialect.
δήπου, adv., perhaps, it may be, doubtless, I suppose.	δια-μαρτυρέω, to testify.
διά, prep. gov. gen. and dat. with gen., through, by, during, by means of. with acc., during, on account of.	δια-μένω,* remain, continue.
δια-βαίνω,* to go through.	δια-μερίζω, to divide among.
διάβολος, ου, ό, the devil.	διάνοια, ας, ή, the mind.
δια-αγγέλλω, to announce far and wide.	δι-αν-οίγω,* to open.
δια-γίνομαι,* to pass, elapse.	δια-πορέω, to be perplexed.
δια-γιγνώσκω,* to discern, to recognize.	διαβ-ρήγνυμι,* tear asunder.
δια-γνωρίζω, to make known.	διαβρήδην, adv., definitely.
δια-άγω,* to lead through, to go through, to spend one's time, to live.	δια-σκορπίζω, to disperse.
διάδοσις, εως, ή, tradition.	δια-σπείρω, to disperse.
διαθήκη, ης, ή, a testament.	δια-στρέφω,* to pervert.
δια-καθαρίζω, to cleanse.	δια-τελέω,* to accomplish, to continue, to finish.
	δια-τριβώ, to delay, remain.
	δια-φέρω,* to carry through, to differ, to surpass.
	δια-φημίζω, to spread abroad.
	δια-χλευάζω, to mock, scoff.
	διδάσκαλος, ου, ό, a teacher, a master.
	διδάσκω, διδάξω, to teach.

διδασχί, ἡς, ἡ, a teaching.
δίδραχμον, ου, τό, a double drachm.
Δίδυμος, ου, ὁ, Didymus.
δίδωμι, δώσω, ἔδωκα, δέδωκα, δέδομαι, ἐδόθην, to give.
διέρχομαι,* to go through.
διετής, ἐς, two years old.
διίστημι,* to put apart, to stand apart.
δίκαιος, α, ου, just.
δικαιοσύνη, ης, ἡ, justice.
δικαίω, to justify.
δικαίωμα, ατος, τό, ordinance.
δικαίως, adv., justly.
δίκτυον, ου, τό, a net.
διό, (διὰ ὅ,) conj., wherefore.
διόλου, adv., altogether.
δι-ορίζω, to define, explain.
δι-ορύσσω, to break through.
διότι, conj., because.
δίς, adv., twice.
διστάζω, to be in doubt, to hesitate.
δισχίλιοι, αι, α, two thousand.
διψάω, to thirst.
διωγμός, οῦ, ὁ, a persecution.
διώκω, to pursue.
δίωξις, εως, ἡ, a pursuit, snare.

δόγμα, ατος, τό, a decree.
δοκέω, δόξω or δοκήσω etc., to seem, to think. δοκεῖ μοι, it seems to me, I determine.
δόλος, ου, ὁ, craft, treachery.
δόντα, see δίδωμι.
δόξα, ης, ἡ, glory.
δοξάζω, to praise.
δούλη, ης, ἡ, a hand-maid.
δούλος, ου, ὁ, servant, slave.
δοχή, ἡς, ἡ, reception, feast.
δραγμή, ἡς, ἡ, a drachm.
δράκων, οντος, ὁ, a dragon.
δύναμαι, δυνήσομαι, δεδύνημαι, ἐδυνήθην, to be able, I can.
δύναμις, εως, ἡ, power.
δυνατός, ἡ, ὄν, able, possible.
δύνω, δύσω, etc., 2 aor., ἔδυν, to cause to enter, to enter.
δύο, δυοῖν, two. ἀνὰ δύο, two by two.
δύσκολος, ον, hard, difficult.
δυσκόλως, adv., hardly.
δύω, the same as δύνω.
δώδεκα, twelve.
δωρεά, ἀς, ἡ, a gift. δωρεάν, adv., as a gift, freely.
δωρέω, to offer gifts. donate.
δώσω, see δίδωμι.

E

ἐάν, conj., if, see ἄν.
 ἐαυτοῦ, ἧς, οὔ, reflex. pron.,
 of himself, etc., also re-
 flex. pron. for first and
 second persons.
 ἑβδομάς, ἄδος, ἡ, a week.
 ἑβδομήκοντα, seventy.
 ἑβδομηκοντάκις, adv., seventy
 times,
 Ἑβραῖος, α, ον, Hebrew.
 ἑβραῖστί, adv., in Hebrew.
 ἐγγίζω, to draw near, to be
 at hand.
 ἐγένετο, see γίγνομαι.
 ἐγ-γράφω, to inscribe.
 ἐγγύς, adv., near.
 ἐγείρω, ἐγερέω ἤγειρα, ἐγήγερκα,
 ἐγήγερμαι, ἠγέρθην, to raise,
 to arouse. Pass., to arise.
 ἐγρήγορα, I am awake.
 ἐγκαίνια, ων, τά, the encenia.
 ἐγ-κακέω, to lose courage.
 ἐγ-κατα-λείπω,* to leave.
 ἐγ-κρύπτω, to hide in.
 ἐγνώκειτε, see γινώσκω.
 ἐγνώρισεν, see γνωρίζω.
 ἐγnowsαν, see γινώσκω.

ἐγ-χειρέω, to take in hand.
 ἐγ-χειρίζω, to hand over.
 ἐγώ, ἐμοῦ or μου, I.
 ἔγωγε, I, for my part.
 ἑδαφίζω, to level with the
 ground, to raze, destroy.
 ἐζήτουν, see ζητέω.
 ἐθέλω, ἐθελήσω, ἠθέλησα, ἠθέλη-
 κα, to wish, to desire.
 ἐθίζω, ἐθίσω, εἴθισα, εἴθικα, εἴθι-
 σμαι, εἴθισθην, to accustom.
 εἶωθα, I am accustomed.
 ἔθνικός, ἡ, όν, heathen.
 ἔθνος, οὖς, τό, a nation. τὰ
 ἔθνη, the nations, Gentiles.
 ἔθος, οὖς, τό, a custom.
 εἰ, conj., if. see ἄν.
 εἶ, thou art. yee εἶμι.
 εἶη, see εἶμι.
 εἶδομεν, εἶδον, see ὁράω.
 εἶδος, οὖς, τό, a form.
 εἰδωλόθυτον, οὖ, τό, a thing
 sacrificed to an idol.
 εἶκοσί, twenty.
 εἶκω, to yield.
 εἰκών, όνος, ἡ, a likeness.
 εἰμί, I am. see grammar.
 εἶμι, to go. see grammar.
 εἶπατε, see φημί.

εἶπον, see φημί.

εἰρήνη, ης, ἡ, peace.

εἰρηνοποιός, οῦ, ὁ, a peace-maker.

εἰς, prep., acc., into, among.

εἷς, μία, ἓν, one.

εἰς-άγω,* to lead in.

εἰς-ακούω,* to hear.

εἰς-δέχομαι, receive, admit.

εἰς-ελθών, see εἰς-έρχομαι.

εἰς-έρχομαι,* to go in, enter.

εἰς-ηκούσθη, see εἰς-ακούω.

εἰς-φέρω,* to bring in.

εἰς-χέω,* to pour in.

εἶτα, adv., then, afterwards.

εἶχε, imperfect tense of ἔχω.

εἰωθα, 2 pf. of ἐθίζω. κατὰ τὸ εἰωθός, according to one's custom.

ἐκ, ἐξ, prep., gen., out of, after. ἐκ τούτου, after, in consequence of this. ἐκ δεξιᾶς, on the right. ἐξ ἴσου, equally. ἐκ δευτέρου, for the second time, again.

ἕκαστος, η, ον, each, every.

ἕκαστοτε, adv., each time, at any time.

ἑκατόν, one hundred.

ἑκατονταετηρίς, ἱδός, ἡ, a period of 100 years, a century.

ἑκατονταπλασίων, ον, ονος, a hundred-fold.

ἑκατοντάρχης, ου, ὁ, and

ἑκατόνταρχος, ου, ὁ, a centurion.

ἐκ-βαίνω,* to go out.

ἐκ-βάλλω,* to cast out.

ἐκ-δικέω, to avenge.

ἐκδίκησις, εως, ἡ, an avenging.

ἐκ-δύω,* to strip.

ἐκεῖ, adv., there.

ἐκεῖθεν, adv., thence.

ἐκείνος, η, ο, dem. pron., that.

ἐκεῖσε, adv., thither.

ἐκ-θαμβέω, to amaze.

ἐκκλησία, ας, ἡ, the church.

ἐκ-κλίνω,* to deviate.

ἐκ-κομίζω, to bring out.

ἐκ-κόπτω, to cut out.

ἐκ-λάμπω, to shine forth.

ἐκ-λέγω,* to pick out, select.

ἐκ-λείπω,* to leave out, fail.

ἐκλεκτός, ἡ, ὄν, chosen.

ἐκλήθη, see καλέω.

ἐκ-μάσσω, to wipe off.

ἐκ-πειράζω, to tempt.

ἐκ-πίπτω,* to be banished.

ἰκπληξίς, εως, ἡ, a consternation.

ἐκ-πλήσσω, to knock out, to amaze, to astonish.

ἐκ-πνέω,* to expire.

ἐκ-πορεύω, to bring or take out. Mid., to go, walk out.

ἐκρύβη, see κρύπτω.

ἔκστασις, εως, ἡ, an ecstasy, astonishment, distraction.

ἐκ-τείνω,* to stretch forth.

ἐκτενής, ἐς, intense, fervent.

ἐκ-τινάσσω, to shake off.

ἕκτος, η, ον, the sixth.

ἐκ-χέω,* ἐκ-χύνω,* and ἐκ-χύω, to pour forth.

ἐκ-χωρέω, to go out, depart.

ἐλαία, ας, ἡ, an olive-tree.

ἔλαιον, ου, τό, oil, an olive.

ἐλαττώω, to lessen.

ἐλάχιστος, η, ον, smallest. see μικρός.

ἐλέγχω, ἐλέγξω, ἤλεγξα, — ἐλήλεγμαι, ἤλέγχθην, to refute.

ἐλεέω, to pity, to have mercy.

ἐλεημοσύνη, ης, ἡ, pity, alms.

ἐλεήμων, ον, ονος, merciful.

ἔλεος, ου, ό, and ἔλεος, εους, τό, pity, mercy, compassion.

ἐλεύθερος, α, ον, free.

ἔλθωμεν, see ἔρχομαι.

Ἐλισάβετ, ἡ, Elizabeth.

ἔλκος, οvs, τό, a wound, sore.

ἐλκώω, to wound sorely.

ἔλκω, ἔλξω and ἐλκύσω, εἴλκυσα, εἴλκυκα, εἴλκυμαι, εἴλκυσθην, to draw, drag, force along.

Ελλάς, άδος, ἡ, Greece.

Ἕλληγ, ηνος, ό, a Greek. οί

Ἕλληγες, the Gentiles.

Ἕλληνίς, ίδος, ἡ, a Greek or a Pagan woman.

ἑλληνιστί, adv., in Greek.

ἐλπίζω, to hope, to expect.

ἐλωί, interj., my God!

ἐμ-βαίλω,* to go in, to enter.

ἐμ-βάπτω, to dip in.

ἐμ-βλέπω, to look upon.

ἐμ-βριμάομαι, to groan.

Ἐμμαούς, ουντος, ό, Emmaus.

ἐμ-μεινε, see ἐμμένω.

ἐμ-μένω,* to abide by.

ἐμνήσθησαν, see μιμήσκω.

ἐμνηστεύθη, see μνηστεύω.

ἐμός, ἡ, όν, my, mine.

ἐμ-παίζω, ξω, to mock.

ἐμ-πέσω, see ἐμπίπτω.

ἐμ-πίπτω,* to fall in, among.

ἔμπλεως, *ων*, full of.
 ἐμπόριον, *ου, τό*, a market-
 place, an emporium.
 ἔμπορος, *ου, ό*, a merchant.
 ἔμπροσθεν, *adv.*, before.
 ἐμ-πτύω,* to spit upon.
 ἔμπυρος, *ον*, fiery.
 ἐμ-φανίζω, to manifest.
 ἔμφοβος, *ον*, frightened.
 ἐμ-φυσάω, to breath upon.
 ἐν, *prep., dat.*, in, among.
 ἐν-αγκαλιζομαι, to take into
 one's arms.
 ἐναντίον, *adv.*, before, oppo-
 site, against.
 ἐναντίος, *α, ον*, contrary.
 ἕνδεκα, eleven.
 ἐνδέκατος, *η, ον*, the eleventh.
 ἐν-διδύσκω, same as ἐν-δύω.
 ἔνδον, *adv.*, within.
 ἔνδυμα, *ατος, τό*, raiment.
 ἐν-δύω,* to put on, to clothe.
 ἕνεκα, or ἕνεκεν, *adv.*, for the
 sake of.
 ἐνενηκοντα, ninety.
 ἐν-εργέω and ἐν-εργέομαι, to
 work, act, accomplish.
 ἐνεργός, *όν*, active.
 ἐν-ετειλάμην, see ἐν-τέλλομαι.

ἐνθεν, *adv.*, hence.
 ἐν-θυμέομαι, to think of.
 ἐνιαύσιος, *α, ον*, one year old.
 ἐνιαυτός, *οὔ, ό*, a year. ἐνιαυτόν
 κατ' ἐνιαυτόν, year by year.
 ἔνιοι, *αι, α*, some persons.
 ἐνίοτε, *adv.*, at times.
 ἐν-ισχύω, to strengthen.
 ἕννατος, *η, ον*, the ninth.
 ἐννέα, nine.
 ἐν-νοέω, to think of.
 ἐν-οικέω, to inhabit.
 ἕνοχος, *ον*, liable, guilty.
 ἐν-ταφιάζω, to bury.
 ἐνταφιασμός, *οὔ, ό*, a burial.
 ἐνταῦθα, *adv.*, here.
 ἐν-τέλλομαι, to command.
 ἐντεῦθεν, *adv.*, hence.
 ἐντολή, *ῆς, ἡ*, commandment.
 ἐν-τρέπω,* to turn in, to put
 to shame. *P.*, to care for.
 ἐν-τυλίσσω, to wrap up.
 ἐνώπιον, in the presence of.
 ἕξ, six.
 ἕξ, see ἐκ.
 ἕξ-άγω,* to lead out.
 ἕξ-αίρέω,* to rescue.
 ἕξ-αιτέω, to beg off, demand.
 ἕξαίφνης, *adv.*, suddenly.

ἐξ-αλείφω,* to wipe off.
 ἐξ-απατάω, to deceive.
 ἐξ-αρκέω, to suffice.
 ἐξ-αρνέομαι, to deny, refuse.
 ἐξ-έβαλε, see ἐκ-βάλλω.
 ἔξ-ελε, see ἔξ-αιρέω.
 ἐξ-ελέγχω,* to convince.
 ἔξεστι, it is allowed, possible.
 ἐξετάζω, question, examine.
 ἐξ-έρχομαι,* to come out.
 ἐξ-ηγέομαι, to relate, explain.
 ἐξ-ἦλθε, see ἔξ-έρχομαι.
 ἐξῆς, adv., in order, next.
 ἐξηγήσις, εως, ἡ, explanation.
 ἐξηκοντα, sixty.
 ἐξ-ίστημι,* to amaze.
 ἐξ-ομολογέω, --έομαι, confess.
 ἐξ-ορκίζω, to conjure.
 ἐξ-ουδενέω, or ἐξ-ουδενίζω, or ἐξ-ουδενόω, and ἐξ-ουθενέω, to set at naught, to scorn.
 ἐξουσία, as, ἡ, power.
 ἔξω, adv., outside.
 ἐξώτερος, α, ον, outer.
 ἐορτή, ἡς, ἡ, a feast.
 ἐπαγγελία, as, ἡ, a promise.
 ἐπ-αγγέλλω, to announce.
 ἐπ-άγω,* to bring on.
 ἐπ-αινέω,* praise, commend.

ἐπ-αίρω, to lift up.
 ἐπ-αν-άγω,* to come back a gain, to launch forth.
 ἐπ-αν-έρχομαι,* to return.
 ἐπ-ανα-παύομαι, to rest.
 ἐπάνω, adv., above.
 ἐπ-άραντες, see ἐπ-αίρω.
 ἐπαύριον, adv., to morrow.
 τῇ ἐπαύριον, on the following day.
 ἐπεί, conj., since.
 ἐπειδή, conj., when.
 ἔπειτα, adv., afterwards.
 ἐπ-έρχομαι,* to come upon.
 ἐπ-ερωτάω, to ask, question.
 ἐπ-εσκέψατο, see ἐπισκέπτομαι.
 ἔπεσον, see πίπτω.
 ἐπ-έταξεν, see ἐπι-τάσσω.
 ἐπί, prep., gen., dat., acc. 1. of persons: ἐπὶ τοῦ, in that person's life time; ἐπὶ τῷ, in that person's power; ἐπὶ τόν, against. 2. of things: ἐπὶ τοῦ, on; ἐπὶ τῷ, at; ἐπὶ τόν, unto.
 ἐπι-βαίνω,* to mount.
 ἐπι-βάλλω,* to throw to. to fall to. τὸ ἐπιβαλον, οντος, one's share.

ἐπι-βιβάζω, to put upon.
 ἐπι-βλέπω, to look upon.
 ἐπιβουλή, ἦς, ἡ, a plot.
 ἐπι-γιγνώσκω,* to recognize.
 ἐπιγραφή, ἦς, ἡ, inscription.
 ἐπι-δείκνυμι,* to show.
 ἐπι-δίδωμι,* to give to.
 ἐπι-ζητέω, to look for, require.
 ἐπι-θυμέω, to desire.
 ἐπιθυμία, ας, ἡ, a desire.
 ἐπι-καλέω,* to call upon.
 ἐπί-κειμαι,* to sit on, insist.
 ἐπι-κρατέω, to conquer.
 ἐπι-κρίνω,* to adjudicate.
 ἐπί-λέγω,* to say in addition,
 to surname.
 ἐπι-μελέομαι, to take care of.
 ἐπι-μένω,* to remain at, insist.
 ἐπι-ορκέω, to forswear one's
 self.
 ἐπιούσιος, α, ον, daily.
 ἐπι-πίπτω,* to fall upon.
 ἐπι-σκέπτομαι, to regard.
 ἐπι-σκοπέω, to oversee.
 ἐπισκοπή, ἦς, ἡ, a visitation,
 office of overseer, or of
 bishop.
 ἐπίσκοπος, ου, ό, a bishop.
 ἐπι-σπάω, to draw to.

ἐπίσταμαι, ἐπιστήσομαι, ἡπι-
 στήθην, to understand.
 ἐπιστάτης, ου, ό, lord, master.
 ἐπι-στρέφω,* turn, convert.
 ἐπι-συν-άγω,* to gather.
 ἐπι-ισχύω, to insist.
 ἐπι-τάσσω, to order, to com-
 mand.
 ἐπιτήδειος, α, ον, useful.
 ἐπι-τίθημι,* to impose, add.
 ἐπι-τιμάω, to rebuke.
 ἐπι-τρέπω,* to entrust, allow.
 ἐπι-φάσκω, to dawn.
 ἐπι-χέω,* to pour on.
 ἐπλήσθη, see πίμπλημι.
 ἐποίησας, see ποιέω.
 ἔπομαι, ἔψομαι. ἐσπόμην, to
 follow.
 ἐπόμενος, η, ον, following.
 ἐπράχθην, see πράττω.
 ἐπτά, seven.
 ἐπτακαίδεκα, seventeen.
 ἐπτάκις, adv., seven times.
 ἐργάζομαι, augm., εἰ, to work.
 ἐργάτης, ου, ό, a workman.
 ἔργον, ου, τό, a work, deed.
 ἔρημος, ον, solitary, desolate.
 ἔρημος, ου, ἡ, a desert.
 ἐρημόω, to lay waste.

ἐρήμωσις, <i>εως, ἡ</i> , devastation.	ἔτι, <i>adv.</i> , still, yet.
ἐρίφιον, <i>ου, τό</i> , a little goat.	ἐτοιμάζω, to prepare.
ἔριφος, <i>ου, ό</i> , a goat.	ἔτοιμος, <i>η, ου</i> , ready.
ἐρμηνεύω, to interpret.	ἔτος, <i>ους, τό</i> , a year.
ἔρομαι, ἐρήσομαι, ἠρόμην, ask.	εὐαγγελίζω, or -ομαι, to an-
ἐρρέθην, ἐρρήθην, see <i>φημί</i> .	nounce good tidings, to e-
ἐρωτάω, to ask, to request.	vangelize, to preach the
ἐρώτησις, <i>εως, ἡ</i> , a question.	gospel.
ἔρχομαι, ἐλεύσομαι, ἦλθον, ἐλή-	εὐαγγέλιον, <i>ου, τό</i> , the gospel.
λυθα, to go, to come.	εὐαγγελιστής, <i>ου, ό</i> , an evan-
ἔσθής, ἦτος, ἡ, a garment.	gelist.
ἔσθίω, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα,	εὐγενής, <i>ές</i> , noble.
ἐδήδεσμαι, ἠδέσθην, to eat.	εὐγνωστος, <i>ου</i> , well-known.
ἔσπερα, <i>ας, ἡ</i> , evening.	εὐδοκέω, to be well pleased.
ἔσται, future of <i>εἰμί</i> .	εὐδοκία, <i>ας, ἡ</i> , good-will.
ἔστί, see <i>εἰμί</i> . ἔστιν οὔ, <i>αἰ, ἄ</i> ;	εὐεργασία, <i>ας, ἡ</i> , a benefit.
ἔστιν ὦν, etc., some; ἔστιν	εὐθέως, <i>adv.</i> , immediately.
οὐ, somewhere; ἔστιν ἦ, in	εὐθύς, <i>adv.</i> , immediately.
some way; ἔστιν ὅπως in	εὐθύς, <i>εἶα, ὕ</i> , straight. ἡ εὐθεῖα,
some manner; ἔστιν ὑπο-	the straight way.
λαβεῖν, we may suppose.	εὐκαιρία, <i>ας, ἡ</i> , opportunity.
ἔστώς, ἐστῶσα, ἐστός or ἐστώς,	εὐκαιρος, <i>ου</i> , favorable.
ἐστῶτος, ἐστώσης, ἐστῶτος,	εὐκολος, <i>ου</i> , quiet, peaceable.
P. part. of ἵστημι, standing.	εὐκοπος, <i>ου</i> , easy.
ἔσχατος, <i>η, ου</i> , last, extreme.	εὐλαβής, <i>ές</i> , pious.
τὸ ἔσχατον, <i>ου</i> , the end.	εὐλογέω, to bless, to praise.
ἑταῖρος, <i>ου, ό</i> , a companion,	εὐλογητός, <i>ἡ, όν</i> , blessed.
a friend.	εὐμενής, <i>ές</i> , well disposed.
ἕτερος, <i>α, ου</i> , the other.	εὐμενῶς, <i>adv.</i> , kindly.

εὐρίσκω, εὐρήσω, εὔρον, εὐρηκα,
εὐρημαι, εὐρέθην, to find.

Εὐρώπη, ης, ἡ, Europe.

εὐσεβεία, ας, ἡ, piety.

εὐσεβής, ἐς, pious.

Εὐσέβιος, ου, ὁ, Eusebius.

εὐσεβῶς, adv., piously.

εὐσχήμων, ον, noble, honor-
able.

εὐτολμος, ον, brave.

εὐτόνως, adv., incessantly.

εὐ-φραίνω, to cheer, rejoice.

εὐφροσύνη, ης, ἡ, gladness.

εὐχαριστέω, to give thanks.

Εὐχαριστία, ας, ἡ, Eucharist.

εὐχή, ἡς, ἡ, a wish, a prayer.

εὐχομαι, to pray.

εὐάνυμος, ον, left.

ἐφάνη, see φαίνω.

ἐφάπαξ, adv., at once.

ἐφ-άπτομαι, to lay hold of.

Ἐφεσίος, α, ον, Ephesian.

ἐφη, see φημί. inserted in di-
rect discourse, says he.

Ἐφραΐμ ὁ, Ephraim.

ἐφθαθά, be thou opened.

ἐχθρός, ἀ, ὄν, hostile.

ἐχθρός, οὐ, ὁ, an enemy.

ἐχιδνη, ης, ἡ, a serpent, viper.

ἔχω, ἔξω and σχήσω, ἔσχον,
ἔσχηκα, ἔσχημαι, ἐσχέθην, to
have. with adverbs, to be.
ἔχομαι τινος, to cling to.
ἔχων with Pres. Indicative
adds a notion of duration,
as φλυαρεῖς ἔχων, you keep
chattering; μή μου ἄπτου
ἔχουσα, dont stay at my
feet, dont keep touching
me.

ἕως, adv., until, as far as.

ἕως, conj., while, until.

Z

Ζακχαῖος, ου, ὁ, Zaccheus.

Ζαχαρίας, ου, ὁ, Zachary.

ζάω, ζήσω or ζήσομαι, to live.

Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, Zebedee.

ζεύγνυμι, -ύω, ζεύξω, ἔξευξα, —
ἔξευγμαι, ἐζεύχθην, or ἐζύγην,
to join.

ζήλος, ου, ὁ, zeal.

ζημιώω, to injure, to harm.

ζητέω, to seek.

ζιζάνιον, ου τό, cockle.

ζύμη, ης, ἡ, a leaven.

ζυμώω, to leaven.

ζωγρέω, to take alive, catch.

ζωή, *ἡς, ἡ*, life.
 ζῶν, *ζῶσα, ζῶν*, see *ζάω*.
 ζώνη, *ἡς, ἡ*, a girdle.
 ζώννυμι, *ζώσω, ἔζωσα, ἔζωκα,*
ἔζωσμαι, ἐζώσθην, to gird.
 ζωννύω, to gird.
 ζωοποιέω, to make alive, to quicken.

H

ἢ, conj., 1. disjunctive, or. ἢ...ἢ..., either, ... or.
 2. interrogative, whether. ἢ., ἢ., whether ..., or.
 3. comparative, — than. *Πεπονθέναι μείζω ἢ κατὰ δάκρυα*, to have suffered afflictions too great for tears
Νεώτεροί εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι, they are too young to know. *Νόσημα μείζον ἢ φέρειν*, an affliction too great to bear.
 ἦ, adv., 1. confirmative, truly, verily. 2. interrogative, what?, pray?, can it be?
 ἦ, see *ὁ, ἡ, τό*.
 ἦ, see *ὅς, ἡ, ὅ*.
 ἦ, subj. of *εἶμι*.

ἦ, dat. fem. of *ὅς, ἡ, ὅ*. also adv., in which way, how. *ἦ μάλιστα δυνατὸν*, as much as possible.
 ἦγαγον, see *ἄγω*.
 ἦγαλλίασε, see *ἀγαλλιάω*.
 ἦγγικε, see *ἐγγίζω*.
 ἦγεμονία, *ας, ἡ*, a reign.
 ἦγεμονεύω, to be governor.
 ἦγεμών, *όνος, ὁ*, a governor.
 ἦέομαι, to lead, to believe, to think.
 ἦγουν, conj., namely, that is.
 ἦδείτε, see *οἶδα*.
 ἦδέως, adv., gladly.
 ἦδη, adv., now, already.
 ἦδιστος, superlative of *ἡδύς*.
 ἡδύς, *εἶα, ὕ*, sweet, agreeable.
 ἡκούσθη, see *ἀκούω*.
 ἦκω, to come, to be present.
 ἦλθε, see *ἔρχομαι*.
 Ἠλίας, *ου, ὁ*, Elias.
 ἡλικία, *ας, ἡ*, age, size.
 ἡλιος, *ου, ὁ*, the sun.
 ἦλος, *ου, ὁ*, a nail.
 ἡμέρα, *ας, ἡ*, a day. *καθ' ἡμέραν*, daily. *εἰς ἡμέραν*, from day to day.
 ἡμιθανής, *ές, ὅ*, half-dead.

ἡμῖν, see ἐγώ.

ἡμισυ, ους, τό, a half.

ἡμισυς, εια, υ, half.

ἦν, see εἰμί, I am.

ἦν, from εἰ, if, and ἄν. see ἄν.

ἦρθη, see αἶρω, to lift up.

Ἡρώδης, ου, ό, Herod.

Ἡρωδιανοί, ων, οι, the Herodians.

Ἡρωδιάς, άδος, ή, Herodias.

Ἡσαίας, ου, ό, Isaias.

ἦσαν, see εἰμί.

ἦσπάσατο, see ἀσπάζομαι.

ἦσσάομαι, to be defeated.

ἦσσων or ἦττων, ου, comp. of κακός.

ἦφ-ιον, imperfect of ἀφ-ίημι.

ἦχη, ἦς, ή, and ἦχος, ου, ό, or

ἦχος, ους, τό, and ἦχω, ους, ή, a noise, a sound, a roar.

Θ

Θαδδαίος, ου, ό, Thaddeus.

θάλασσα, ης ή, the sea.

θάλλω, θαλέω, ξθαλον, τέθηλα, to bloom, to flourish.

θαμβέω, to amaze, astonish.

θάμβος, ους, τό, amazement.

θανάσιμος, η, ου, deadly.

θάνατος, ου, ό, death.

θανατώω, to put to death.

θάπτω, θάψω, ξθαψα, τέταφα, τέθαμμαι, έτάφην, to bury.

θαρράλεος, α, ου, bold.

θαρρέω or θαρσέω, to be bold.

θαρρύνω and θαρσύνω, to encourage.

θαῦμα, ατος, τό, a wonder.

θαυμάζω, to admire.

θαυμάσιος, α, ου, wonderful.

θαυμαστός, ή, όν, admirable.

θέαμα, ατος, τό, a spectacle.

θεάομαι, to see, to view.

θέλημα, ατος, τό, a will.

θέλω, θελήσα, έθέλησα, to wish.

θεραπεύω, to heal, to cure.

Θεός, ου, ό, God.

θεοσεβής, ές, devout.

θεραπεύω, to serve, assist.

θερίζω, to harvest, to reap.

θερισμός, ου, ό, a harvest.

θεριστής, ου, ό, a harvester.

θερμαίνω, to warm.

θεωρέω, to see, to view.

θεωρία, ας, ή, a sight.

θιγάνω, θίξομαι, ξθιγον, touch.

θήκη, ης, ή, a scabbard.

θής, θητός, ό, a hired laborer.

θησαυρίζω, to heap up treasures.

θησαυρός, οὐ, ὁ, a treasure.

θητεύω, to serve for hire.

θλίψις, εως, ἡ, an affliction.

θνήσκω, θανέομαι, ξθανον, τέθνηκα, to die.

θορυβάξω, same as θορυβέω.

θορυβέω, to trouble, disturb.

θόρυβος, ου, ὁ, noise, tumult.

θρηνέω, to wail.

θρίξ, τριχός, ἡ, a hair.

θρόμβος, ου, ὁ, a drop.

θρόνος, ου, ὁ, a throne.

θυγάτηρ, τρός, ἡ, a daughter.

θυμός, οὐ, ὁ, anger, rage.

θυμώω, to enrage.

θύρα, ας, ἡ, a door.

θυσία, ας, ἡ, a sacrifice.

θύω, to sacrifice, to kill.

Θωμάς, ἀ, ὁ, Thomas.

I

Ἰάειρος, ου, ὁ, Jairus.

Ἰακώβ, ὁ, Jacob.

Ἰάκωβος, ου, ὁ, James.

ἰάομαι, to heal, to cure.

ἰασις, εως, ἡ, a healing, cure.

ιατρός, οὐ, ὁ, a physician.

ἰδέ, ἴδε, ἰδοῦ, and ἰδοῦ, interj.,

lo!, behold! Compare with

2 aor. imp. of εἶδον, εἰδόμην.

ἰδέα, ας, ἡ, appearance, face.

ἴδιος, α, ου, private, personel.

κατ' ἴδιον, apart.

ἰδρώς, ὠτος, ὁ, sweat.

ἴδωμεν, see δράω.

ἰδών, οὔσα, ὄν, see δράω.

ἱερατεύω, to sacrifice.

Ἰερεμίας, ου, ὁ, Jeremias.

ἱερεύς, έως, ὁ, a priest.

Ἰεριχώ, ἡ, Jericho.

ἱερόν, οὐ, τό, a temple.

ἱερός, ἀ, ὄν, holy.

Ἰεροσόλυμα, τό, Jerusalem.

Ἰεροσόλυμα, ων, τά, "

Ἰερουσαλήμ, τό, "

Ἰεροσολυμίτης, ου, ὁ, a man of Jerusalem.

ἔημι, ἦσω, ἦκα, εἶκα, εἶμαι, ἔθην and εἶθην, to send.

Ἰησοῦς, οὐ, ὁ, Jesus.

ἱκανός, ἡ, ὄν, sufficient, able.

ικανὸν ποιῆσαι, to please.

ἱλαρός, ἀ, ὄν, propitious.

ἰλάσκομαι, ἰλάσομαι, ἱλασάμην,

ἰλάσθην, to propitiate. ἱλα-

σθητί, be thou propitious.

ἤλεως, *ων*, gracious. ἤλεός σοι,

God be propitious to thee.

ἱμάς, *άντος*, *ό*, a strap, latchet.

ἱμάτιον, *ου*, *τό*, a garment.

ἱματισμός, *ου*, *ό*, a garment.

ἵνα, *conj.*, in order that.

ἵνα, *adv.*, where. ἵνα τί; why?

Ἰνδία, *ας*, *ή*, India.

Ἰορδάνης, *ου*, *ό*, the Jordan.

Ἰουδαία, *ας*, *ή*, Judea.

Ἰουδαῖος, *ου*, *ό*, a Jew.

Ἰούδας, *α*, *ό*, Judas.

ἵππος, *ου*, *ό*, a horse.

Ἰσκαριώτης, *ου*, *ό*, Iscariot.

ἴσος or ἰσος, *η*, *ον*, equal. ἐξ ἴσου, equally.

Ἰσραήλ, *τό*, Israel.

ἵστημι, *στήσω*, *ἔστησα*, *ἔστην*,

ἔστηκα, *ἔσταμαι*, *ἐστάθην*, to place. *ἔστην* and *ἔστηκα*, to stand.

ἰσχυρός, *ά*, *όν*, strong, severe.

ἰσχύς, *ύς*, *ή*, strength.

ἰσχύω, to be strong, able, to profit.

ἰχθύς, *ύς*, *ό*, a fish.

ἵχνος, *ους*, *τό*, a footstep.

Ἰωάννης, *ου*, *ό*, John.

Ἰωήλ, *ό*, Joel.

ἰών, *ιούσα*, *ίόν*, see εἶμι, to go.

Ἰωνᾶς, *ά*, *ό*, Jonas.

Ἰωσήφ, *ό*, Joseph.

K

κάγώ, from *καί* *ἐγώ*, and I.

καθ' see *κατά*.

καθ-αιρέω,* to take down.

καθαρίζω, to clean, cleanse.

καθαρισμός, *ου*, *ό*, a purification, a cleaning.

καθαρός, *ά*, *όν*, clean, pure.

καθέδρα, *ας*, *ή*, a seat, chair.

καθέζομαι, *καθεδέομαι*, *ἐκαθέσθην*, to sit down.

καθεύδω, *καθευδήσω*, *ἐκαθεύδησα*, *κεκαθεύδηκα*, to sleep.

κάθ-ημαι, *ἐκαθήμην*, to sit.

καθίζω, *καθιέω*, *ἐκάθισα*, to sit down.

καθ-ίστημι,* to constitute.

καθολικός, *ή*, *όν*, catholic.

καθόλου, *adv.*, altogether.

καθότι, *adv.*, even as.

καθώς, *adv.*, just as.

καί, *conj.*, and, also. *καί...* *καί*,

both..., and. *καί γε*, and indeed; *καί γάρ*, for.

Καϊάφας, *α*, *ό*, Caiaphas.

καινός, ἡ, ὄν, new.
 καιρός, οὐ, ὄ, time, moment.
 Καίσαρ, αρος, ὄ, Cæsar.
 Καισάρεια, ας, ἡ, Cæsarea.
 καίω, καύσω, etc., to burn.
 κάκεινος, from καὶ ἐκεῖνος.
 κακοποιέω, to do evil.
 κακοποῖός, ὄν, evil-doing.
 κακός, ἡ, ὄν, bad. τὸ κακόν, evil.
 κακοῦργος, ου, ὄ, a malefactor.
 κακῶς, adv., badly.
 κάλαμος, ου, ὄ, a reed.
 καλέω, καλέσω, ἐκάλεσα, κέκλη-
 κα, κέκλημαι, ἐκλήθην, to call.
 καλλίνικος, ον, triumphant.
 καλός, ἡ, ὄν, beautiful, good.
 καλύπτω, to hide, conceal.
 καλῶς, adv., well.
 κάμηλος, ου, ὄ or ἡ, a camel.
 κάμινος, ου, ὄ, oven, furnace.
 κᾶν, for καὶ εἰ ἄν.
 Κανᾶ, ἡ, Cana.
 Κανααῖος, ου, ὄ, a Canaanite.
 Καναίτης, ου, ὄ, a Canaanite.
 Καπερναοὺμ, ἡ, Capernaum.
 Καππαδοκία, ας, ἡ, Cappado-
 cia.
 καρδιά, ας, ἡ, the heart.
 καρπός, οὐ, ὄ, the fruit.

κατά, κατ', καθ', prep. 1. gen.,
 down from, against, be-
 low. 2. acc., by, at, ac-
 cording to, in, as to, a-
 bout. καθ' ἡμέραν, day by
 day, daily. εἰς καθ' εἰς, one
 by one; καθ' ἐν ἑκαστον, one
 by one; κατ' ἔθνη, by na-
 tions.
 κατα-βαίνω,* to descend.
 κατα-βάλλω,* to throw down.
 κατα-βεβαίδομαι, to affirm.
 καταβολή, ἡς, ἡ, foundation.
 κατα-γελάω,* to laugh at, to
 ridicule.
 κατα-άγνυμι, ἄξω, ἔαξα, to break
 to pieces. ἔαγα, and ἐάγην,
 to be broken.
 κατα-γράφω, to write down.
 κατα-άγω,* to bring down.
 κατα-δέω,* to bind or tie up.
 κατα-δικάζω, to condemn.
 κατα-διώκω, to persecute.
 κατα-καίω,* to burn down,
 to consume.
 κατα-καλέω,* to call down.
 κατά-κειμαι,* to lie down.
 κατα-κλίνω,* to lay down. P.,
 to sit down, esp., at table.

- κατα-κρημνίζω, to hurl down.
κατα-κρίνω,* to condemn.
κατάκρισις, εως, ἡ; a condemnation.
κατα-κύπτω, to stoop down.
κατα-λείπω,* to leave behind.
κατάλυμα, ατος, τό, an inn.
κατα-λύω, to destroy, to take up quarters.
κατα-μαρτυρέω, to bear witness against.
κατα-νεύω, to nod, beckon.
κατα-νύσσω, aor. pass., ἐνόγην, to prick, to give compunction.
κατ-αξιόω, to deem worthy.
καταπέτασμα, ατος, τό, a veil.
κατα-πίπτω,* to fall down.
κατα-ποντίζω, to drown into the sea.
κατ-αράομαι, to curse.
κατ-αργέω, to render idle, to encumber.
κατ-αριθμέω, to count among.
κατ-αρνέομαι, to deny.
κατ-αρτίζω, to repair.
κατα-σκάπτω, to raze.
κατα-σκευάζω, to prepare.
κατα-σκηνώω, to dwell.
- κατασκήνωσις, εως, ἡ, a nest, a resting place.
κατα-σκώπτω, to jeer, jest.
κατα-στρέφω,* to overthrow.
κατα-σφάζω or κατα-σφάττω, ξω, to kill.
κατα-τίθημι,* to put down.
κατα-φιλέω, to kiss fondly.
κατα-φρονέω, to despise.
κατα-χέω, to pour down.
κατα-ψύχω, to cool, refresh.
κατέναντι, adv., right over against.
κατ-έπεισον, see κατα-πίπτω.
κατ-εσθίω,* to eat up, devour.
κατ-ευλογέω, to bless.
κατ-έφαγον, see κατ-εσθίω.
κατ-έχω,* to lay hold of, to seize, to occupy.
κατηγορέω, to accuse.
κατηγορία, ας, ἡ, accusation.
κατήγορος, ου, ό, an accuser.
κατηφής, ές, downcast.
κατ-ισχύω, to prevail.
κατ-οικέω, to inhabit.
κάτω, adv., down, below.
Καφαρναούμ, ἡ, Capharnaum
Κεδρών, ό, Cedron.
κεί, see καί εἰ, and if, even if.

κείμαι, <i>ἐκείμην, κείσομαι</i> , to lie.	κλάσις, <i>εως, ἡ</i> , a breaking.
κερία, <i>as ἡ</i> , a band, a cord, the grave-clothes.	κλάσμα, <i>ατος, τό</i> , a fragment.
κελεύω, to order, command.	κλαυθμός, <i>οὔ, ὁ</i> , a wailing.
κενός, <i>ἡ, ὄν</i> , empty.	κλάω, <i>κλάσω, ἔκλασα, κέκλακα,</i> <i>κέκλασμαι, ἐκλάσθην</i> , break.
κεραμεύς, <i>έως, ὁ</i> , a potter.	κλείς, <i>κλειδός, ἡ</i> , a key.
κεράμιον, <i>ου, τό</i> , a pitcher.	κλείς, <i>acc. plur. for κλειδας.</i>
κερδαίνω, <i>κερδανέω, ἐκέρδانا</i> , to gain.	κλείω, <i>κλείσω, ἔκλεισα, κέκλει-</i> <i>σμαι, ἐκλείσθην</i> , to shut.
κερματίζω, to change money.	κλέπτης, <i>ου, ὁ</i> , a thief.
κεφαλή, <i>ἡς, ἡ</i> , a head.	κλέπτω, <i>κλέψω, ἔκλεψα, κέκλο-</i> <i>φα, κέκλεμμαι, ἐκλέφθην</i> and <i>ἐκλάπην</i> , to steal.
κεχαριτωμένος, <i>η, ου</i> , Perfect Part. of <i>χαριτώω</i> , (to show favor to.) Translate both root and tense and form and call it "Blessed."	Κλεοπᾶς, <i>ᾶ, ὁ</i> , and Κλεωπᾶς, <i>ᾶ,</i> <i>ὁ</i> , Cleopas, or Cleophas.
κῆπος, <i>ου, ὁ</i> , a garden.	κλήμα, <i>ατος, τό</i> , a branch.
κηπουρός, <i>οὔ, ὁ</i> , a gardner.	κληρονομέω, inherit, obtain.
κηρίον, <i>ου, τό</i> , a honey comb.	κληρονομία, <i>as, ἡ</i> , an inherit- ance.
κήρυγμα, <i>ατος, τό</i> , preaching.	κληρόνομος, <i>ου, ὁ</i> , an heir.
κηρύσσω, proclaim, preach.	κλήρος, <i>ου, ὁ</i> , a lot.
κῆτος, <i>ους, τό</i> , a whale.	κλητός, <i>ἡ, ὄν</i> , called.
Κηφᾶς, <i>ᾶ, ὁ</i> , Cephas.	κλίνη, <i>ης, ἡ</i> , a couch, a bed.
κινέω, to move, to shake.	κλίνω, <i>κλινέω, ἔκλινα, κέκλικα,</i> <i>κέκλιμαι, ἐκλίθην</i> , to bend, to incline.
κλάω, <i>κλαύσομαι, ἔκλαυσα, κέ-</i> <i>κλαυμαι</i> , to weep, to weep over. <i>κεκλαυμένος, η, ου</i> , ba- thed in tears.	κοιλία, <i>as, ἡ</i> , the womb.
	κοιμάω, to put to sleep.
	κοινός, <i>ἡ, ὄν</i> , common.

κοινωνία, <i>α, ή, ον</i> , communion.	κράββατος, <i>ου, ό</i> , couch, bed.
κόκκινος, <i>η, ον</i> , scarlet.	κράζω, <i>κράξω, έκραξα</i> and <i>έκρα- γον, κέκραγα</i> , to shout, to scream.
κόκκος, <i>ου, ό</i> , a grain, seed.	κρανίον, <i>ου, τό</i> , a skull.
κόλασις, <i>εως, ή</i> , punishment.	κράσπεδον, <i>ου, τό</i> , the hem.
κολαφίζω, to buffet, to cuff.	κρατέω, to seize, lay hold of.
κολλυβιστής, <i>ου, ό</i> , a money- changer.	κρατύνω, to strengthen, rule, govern, hold sway.
Κολοσσηνός, <i>ή, όν</i> , Colossian.	κραυγάζω, to cry out.
κόλπος, <i>ου, ό</i> , a bosom.	κραυγή, <i>ής, ή</i> , a shout, a cry.
κολυμβήθρα, <i>α, ή</i> , a pool.	κρέας, <i>κρέως, τό</i> , flesh, meat.
κομίζω, to bring.	κρεμάννυμι, <i>κρεμάσω</i> or <i>κρεμῶ, έκρέμασα, έκρεμάσθην</i> , hang.
κονιορτός, <i>ου, ό</i> , dust.	κρημνός, <i>ου, ό</i> , a cliff.
κοπάζω, to toil, abate, cease.	κρήνη, <i>ης, ή</i> , fountain, spring.
κοπιάω, to toil, to labor.	κρίμα, <i>ατος, τό</i> , a judgment. a condemnation.
κόπος, <i>ου, ό</i> , toil, trouble.	κρίνω, <i>κρινέω, έκρινα, κέκρικα, κέκριμαι, έκρίθην</i> , to judge.
κόπριον, <i>ου, τό</i> , manure.	κρίσις, <i>εως, ή</i> , a judgment.
κόπτω, to beat one's breast, to weep.	κριτής, <i>ου, ό</i> , a judge.
κοράσιον, <i>ου, τό</i> , a maiden.	κρούω, to knock.
κορβάν, <i>τό</i> , and <i>κορβανάς, ου, ό</i> , a gift, an offering. also, the treasury in the temple.	κρυπτός, <i>ή, όν</i> , hidden. <i>έν κρυ- πτῳ</i> , in secret.
Κορίνθιος, <i>α, ον</i> , Corinthian.	κρύπτω, 2. aor. pass., <i>έκρύβην</i> , to hide, to conceal.
Κορνήλιος, <i>ου, ό</i> , Cornelius.	κρυφαίος, <i>η, ον</i> , secret.
κοσμέω, to adorn.	κτάομαι, to acquire, possess.
κόσμος, <i>ου, ό</i> , order, orna- ment, the world.	
κουστωδία, <i>α, ή</i> , a guard.	
κόφινος, <i>ου, ό</i> , a basket.	

κτείνω, κτενέω, ἔκτεινα and ἔκτανον, ἀπ-έκτονα, ἐκτάνθη, to kill.

κτῆμα, ατος, τό, a possession.

κτῆνος, ους, τό, a beast of burden.

κτίζω, to build, to found.

κύκλος, ου, ό, a circle. κύκλω, around about.

κυκλώω, encircle, surround.

κυλλός, ή, όν, crippled.

κύμα, ατος, τό, a wave, billow.

κυνάριον, ου, τό, a little dog.

Κύπρος, ου, ή, Cyprus.

κύπτω, to stoop.

κύριος, α, ου, supreme.

κύριος, ου, ό, a lord, master.

Κυρηναίος, ου, ό, a Cyrenean.

κύων, κυνός, ό, ή, a dog.

κωλύω, to hinder, to prevent.

κώμη, ης, ή, a village.

κωφός, ή, όν, deaf, dumb.

Λ

λαγχάω, λήξομαι, ἔλαχον, εἴληχα, εἰληγμαι, ἐλήχθη, to obtain by lot.

Δάζαρος, ου, ό, Lazarus.

λαίλαψ, απος, ή, a storm,

λακέω, to crack, to burst.

λαλέω, to talk, to prate.

λαλιά, ας, ή, a talk, speech.

λαμβάνω, λήψομαι, ἔλαβον, εἴληφα, εἰλημμαι, ἐλήφθη, to take, to catch, to receive.

λαμμά, hebrew adv., why?

λαμπάς, άδος, ή, lamp, torch.

λαμπρός, ά, όν, white, bright.

λαμπρότης, τητος, ή, splendor.

λαμπρῶς, adv., splendidly.

λάμπω, to shine.

λανθάνω, λήσω, ἔλαθον, λέληθα, λέλησμαι, to escape notice.

λαός, οὔ, ό, a people.

λατομέω, to hue, to quarry.

λεγεών, ώνος, ό, a legion.

λέγω, λέξω, ἔλεξα, εἴλοχα, εἰλεγμαι or λέλεγμαι, ἐλέχθη, to say, to gather, choose.

λείπω, λείψω, ἔλιπον, ἔλοιπα, λέλειμμαι. ἐλείφθη, to leave.

λέντιον, ου, τό, a linen cloth, a towel.

λέπρα, ας, ή, leprosy.

λεπρός, ά, όν, leprous.

λεπτόν, οὔ, τό, a lepton, a small coin.

λεπτός, ή, όν, thin.

Λευίτης, ου, ό, a Levite.
 λευκός, ή, όν, white.
 λήρος, ου, ό, silly talk.
 ληστής, ου, ό, a robber.
 λίαν, adv., extremely.
 λίβανος, ου, ό, frankincense.
 λιθάζω, to stone.
 λίθινος, η, ου, of stone.
 λίθος, ου, ό, a stone.
 Λιθόστρωτον, ου, τό, Litho-
 strotos.
 λιθόστρωτος, ου, paved.
 λίμνη, ης, ή, a lake.
 λιμός, ου, ό, hunger, famine.
 λίτρα, ας, ή, a pound.
 λογίζομαι, to reason.
 λογισμός, ου, ό, a reasoning.
 λόγος, ου, ό, a word, a reason.
 λόγχη, ης, ή, a spear, lance.
 λοιμός, ου, ό, a plague.
 λοιπός, ή, όν, remaining, left.
 τὸ λοιπόν, henceforth.
 λούω, to wash.
 λύκος, ου, ό, a wolf.
 λυμαίνομαι, λυμανέομαι, ἐλυμη-
 νάμην, ἐλυμάνθην, to out-
 rage, to maltreat.
 λυπέω, to grieve.
 λύπη, ης, ή, grief.

λυτρώω, to ransom, redeem.
 λύτρωσις, εως, ή, redemption.
 λυχνία, ας, ή, a lamp-stand.
 λύχνος, ου, ό, a lamp, a light.
 λύω, to loosen, to break.

M

Μάγος, ου, ό, a Magian, one
 of the wise men.
 μαθητεύω, to be a disciple.
 μαθητής, ου, ό, a disciple.
 μακαρίζω, to call blessed.
 μακάριος, α, ου, blessed.
 μακράν, adv., far.
 μακρόθεν, and ἀπὸ μακρόθεν,
 adv., from afar.
 μακρός, ά, όν, long, distant.
 μάλα, adv., very, very much.
 μαλακία, ας, ή, an infirmity.
 μαλακίζω, to soften, move.
 μαλακός, ή, όν, soft, delicate.
 μαλάσσω, to soften.
 μάλλον, adv., rather, more.
 Μάλχος, ου, ό, Malchus.
 μαμωνᾶς, ᾶ, ό, mammon.
 μανθάνω, μαθήσομαι, ἔμαθον, με-
 μάθηκα, to learn.
 μάννα, τό, manna.
 μαργαρίτης, ου, ό, a pearl.

Μάρθα, *ης, ή*, Martha.
 Μαρία, *ας, ή*, Mary.
 μαρτυρέω, to bear witness.
 μαρτυρία, *ας, ή*, a testimony.
 μαρτύριον, *ου, τό*, testimony.
 μάρτυς, μάρτυρος, *ό*, a witness,
 a martyr.
 Μασσαλία, *ας, ή*, Marseilles.
 μαστιγώω, to scourge.
 μαστίγωσις, *εως, ή*, scourging.
 μαστιξ, *ιγος, ή*, a scourge.
 μαστός, *ου, ό*, a breast, pap.
 μάταιος, *α, ου*, vain, foolish.
 μάτην, *adv.*, in vain.
 Ματθαίος, *ου, ό*, Matthew.
 Μαθθίας, *α, ό*, Matthias.
 μάχαιρα, *ας, ή*, a sword.
 μάχομαι, μαχέομαι, έμαχεσά-
 μην, μεμάχημαι, to fight.
 μέγα, *adv.*, greatly.
 μεγαλύνω, to magnify.
 νέγας, *μεγάλη, μέγα*, great.
 μεγιστάνες, *ων, οι*, the nobles.
 μεθ-ερμηνεύω, to interpret.
 μεθ-ίστημι,* to change, to
 remove.
 μεθύσκω, μεθύσω, to inebriate.
 μεθύω, to be drunk.
 μείζων, *ου*, greater.

μέλει, μελήσει, έμέλησε, μεμέλη-
 κε, it is a care, it concerns.
 μέλει μοι τούτου, I care for
 this.
 μέλι, μέλιτος, τό, honey.
 μελισσείος, and μελισσιος, *α,*
ου, of bees. κηρίον μελισσιον,
 a honeycomb.
 μέλλω, μελλήσω, έμέλλησα, to
 be about,
 μέλος, *ους, τό*, limb, member.
 μέν, *conj.*, truly, indeed. μέν,
 δε...indeed...but; on the
 one hand... on the other.
 ό μέν... ό δε... this... that;
 the one... the other. plur.,
 some... others. μέν ουν γε,
 yea rather.
 μέντοι, *adv.*, certainly, now,
 yet, however, still.
 μένω, μενέω, ξμεινα, μεμένηκα,
 to remain.
 μερίζω, to divide, distribute.
 μέριμνα, *ης, ή*, care, anxiety.
 μεριμνάω, to be anxious.
 μερίς, *ίδος, ή*, a share.
 μέρος, *ους, τό*, a part.
 μεσημβρία, *ας, ή*, noon.
 μεσίτης, *ου, ό*, a mediator.

μέσον, ου, τό, the middle.
 μέσος, η, ον, middle.
 μεσώω, to be in the middle.
 Μεσσίας, ου, ό, the Messiah.
 μεστώω, to fill.
 μετά, prep. 1. gen., with, in company with, among. 2. with acc., after.
 μετα-βαίνω,* to go away.
 μεταβολή, ης, ή, a change.
 μετ-αίρω, to depart.
 μετα-λαμβάνω,* to partake.
 μετα-μέλομαι, μετα-μελήσομαι, = μετα-μεμέλημαι, μετ-εμελήθην, to change one's intention, to repent.
 μετα-μορφέω, to change.
 μετα-νοέω, to change one's mind, to repent.
 μετάνοια, ας, ή, repentance, penance.
 μεταξύ, adv., between.
 μετα-ποιέω, to change.
 μετ-έχω,* to share in.
 μέτοχος, ον, partaking of.
 μέτοχος, ου, ό, a partner.
 μετρέω, to measure.
 μέτριος, α, ον, moderate.
 μέτρον, ου, τό, a measure.

μέχρι and μέχρις, adv., until, as far as. μέχρι τουδε, up to this day. also conj., until.
 μή, adv., not. negative used in all conditional, imperative and final clauses, also with infinitive and part.
 μή, conj., that not, lest.
 μή, interrog. particle, demands a negative answer.
 μηδαμοῦ, adv., nowhere.
 μηδαμῶς, adv., in no way.
 μηδέ, adv. and conj., and not, nor. μηδέ . . . , μηδέ . . . , neither . . . , nor.
 μηδείς, μηδεμία, μηδέν, nobody.
 μηδέποτε, adv., never.
 μηκέτι, adv., no longer.
 μήν, intensive particle, indeed, verily.
 μήν, μηνός, ό, a month.
 μήποτε, adv. and conj., never, lest perhaps.
 μήτε, and not. μήτε . . . , μήτε, neither . . . , nor.
 μήτηρ, μητρός, ή, a mother.
 μή τι, lest perhaps.
 μητρόπολις, εως, ή, a mother-city, a metropolis.

μιαίνω, μιανέω, ἐμίλινα, μεμίλασμαι, ἐμίανθην, to stain, to defile.

μίγμα, ατος, τό, a mixture.

μίγνυμι, μίξω, ἐμίξα, μέμιγμα, ἐμίχθην or ἐμίγην, to mix.

μικρόν, adv., a little while, a little distance.

μικρός, ά, όν, little, small.

μιμνήσκω, μνήσω, ἔμνησα, μέμνημαι, ἐμνήσθην, to remind.

Pass., to remember.

μισέω, to hate.

μισθιος, α, ον, hired.

μισθός, οὔ, ό, a reward, hire.

μισθώω, to hire.

μισθωτός, ή, όν, hired.

μισθωτός, οὔ, ό, a hireling.

μνᾶ, μνᾶς, ή, a mina.

μνήμα, ατος, τό, a monument, a tomb.

μνημειον, ου, τό, a monument, a tomb.

μνημόσυνον, ου, τό, a remembrance.

μνηστεύω, to betroth.

μογιάλος, ου, stammering.

μόγισ, adv., with difficulty.

μόδιος, ου, ό, a bushel.

μοιχαλίσ, ίδος, ή, an adulteress. as adj., adulterous.

μοιχάομαι, to commit adultery.

μοιχεία, ας, ή, adultery.

μοιχεύω, to commit adultery.

μοιχός, οὔ, ό, an adulterer.

μονή, ης, ή, a mansion.

μονογενής, ές, only-begotten.

μόνον, adv., only. οὔ μόνον. . ., ἄλλὰ καί, not only, but also.

μόνος, η, ον, alone, only.

μονόφθαλμος, ον, one-eyed.

μονόω, to single out, leave alone.

μορφή, ης, ή, a form, shape.

μόσχος, ου, ό, a calf.

μυλικός, ή, όν, of a mill. λίθος μυλικός, a millstone.

μύλος, ου, ό, a mill. μύλος όνικός, a millstone.

μυρίζω, to anoint.

μύριοι, αι, α, ten thousand.

μυρίος, α, ον, countless, numberless, thousands of.

μύρον, ου, τό, myrrh, a precious ointment.

μυστήριον, ου, τό, a mystery, a sacrament.

μωραίνω, μωραρέω, ἐμώρανα, to make foolish. Pass., to become insipid, lose savor.
 μωρός, ἄ, ὄν, foolish.
 Μωσῆς, ἔως, ὁ, Moses.
 Μωϋσῆς, ἔως, ὁ, Moses.

N

Ναζαραῖος, α, ον, of Nazareth.
 Ναζαρέθ or Ναζαρέτ, τό, Nazareth.
 Ναζαρηνός, ἡ, ὄν, of Nazareth.
 Ναθαναήλ, ὁ, Nathanael.
 ναί, adv., yes.
 Ναῖν, ἡ, Naim.
 ναός, οὔ, ὁ, a temple.
 ναῦς, νεώς, νηί, ναῦν, ναῦ, νῆε, νεοῖν, νῆες, νεῶν, ναυσί, ναῦς, ἡ, a ship,
 νεανίας, ου, ὁ, a young man.
 νεανίσκος, ου, ὁ, a youth.
 νεκρός, οὔ, ὁ, a dead man.
 νέος, α, ον, young, new.
 νεότης, τητος, ἡ, youth.
 Νέρων, ωνος, ὁ, Nero.
 νεφέλη, ης, ἡ, a cloud.
 νεώτερος, α, ον, see νέος.
 νήπιος, α, ον, foolish.
 νήπιος, ου, ὁ, an infant.

νηστεία, ας, ἡ, a fasting.
 νηστεύω, to fast.
 Νικόδημος, ου, ὁ, Nicodemus.
 Νινευίτης, ου, ὁ, a Ninevite.
 νιπτήρ, ἦρος, ὁ, a basin.
 νίπτω, to wash.
 νομίζω, to consider.
 νομικός, ἡ, ὄν, of the laws.
 νομικός, οὔ, ὁ, a lawyer.
 νόμιμος, η, ον, customary.
 νόμισμα, ατος, τό, a coin.
 νομοδιδάσκαλος, ου, ὁ, a doctor of the law.
 νόμος, ου, ὁ, a law.
 νόος, νόου, contr., νοῦς, νοῦ, ὁ, the mind. παρέχειν τὸν νοῦν, to pay attention.
 νόσος, ου, ἡ, a sickness.
 νότος, ου, ὁ, the south wind, the south.
 νουθετέω, to warn, advise, admonish. (νουτίθημι is without authority. see errata.)
 νουθεθείς, (as if from νουτίθημι) by mistake for νουθετηθείς, aor. pass. of νουθετέω.
 νύμφη, ης, ἡ, a bride.
 νύμφιος, ου, ὁ, a bridegroom.
 νῦν, adv., now. τὰ νῦν, now.

νύξ, *νυκτός, ἡ*, night. *τῆς νυκτός*, by night.

νύσσω, to prick, to pierce.

νυστάζω, *σω* and *ξω*, to be sleepy, to be drowsy.

Ξ

ξένος, *ου, ὁ*, a stranger.

ξηραίνω, *ξηρανέω, ἐξήρανα, ἐξήραμαι, ἐξηράνθην*, to dry up.

ξηρός, *ά, ὄν*, dry, withered.

ξίφος, *ους, τό*, a sword.

ξύλον, *ου, τό*, wood, a club.

Ο

ὁ, *ἡ, τό*, definite article, the.

1. *ὁ μὲν . . . ὁ δὲ . . .*, the one . . ., the other.

2. *οἱ μὲν . . . οἱ δὲ . . .*, some . . ., others.

3. *τὸ μὲν . . . τὸ δὲ . . .*, partly, partly.

4. *ὁ δέ*, and he, but he.

5. *ὁ ἐμός πῖλος* or *ὁ πῖλος ὁ ἐμός*, my hat. *ὁ πῖλος ἐμός* or *ἐμός ὁ πῖλος*, the hat is mine.

6. *ὁ Ἰησοῦς*, Jesus.

7. *ἡ ἀρετή*, virtue.

8. *ὁ ἀγαθός*, the good man. *οἱ φρόνιμοι*, the wise.

9. *τὸ γράφειν*, the writing.

ἐν τῷ τὸν Ἰησοῦν λαλῆσαι, when Jesus was speaking.

10. *ἐξῆλθε τοῦ σπείρειν*, he went forth to sow.

11. *Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου*, James the son of Alphaeus.

12. *ὁ γράφων*, he who writes. *οἱ τὴν ἐπιστολὴν μὴ γράψαντες*, those who did not write the letter.

13. *τὰ νῦν*, now. *τὸ τρίτον*, for the third time. *τὸ ἀπὸ τοῦδε*, hereafter.

14. *οἱ μετ' αὐτοῦ*, those with him. *τὰ πρὸς τὴν εἰρήνην*, what is for peace.

15. *τὰ τοῦ Θεοῦ*, what belongs to God.

16. *τὸ πῶς κρατήσωσιν αὐτόν*, the question as to how they shall seize him.

17. *τὸ οὐ φονεύσεις*, the commandment: Thou shalt not kill.

18. *χαίρε, ὁ βασιλεῦς*, hail, king!

19. τὸ μήτηρ, the word mother.
- ὄγδοος, ὄη, οον, the eighth.
- ἔδε, ἤδε, τῶδε, dem. pron., this, the following.
- ὀδηγός, οὔ, ὁ, a leader.
- ὀδεύω, to journey, to travel.
- ὀδοπορεύω, to journey.
- ὀδός, οὐ, ἡ, a road, a way.
- ὀδοῦς, ὀδόντος, ὁ, a tooth.
- ὀδυνάω, to pain, to grieve.
- ὀδυρμός, οὐ, ὁ, a lamentation.
- ὄζω, ὀζήσω, ὄζησα, ὄωδα, to smell.
- ὄθεν, adv., whence.
- ὀθόνιον, ου, τό, a linen cloth.
- οἶδα, perf., I know.
- οικέω, to inhabit.
- οικία, as, ἡ, a house.
- οικοδεσπότης, ου, ὁ, a master of the household.
- οικοδομέω, to build.
- οικοδομή, ἡς, ἡ, a building.
- οικονομία, as, ἡ, stewardship.
- οικονόμος, ου, ὁ, a steward.
- οἶκος, ου, ὁ, a house, family.
- οἰκουμένη, ης, ἡ, the world.
- οἶνος, ου, ὁ, wine.
- οἶμαι, οἶησομαι, ὤηθην, think. οἶον, adv., for instance. οἶον ὅτε, as when.
- οἶος, α, ον, rel. pron., (such) as, of which kind. οἶός τε εἰμί. I am able. οἶόν τε ἐστίν, it is possible.
- οἴχομαι, οἰχήσομαι, οἴχωκα or ὤχωκα, to be gone.
- ὀκνηρός, ἄ, ὁν, slothful, grievous.
- ὀκτώ, eight.
- ὀλίγον, adv., a little.
- ὀλιγόπιστος, ον, of little faith.
- ὀλίγος, η, ον, little, small.
- ὀλλυμι, ὀλέω, ὤλεσα, ὀλώλεκα, to destroy. 2. perf., ὄλωλα, 2. aor., ὠλόμην, to perish.
- ὄλος, η, ον, whole, entire.
- ὀλόφυλος, ον, entire.
- ὄλως, adv., altogether. with a negative, not at all.
- ὀμιλέω, to converse.
- ὀμνυμι, ὀμέομαι, ὤμοσα, ὀμώμοκα, ὀμώμοσμαι, ὠμόθην and ὠμόςθην, to swear.
- ὀμοθυμαδόν, unanimously.
- ὀμοιος, α, ον, like, similar.
- ὀμοίω, to liken.
- ὀμοίως, adv., in like manner.

- ὁμολογέω, to confess.
ὁμοῦ, adv., together.
ὁμῶς, adv., nevertheless.
ὄναρ, τό, a dream, a vision.
ὀνειδίζω, to reproach.
ὀνικός, ἡ, ὄν, of an ass. μύλος
ὀνικός, a millstone.
ὄνομα, ατος, τό, a name.
ὀνομάζω, to name, to call.
ὄνος, ου, ὄ, ἡ, an ass.
ὄντως, adv., verily, indeed.
ὄξος, ους, τό, vinegar.
ὄπη, adv., where, which way.
ὄπισθεν, adv., from behind.
ὄπισσω, adv., after, behind. εἰς
τὰ ὀπίσω, backwards.
ὄπλον, ου, τό, a weapon.
ὄπου, adv., where.
ὄπτός, ἡ, ὄν, baked, broiled.
ὄπως, adv., in what manner.
ὄπως, conj., in order that.
ὄραω, ὄψομαι, εἶδον, ἐώρακα, ἐώ-
ραμαι, ὤφθην, to see.
ὄργή, ἡς, ἡ, anger, wrath.
ὄργίζω, to enrage.
ὄρθός, ἡ, ὄν, straight, right.
ὄρθόω, to straighten, to set
aright.
ὄρθρος, ου, ὄ, dawn, morning.
- ὄρθῶς, adv., rightly.
ὄριον, ου, τό, confines, country.
ὄρκος, ου, ὄ, an oath.
ὄρμάω, to rush.
ὄρμη, ἡς, ἡ, an attack, onset.
ὄρος, ους, τό, a mountain.
ὄρφανός, ἡ, ὄν, bereaved, an
orphan.
ὄρχεομαι, to dance.
ὄς, ἡ, ὅ, relative pron., who,
which, that.
ὄσάκις, adv., as often as.
ὄσμή, ἡς, ἡ, a smell, an odor.
ὄσος, η, ον, as much as. ὄσφ
πλείων, τοσούτω μάλλον, the
more, so much the more.
ὄστέον, ὄστούν, οῦ, τό, a bone.
ὄστις, ἤτις, ὅ, τι, rel. pron., who.
ὄσφύς, ὄσος, ἡ, the hip.
ὄταν, for ὅτε ἄν.
ὄτε, conj., when, since.
ὄτι, conj., because, that. Be-
fore direct discourse it
holds the place of the eng-
lish quotation marks.
ὄτου, for οὔτινος. ἕως ὄτου, until.
οὐ, οὐκ, οὐχ, οὐχί, adv., not.
οὐ, adv., no.
οὐ, genitive case of ὄς.

οὐ, adv., where.
 οὐαί, interj., woe.
 οὐδαμῶς, adv., in no wise.
 οὐδέ, and not, but not, nor.
 οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν, no one.
 οὐδέν, adv., as to nothing.
 οὐδὲν ἤττον, none the less.
 οὐδέποτε, adv., never.
 οὐδέπω, adv., not yet.
 Οὐίεννα, ης, ἡ, Vienna.
 οὐκέτι, adv., no longer.
 οὐμή, with subj., strengthens
 the simple negative. οὐ
 (φόβος) μὴ φάγω, I shall
 not eat.
 οὖν, adv., then, therefore.
 οὐποτε, adv., never.
 οὐπω, adv., not yet.
 οὐράνιος, α, ον, heavenly.
 οὐρανός, οὐ, ὁ, heaven.
 οὖς, ὠτός, τό, an ear.
 οὐσία, ας, ἡ, substance, prop-
 erty.
 οὐτε, and not, nor. οὐτε. ., οὐ-
 τε, neither. ., nor.
 οὗτος, αὕτη, τοῦτο, dem. pron.,
 this. οὗτος ὁ πῖλος or ὁ πῖλος
 οὗτος, this hat. οὗτος πῖλος
 or πῖλος οὗτος, this is a hat.

οὔτω and οὔτως, adv., thus.
 ὀφειλέτης, ου, ὁ, a debtor.
 ὀφειλή, ἦς, ἡ, a debt.
 ὀφειλήμα, ατος, τό, a debt.
 ὀφείλω, ὀφειλήσω, ὠφείλησα, ὠ-
 φείληκα, ὠφειλήθην, to owe.
 2. aor. ὤφελον is used to
 express a wish, o that! τὸ
 ὀφειλόμενον, the debt.
 ὀφθαλμός, οὐ, ὁ, the eye.
 ὄφης, εως, ὁ, a snake, serpent.
 ὄφρυς, ὕος, ὁ, a brow, a ridge.
 ὄχλέω, to disturb, to vex.
 ὄχλος, ου, ὁ, a crowd.
 ὀψάριον, ου, τό, a little fish.
 ὀψέ, adv., late.
 ὀψία, ας, ἡ, (ώρα) evening.
 ὀψιος, α, ον, late.
 ὄψις, εως, ἡ, appearance, face.
 ὄψομαι, see ὀράω.

Π

παγιδεύω, to entrap, ensnare.
 παιδεύω, to train, to correct.
 παίω, παίσω, ἔπαισα, πέπαικα,
 πέπαισμαι, ἐπαίσθην, strike.
 παιδίον, ου, τό, a little child.
 παιδίσκη, ης, ἡ, a maiden.
 παῖς, παιδός, ὁ, ἡ, a boy, girl.

- παλιγγενεσία**, *as, ἡ*, a regeneration.
- πάλιν**, *adv.*, again, back again.
- παμπληθεί**, *adv.*, with the whole multitude, to a man.
- πανδοχείον**, *ου, τό*, an inn.
- πανδοχεύς**, *έως, ό*, a host, an innkeeper.
- πανταχοῦ**, *adv.*, everywhere.
- παντοδαπός**, *ἡ, όν*, of every kind.
- πάντοθεν**, *adv.*, from every direction.
- παντοκρατορία**, *as, ἡ*, the supreme power.
- παντοκράτωρ**, *ορος*, almighty.
- πάντοτε**, *adv.*, always.
- πάννυ**, *adv.*, very much. *ό παννυ*, famous. *Ἰούδας ἡμέτερος* *ό πάννυ*, our brave Judas.
- παρά**, *prep.* 1. with *gen.*, by, from, from beside. 2. with *dat.*, beside, alongside of, by, with, near. 3. with *acc.*, towards, along, during, contrary to, beyond.
- παραβολή**, *ἡς, ἡ*, a parable.
- παραγγέλλω**, to order.
- παρα-γίγνομαι**, *to come.
- παρ-άγω**, *to lead, or pass by.
- παράδεισος**, *ου, ό*, a park, Paradise.
- παρα-δέχομαι**, to accept.
- παρα-δίδωμι**, *to hand over, to throw into prison, to betray.
- παρ-αινέω**, *to advise.
- παρ-αιτέομαι**, to beg off for one's self.
- παρα-καθίζω**, to sit beside.
- παρα-καλέω**, to call upon, to console, to entreat.
- παράκλησις**, *εως, ἡ*, a consolation.
- παράκλητος**, *ου, ό*, the comforter, the Paraclete.
- παρα-ακολουθέω**, to follow.
- παρ-ακούω**, *to disregard, to disobey.
- παρα-κύπτω**, to stoop aside, to look in.
- παρα-λαμβάνω**, *to take to one's self, to take.
- παραλίος**, *ου*, near the sea.
- παραλυτικός**, *ἡ, όν*, paralytic.
- παρα-μένω**, *to remain about.
- παρα-μυθέομαι**, to encourage.

- πενθέω, to grieve, to mourn.
 πένθος, *ους, τό*, mourning.
 πεντακισχίλιοι, *αι, α*, five thousand.
 πεντακόσιοι, *αι, α*, five hundred.
 πέντε, five.
 πεντεκαιδέκατος, *η, ον*, the fifteenth.
 πενήκοντα, fifty.
 Πεντηκοστή, *ἡς, ἡ*, Pentecost.
 πεντηκοστός, *ἡ, όν*, fiftieth.
 πεπηρωμένος, *η, ον*, see *πηρόω*.
 περαιτέρω, adv., further.
 πέραν, adv., beyond. *τὸ πέραν* the country beyond.
 πέρας, *ατος, τό*, the end.
 περί, prep. 1. genit., about, concerning. 2. dat., about, close to. 3. acc., about, in reference to.
 περι-άγω,* to lead about, to go about.
 περι-βάλλω,* to throw about.
 περι-γίνομαι,* to overcome.
 περι-δέω,* to bind around.
 περι-εστῶς, see *περι-ίστημι*.
 περι-έχω,* to surround.
 περι-ζώννυμι,* to gird around.
- περι-ίστημι,* to place, or to stand around.
 περι-καλύπτω, to cover.
 περί-κειμαι, to lie around.
 περικείμενος, *η, ον*, surrounding.
 περι-κρύπτω, to hide, conceal.
 περι-κυκλόω, to encompass on every side, to encircle.
 περίλυπος, *ον*, sorrowful.
 περι-μένω,* to remain about.
 περίξ, adv., round about.
 περι-οδεύω, to travel about.
 περίοικος, *ον*, living around.
 περίοικος, *ου, ό*, a neighbor.
 περι-πατέω, to walk about.
 περι-πίπτω,* to fall around, to fall into.
 περι-σπάω,* to distract.
 περισσεύω, to be over and above, to abound, exceed.
 περισσός, *ἡ, όν*, excessive. *ἐκ περισσοῦ*, exceedingly.
 περισσῶς, adv., exceedingly.
 περιστέρα, *ἄς, ἡ*, a dove.
 περι-τέμνω,* to circumcise.
 περι-τίθημι,* to place around.
 περιτομή, *ἡς, ἡ*, circumcision.
 περιχαρής, *ές*, over-joyed.

περίχωρος, *ον*, round about a place. *οἱ περίχωροι*, neighbors. *ἡ περίχωρος*, (*γῆ*) the neighboring country.

Περσίς, *ἰδος*, *ἡ*, Persia.

πετεινά, *ῶν*, *τά*, birds, fowls.

πετεινός, *ἡ*, *όν*, winged.

πέτρα, *ας*, *ἡ*, a rock.

Πέτρος, *ου*, *ὁ*, Peter.

πετρώδης, *ες*, stony, rocky. *τὸ πετρώδες*, *ους*, stony ground.

πηγή, *ῆς*, *ἡ*, a fountain, well.

πήγνυμι, *πήξω*, *ἔπηξα*, *πέπηχα*, *πέπηγμαί*, *ἐπήχθην*, to fix.

2 pf. *πέπηγα*, 2 aor. *ἐπάγην*, to be fixed, to be stiff.

πηλός, *οὔ*, *ὁ*, mud, clay.

πήρα, *ας*, *ἡ*, a scrip.

πηρός, *ά*, *όν*, maimed.

πηρόω, to maim, mutilate.

πιάζω, to catch, to seize.

πικρός, *ά*, *όν*, bitter.

πικρῶς, *adv.*, bitterly.

Πιλάτος, *ου*, *ὁ*, Pilate.

πίμπλημι, *πλήσω*, *ἔπλησα*, *πέπληκα*, *πέπλησμαι*, *ἐπλήσθην*, to fill.

πινακίδιον, *ου*, *τό*, a little tablet.

πίναξ, *ακος*, *ὁ*, a plank, dish.

πίνω, *πίομαι*, *ἔπιον*, *πέπωκα*, *ἐπόθην*, to drink.

πίπτω, *πεσέομαι*, *ἔπεσον*, *πέπτωκα*, to fall.

πιπράσκω, *περάσω*, *ἐπέρασα*, *πέπρακα*, *πέπραμαι*, *ἐπράθην*, to sell.

πιστεύω, to believe.

πίστις, *εως*, *ἡ*, faith. *πίστιν ἔχειν*, to give credence.

πιστός, *ἡ*, *όν*, believing, true, faithful.

πλανάω, lead astray, deceive.

πλάνη, *ης*, *ἡ*, an error, fraud.

πλάνος, *ον*, leading astray.

πλάνος, *ου*, *ὁ*, a deceiver.

πλατεία, *ας*, *ἡ*, a broad road, a high-way.

πλείον, *adv.*, more.

πλείστος, *η*, *ον*, most.

πλείων, *comparat.* of *πολύς*.

πλέκω, to weave.

πλευρά, *ᾶς*, *ἡ*, a side.

πλέω, *πλεύσομαι*, *ἔπλευσα*, *πέπλευκα*, *πέπλευσμαι*, *ἐπλεύσθην*, to sail.

πληγή, *ῆς*, *ἡ*, a blow.

πλήθος, *ους*, *τό*, a multitude.

πληθύνω, πληθυνέω, ἐπλήθυνα,
πεπλήθυγκα, to increase.

πλήν, adv., but, except. **πλήν**
ἀλλά, but then.

πλήρης, es, full.

πληρώω, to fulfill.

πλησθείς, see πίμπλημι.

πλησίον, adv., near. **ὁ πλησί-**
ον, a neighbor.

πλήσσω, to strike.

Πλίνιος, ου, ὁ, Plinius.

πλοιάριον, ου, τό, little vessel.

πλοῖον, ου, τό, a vessel, boat.

πλούσιος, α, ον, rich.

πνεῦμα, ατος, τό, a breath. **τὸ**
"Ἄγιον Πνεῦμα, the Holy
Ghost.

πνευματικός, ἡ, ὄν, spiritual.

πνέω, πνεύσομαι, ἔπνευσα, πέ-
πνευκα, to breathe.

πνίγω, 2 aor. ἐπνίγην, choke.

πνικτός, ἡ, ὄν, suffocated.

πνοή, ἡς, ἡ, a wind.

πόθεν, adv., whence?

ποιέω, to do, to make. καλῶς
ποιέω or **εὖ ποιέω,** to do
good to, to benefit; **κακῶς**
ποιέω, to wrong, to harm.

ποιμαίνω, to herd, to pasture.

ποιμενικός, ἡ, ὄν, belonging
to a shepherd.

ποιμήν, ἔνος, ὁ, a shepherd.

ποίμνη, ης, ἡ, a flock.

ποίμνιον, ου, τό, a little flock.

ποιός, α, ον, of what kind?

ποιός, ἀ, ὄν, of a certain kind.

πολεμέω, to make war upon.

πόλεμος ου, ὁ, war.

πόλις, εως, ἡ, a city.

πολίτης, ου, ὁ, a citizen.

πολλάκις, adv., often.

πολλαπλάσιος, α, ον, many-
fold.

πολύς, πολλή, πολύ, much,
great, large. **πολύ, τὸ πολύ,**
πολλά, τὰ πολλά, adverbial
expressions, much, great-
ly. **ἐπὶ τὸ πολύ,** in general.

πολύτιμος, ον, very precious.

πονηρία, ας, ἡ, wickedness.

πονηρός, ἀ, ὄν, wicked, bad.

Πόντιος, ου, ὁ, Pontius.

Πόντος, ου, ὁ, Pontus.

πορεύω, to cause to go. Pass.,
to go, to walk.

πορνεία, ας, ἡ, fornication.

πόρρω, adv., afar.

πόρρωθεν, adv., from afar.

ποῦρωτέρω, adv., farther.
 πορφύρα, *as, ἡ*, purple.
 πορφύρεος, *α, ον*, (*οὖς, ᾶ, οὖν*)
 purple.
 ποσάκις, how many times?
 πόσος, *η, ον*, how great, how
 much? plur., how many?
 ποταμός, *οῦ, ὁ*, a river.
 ποταπός, *ἡ, ὄν*, from ποῦ ἄπο,
 from what country?
 πότε, adv., when?
 ποτέ, adv., at some time. to
 interrogatives it adds in-
 definiteness, as πῶς ποτε,
 how in the world?
 πότερος, *α, ον*, which one of
 the two? πότερον or πότερα,
 ἢ introduces direct double
 questions, as, πότερον φῆς,
 ἢ οὐ; do you say so or not?
 In indirect double ques-
 tions, whether, or.
 ποτήριον, *ου, τό*, cup, chalice.
 ποτίζω, to give drink.
 ποῦ, adv., where?
 που, adv., somewhere.
 πούς, ποδός, *ὁ*, a foot, ποδι βε-
 βαίω, with firm step, reso-
 lutely.

πράγμα, *ατος, τό*, an affair, a
 matter. πράγματα παρέχειν,
 to give trouble.
 πραγματεία, *as, ἡ*, business,
 affair, transaction.
 πραγματεύομαι, to be busy,
 to take pains.
 πραιτώριον, *ου, τό*, pretorium,
 πράξις, *εως, ἡ*, a doing, treat-
 ise, the Acts.
 πρᾶος, *ον*, mild, gentle.
 πραότης, *τητος, ἡ*, mildness.
 πράσσω, to do, to act.
 πρᾶϋς, *εἶα, ῥ*, mild, gentle.
 πρᾶως, adv., meekly, mildly.
 πρεσβεία, *as, ἡ*, an embassy.
 πρέσβυς, *εως, ὁ*, an old man.
 πρεσβύτερος, *α, ον*, older. *οἱ*
πρεσβύτεροι, the elders.
 πρεσβύτης, *ου, ὁ*, an old man.
 πρηνής, *ές*, headlong. *πρηνῆς*
γενόμενος, being hanged.
 (πρια-) see ὠνέομαι, to buy.
 πρίν, adv., before, formerly.
 πρίν, conj., before that.
 πρό, prep. gov. genitive case,
 before, in behalf of, for.
 προ-άγω,* to lead forward,
 to go before, to precede.

προαίρεσις, *εως, ή,* a choice.
 πρόβατον, *ου, τό,* a sheep.
 προ-δίδωμι,* to betray.
 προδότης, *ου, ό,* a traitor.
 προ-έρχομαι,* to go forward.
 πρόθεσις, *εως, ή,* proposition.
 προθυμία, *ας, ή,* zeal.
 πρόθυμος, *ον,* willing, ready.
 προ-λαμβάνω,* to take be-
 forehand. with infinitive,
 to be ahead in doing.
 πρόνοια, *ας, ή,* providence.
 προ-ορίζω, to destine.
 πρόρριζος, *ον,* radical.
 πρὸς, prep. 1. with gen., be-
 fore, from the side of, by.
 2. with dat., near by, on,
 at, in addition to. 3. acc.,
 towards, to, against, in
 comparison with. *πρὸς θε-*
ῶν, for heaven's sake.
 προ-άγω,* to lead on, to
 come on.
 προ-αιτέω, to ask earnestly.
 προ-βιάζομαι, to compel.
 προ-δαπανάω, to spend in
 addition, over and above.
 προ-δέχομαι, to expect, to
 await, to receive.

προς-δοκάω, to expect.
 προςδοκία, *ας, ή,* expectation.
 προς-ελθών, see *προσερχομαι,*
 προς-έταξε, see *προστάσω.*
 προς-έρχομαι,* to approach.
 προσευχή, *ής, ή,* a prayer.
 προς-εύχομαι, to pray.
 προς-έχω,* to afford. *προς-*
έχειν τὸν νοῦν, pay attention
 προς-ηλόω, to nail to.
 προ-σημαίνω,* to foretell.
 πρόσθεν, adv., before.
 προς-καλέω, *to call, invite.
 προς-κατερέω, to persevere.
 προς-κυλίω, (*κυλινδω*) passive
 with *σ,* to roll to.
 προς-κυνέω, to adore.
 προς-μένω,* to remain near.
 προς-πίπτω,* to fall down
 before.
 προς-ποιέομαι, to pretend.
 προς-τάσσω, to command.
 προς-τίθημι,* to add. *προτιθε-*
μαι before an infinitive, or
προσθεις, before a finite
 verb denote continuation
 or repetition and may be
 rendered adverbially by
 again, moreover, further.

προς-τρέχω,* to run up to.
 προσφάγιον, ου, τό, some-
 thing to eat, meat, food.
 προς-φέρω,* to bring to, offer.
 προσφορά, ἀς, ἡ, an offering,
 an oblation, a sacrifice.
 προς-φωνέω, to address.
 πρόσωπον, ου, τό, a face.
 προ-τείνω,* to present.
 πρότερον, and τὸ πρότερον,
 adv., before.
 πρότερος, α, ου, former.
 προ-τίθημι,* to place before.
 προ-τρέχω,* to run ahead.
 προ-ὑπ-άρχω, to be before.
 πρό-φημι,* to foretell.
 προφητεία, ας, ἡ, a prophecy.
 προφητεύω, to prophesy.
 προφητής, ου, ὁ, a prophet.
 προ-φθάνω,* to be before-
 hand with, to anticipate.
 προ-χωρέω, to advance.
 πρωτῆ, adv., early, at morn.
 πρωτογενής, ἐς, first-born.
 πρωτός, η, ου, first.
 πτηνόν, ου, τό, a bird, a fowl.
 πτοέω, to scare, to terrify.
 πτύον, ου, τό, a fan, a win-
 nowing shovel.

πτύσμα, ατος, τό, spittle.
 πτύσσω, to roll up, to fold.
 πτύω, pass. with σ, to spit.
 πτωχός, ἡ, ὄν, poor.
 πύλη, ης, ἡ, a gate.
 πυλῶν, ὄνος, ὁ, a gateway.
 πυνθάνομαι, πεύσομαι, ἐπυθό-
 μην, πέπυσμαι, to ask, to
 inquire, to learn.
 πῦρ, πυρός, τό, fire.
 πύργος, ου, ὁ, a tower.
 πυρέσσω, to be in a fever.
 πυρετός, ου, ὁ, fever.
 πωλέω, to sell.
 πῶλος, ου, ὁ, ἡ, a foal, a colt,
 πῶς, adv., how?
 πως, adv., in some way.

P

Ῥαββί, ὁ, Rabbi, master.
 Ῥαββουνί, ὁ, Rabboni, ''.
 Ῥάβδος, ου, ἡ, a rod, a staff.
 Ῥάδιος, α, ου, easy.
 Ῥαδίως, adv., easily.
 Ῥακά, τό, Raca, vile, worth-
 less.
 Ῥαμά, ἡ, Rama.
 Ῥαπίζω, to beat, to strike.
 Ῥάπισμα, ατος, τό, a blow.

Ῥαχήλ, ἡ, Rachel.
 ῥήγμα, ατος, τό, a breakage.
 ῥήγνυμι, ῥήξω, etc., to break.
 ῥήθεις, see φημί.
 ῥήμα, ατος, τό, a word.
 ῥίζα, ης, ἡ, a root.
 ῥίπτω, to throw, to cast.
 ῥύμη, ης, ἡ, a street.
 ῥύομαι, to deliver, to defend.
 ῥύσις, εως, ἡ, a flow, an issue.
 Ῥωμαῖος, α, ου, Roman.
 ῥωμαῖστί, adv., in Latin.
 Ῥώμη, ης, ἡ, Rome.

Σ

σαβαχθανί, why hast thou forsaken me?
 σάββασιν, d. pl. of σάββατον.
 σάββατον, ου, τό, the Sabbath-day.
 σαγήνη, ης, ἡ, a net, a drag.
 Σαδδουκαῖοι, ων, οί, the Sadducees.
 σαλεύω, to shake, to toss.
 σάλος, ου, ό, a tossing, rolling.
 σάλπιγξ, ιγγος, ἡ, a trumpet.
 Σαλώμη, ης, ἡ, Salome.
 Σαμάρεια, ας, ἡ, Samaria.
 Σαμαρείτης, ου, ό, a Samaritan,

Σαμαρείτις, ιδος, ἡ, a Samaritan woman.
 σαπρός, ά, όν, rotten, bad.
 σάρξ, σαρκός, ἡ, flesh, meat.
 Σατανάς, ά, ό, Satan.
 σάτον, ου, τό, a satum, a Hebrew measure.
 Σαῦλος, ου, ό, Saul.
 σβέννυμι, σβέσω, ἔσβεσα, ἔσβεκα and ἔσβηκα, ἔσβεσμαι, ἐσβέσθην and ἔσβην, to extinguish.
 σεαυτοῦ, ἡς, ου, reflexive pronoun, of thyself etc.
 σεισμός, ου, ό, an earthquake.
 σείω, to shake, to agitate.
 σελήνη, ης, ἡ, the moon.
 σεληνιάζομαι, to be moonstruck, to be lunatic.
 σεμνός, ἡ, όν, noble, grand.
 σημαίνω, σημανέω, ἐσήμανα, ἐσήμαγκα, σεσήμασμαι, ἐσημάνθην, to show, to signify
 σημεῖον, ου, τό, sign, miracle.
 σήμερον, adv., to-day.
 σής, σεός, ό, a moth.
 σιαγών, όνος, ἡ, a jaw, cheek.
 σιγάω, to be silent.
 σιγή, ἡς, ἡ, silence.

σιδήρεος, α, ου, οὐς, ᾶ, οὖν, iron.	Σκύθης, ου, ό, a Scythian.
σίδηρος, ου, ό, iron.	σκυθρωπός, όν, sad, gloomy.
Σιδών, ώνος, ή, Sidon.	σκωληκόβρωτος, ου, worm-eaten.
Σιλοάμ, ό, Siloam.	σκώπτω, to scoff.
Σίμων, ωνος, ό, Simon.	σμήρνα, ης, ή, myrrh.
σίναπι, εως, τό, mustard.	σμυρνίζω, to mix with myrrh.
σινδών, όνος, ή, a cloth of fine linen.	Σόδομα, ων, τά, Sodom.
σινιάζω, to sift.	Σολομών, ώνος, ό, Solomon.
σιτευτός, ή, όν, fatted.	σορός, οὐ, ό, a coffin, a bier.
σίτος, ου, ό, wheat, corn.	σός, σή, σόν, thy, thine.
Σιών, ό, Sion.	σουδάριον, ου, τό, a towel.
σιωπάω, to be silent.	σοφία, ας, ή, wisdom.
σκανδαλίζω, to scandalize.	σοφός, ή, όν, wise, clever.
σκάνδαλον, ου, τό, scandal.	σπαργανώω, to wrap in swaddling clothes.
σκάπτω, to dig.	σπάω, σπάσω, έσπασα, έσπακα, έσπασμαι, έσπάσθην, draw.
σκέλος, ους, τό, a leg.	σπείρα, ας, ή, a cohort.
σκεύος, ους, τό, a vessel.	σπείρω, to sow, to plant.
σκηνή, ης, ή, tent, tabernacle.	σπέρμα, ατος, τό, a seed.
Σκηνοπηγία, ας, ή, the feast of Tabernacles.	σπεύδω, to hasten.
σκηνώω, to dwell.	σπεύσαντες, see σπεύδω,
σκληρός, ά, όν, harsh, hard.	σπήλαιον, ου, τό, a cave.
σκολιός, ά, όν, crooked.	σπλαγχνίζομαι, to have pity.
σκορπίζω, scatter, disperse.	σπλάγχνον, ου, τό, the heart, the liver, the bowels.
σκοτεινός, ή, όν, dark.	σπόγγος, ου, ό, a sponge.
σκοτία, ας, ή, darkness.	σπόριμα, ων, τά, a corn-field.
σκοτίζω, to darken.	
σκότος, ους, τό, darkness.	

σπόριμος, η, ου, sown.
 σπουδή, ης, ή, haste.
 στάδιον, ου, τό, a stadium.
 plur., στάδιοι, ων, οί.
 στάσις, εως, ή, a sedition.
 στατήρ, ηρος, ό, a stater.
 σταυρός, ου, ό, a cross.
 σταυρώω, to crucify.
 στάχυς, υος, ό, an ear of corn.
 στέγη, ης, ή, a roof, a house.
 στείρος, α, ου, barren.
 στέλλω, to send.
 στενάζω, to groan.
 στενός, ή, όν, narrow.
 στερεός, ά, όν, firm, stable.
 στερέω or στερίσκω, deprive.
 στέφανος, ου, ό, a crown.
 Στέφανος, ου, ό, Stephan.
 στήθος, ους, τό, the breast.
 στηρίζω, ξω, to strengthen.
 στοά, άς, ή, a porch.
 στολή, ης, ή, a robe, garment.
 στόμα, ατος, τό, a mouth.
 στράτευμα, ατος, τό, an army.
 στρατηγός, ου, ό, a general.
 στρατιά, άς, ή, a host. army.
 στρατιώτης, ου, ό, a soldier.
 στρατόπεδον, ου, τό, a camp,
 an army.

στρέφω, στρέψω, έστρεψα, έ-
 στροφα, έστραμμαι, έστρέ-
 φθην and έστάφην, to turn.
 στρουθιον, ου, τό, a sparrow.
 στρώννυμι and στρωννύω and
 στορέννυμι, στρώσω, etc., to
 spread, to furnish.
 στυγερός, ά, όν, hateful.
 στυγέω, to hate.
 σύ, σου, σοί, σέ, thou.
 συγγένεια, ας, ή, relationship.
 συγγενής, ές, related.
 συγ-γίνομαι,* to come to-
 gether, to meet.
 συγγραφεύς, έως, ό, historian.
 συγ-γράφω, to describe, to
 compose, to write, relate.
 συγ-καλέω,* to call together.
 συγ-κατα-τίθημι,* to put to-
 gether, to agree with.
 συγ-κατα-ψηφίζω, to count
 among.
 συγ-κλείω, to enclose.
 συγκυρία, ας, ή, a chance.
 συγ-χαίρω,* to rejoice with,
 to congratulate.
 συ-ξεύννυμι and συ-ξευγνύω,*
 to join together.
 συκία, συκη, ης, ή, a fig-tree

συκομοραία and συκομορέα, συκομωραία or συκομωρέα, as, ἡ, a sycamore-tree.	συναγωγή, ἡs, ἡ, a synagogue.
σῦκον, ου, τό, a fig.	συναγωγή, ἡs, ἡ, a synagogue.
συλ-λαλέω, to talk together.	συν-αίρω, to take up.
συλ-λαμβάνω,* to seize, to help, to conceive.	συν-ανά-κειμαι, recline with.
συλ-λέγω,* to collect.	συν-αντάω, to meet.
συλλήβδην, adv., in all.	συνάντησις, εως, ἡ, a meeting.
συμ-βαίνω,* to happen.	συν-αντι-λαμβάνομαι,* to as- sist, to help.
συμ-βάλλω,* to throw to- gether, to ponder.	συν-απο-θνήσκω,* to die with.
σύμβολον, ου, τό, a symbol.	συν-αυξάνω,* to grow with.
συμ-βουλεύω, to take counsel, to advise, to consult.	σύνδουλος, ου, ό, a fellow- servant.
συμβούλιον, ου, τό, a counsel.	σύνδυο, adv., two by two.
Συμεών, ό, Simeon.	συνέδριον, ου, τό, a council.
συμπάθεια, as, ἡ, sympathy.	συν-έξευξεν, see συζεύγνυμι.
συμ-παρα-γίγνομαι,* to be present, to assist.	συνείδησις, εως, ἡ, conscience.
συμ-πληρώω, to fill, complete.	συνεργός, ου, ό, fellow-laborer.
συμ-πορεύομαι, to walk to- gether.	συν-έρχομαι,* come together.
συμ-φέρω,* to bring togeth- er. συμφέρει, it is better.	συν-εσθίω,* to eat with.
συμφορά, ἄs, ἡ, an event, a misfortune.	συνετός, ἡ, όν, prudent, wise.
συμ-φωνέω, to agree.	συν-έχαιρον, see συγκαίρω.
σύν, prep., gov. dative, with.	συν-έχω,* to hold together, to straiten, to contain.
	συνήθεια, as, ἡ, custom.
	συν-ίημι,* to understand.
	συννοχή, ἡs, ἡ, trouble, dis- tress.
	συντέλεια, as, ἡ, the end.

συν-τελέω,* to accomplish.
 συντετριμμένος, ἡ, ὄν, pf. part.
     of συν-τριβω, contrite.
 συν-τρέχω,* to run together.
 συν-τριβω, to bruise, break.
 συν-τίθημι,* to compose.
 Συρία, as, ἡ, Syria.
 Σύρος, ου, ὁ, a Syrian.
 σύρω, to draw, to drag.
 συ-σταυρόω, to crucify with.
 συχνός, ἡ, ὄν, considerable.
 Συχάρ, ἡ, Sychar.
 σφαγή, ἡς, ἡ, a slaughter.
 σφάγιον, ου, τό, a victim.
 σφόδρα, adv., very, exceedingly.
 σφραγίζω, to seal.
 σφυρόν, οὔ, τό, a hammer.
 σχεδόν, adv., near. σχεδόν τι,
     almost.
 σχίζω, to cut, tear, rent.
 σχίσμα, ατος, τό, a schism.
 σχολάζω, to be at leisure.
 σχολή, ἡς, ἡ, leisure σχολήν
     ποιεῖσθαι πρὸς τι, to devote
     one's self to something.
 σώζω, pass. with σ, to save.
 σῶμα, ατος, τό, a body.
 σωματικός, ἡ, ὄν, bodily.

σωτήρ, τῆρος, ὁ, a savior.
 σωτηρία, as, ἡ, salvation.
 σωτήριον, ου, τό, salvation.
 σωφίριος, α, ον, salutary.

T

τάλαντον, ου, τό, a talent.
 ταμειον or ταμειον, ου, τό, a
     closet, a chamber.
 τάξις, εως, ἡ, tax, post, order.
 ταπεινός, ἡ, ὄν, humble, low.
 ταπεινώω, to humble.
 ταπεινώσις, εως, ἡ, lowliness,
     humility.
 ταραττω, to disturb.
 Ταρσός, οὔ, ἡ, Tarsus.
 ταῦτα, see οὗτος.
 ταυτό, for τὸ αὐτό, the same
     thing, the same place.
 ταφή, ἡς, ἡ, a burrying-place.
 τάφος, ου, ὁ, tomb, sepulchre.
 ταχέως, adv., quickly.
 τάχιον, adv., sooner.
 ταχύ, adv., quickly, in haste.
 ταχύς, εἶα, ὁ, quick. διὰ ταχέ-
     ων, in haste, rapidly.
 τέ, enclitic and postpositive
     conj., and. . .τέ, . . .τέ, or
     ..τέ, καὶ., both., and.

τεθηκώς, see *θνήσκω*.
τείνω, *τενέω*, *ἔτεινα*, *τέτακα*, *τέταμαι*, *ἐτάθην*, to stretch. .
τείχος, *ους*, *τό*, a wall.
τεκμήριον, *ου*, *τό*, a proof.
τεκνίον, *ου*, *τό*, a little child.
τέκνον, *ου*, *τό*, a child.
τέκτων, *ονος*, *ὁ*, a carpenter.
τέλειος, *α*, *ον*, perfect.
τελειώω, to accomplish, fulfil.
τελειώσις, *εως*, *ἡ*, a fulfilling.
τελευταίος, *ά*, *ον*, last. *τὸ τελευταῖον*, adv., at last.
τελευτάω, to end, to die.
τελευτή, *ἡς*, *ἡ*, death.
τέλω, *τελέσω*, *ἐτέλεσα*, *τετέλεκα*, *τετέλεσμαι*, *ἐτετέλεσθην*, to finish, to pay.
τέλος, *ους*, *τό*, the end, a tax, a tribute.
τελώνης, *ου*, *ὁ*, a tax-collector, a publican.
τελώνιον, *ου*, *τό*, a toll-house.
τέμνω, *τεμέω*, *ἔταμον*, *τέτμηκα*, *τέτμημαι*, *ἐτμήθην*, to cut.
τέξομαι, see *τίκτω*.
τέρας, *ατος*, *τό*, a wonder.
τεσσαράκοντα, forty.
τέσσαρες, *α*, four.

τεταρταῖος, *α*, *ον*, four days dead, of the fourth day.
τέταρτος, *η*, *ον*, the fourth.
τετράρχης, *ου*, *ὁ*, a tetrarch.
τηρέω, to keep, to guard.
τήρησις, *εως*, *ἡ*, a custody, a prison.
Τιβεριάς, *άδος*, *ἡ*, Tiberias.
Τιβέριος, *ου*, *ὁ*, Tiberius.
τίθημι, *θήσω*, *ἔθηκα*, *τέθεικα*, *τέθειμαι*, *ἐτέθην*, to place, to put, to set. *εἰς φυλακὴν τίθεσθαι*, to imprison.
τίκτω, *τέξομαι*, *ἔτεκον*, *τέτοκα*, to beget, to bring forth.
τίλλω, to pluck, to gather.
τιμάω, to value, to honor. *τιμᾶσθαι τι τοῦ θανάτου*, to award a man the penalty of death.
τιμή, *ἡς*, *ἡ*, value, honor.
τίς, *τί* who, what? *τί* for *κατὰ τί*, why?
τίς, *τί* enclitic, somebody, something, a certain. *τι* for *κατὰ τι*, to some extent, at all.
τίτλος, *ου*, *ὁ*, a title.
Τίτος, *ου*, *ὁ*, Titus.

τοίνυν, adv., therefore.
τοιόςδε, τοιάδε, τοιόνδε, such.
τοιούτος, τοιαύτη, τοιούτο, such.
τοιχος, ου, ό, a wall.
τολμάω, to dare.
τόπος, ου, ό, a place.
τοσοῦτος, τσαύτη, τσοῦτο, so
much, so great. τσοῦτω
with comp., so much the
more.
τότε, adv., then.
τοῦτο, see οὔτος.
Τραϊανός, ου, ό, Trajan.
τράπεζα, ης, ή, a table.
τραπέζίτης, ου, ό, a banker, a
money changer.
τραπόμενος, see τρέπω.
τραῦμα, ατος, τό, a wound.
τράχηλος, ου, ό, throat, neck.
τραχύς, εία, ύ, rough.
τρεῖς, τρία, τρινῶν, three.
τρέπω, τρέψω, ἔτρεψα, τέτροφα,
τέτραμμαι, ἐτρέφθην or ἐτρά-
πην, to turn.
τρέφω, θρέψω, ἔθρεψα, τέτροφα,
τέτραμμαι, ἐθρέφθην or ἐτρά-
φην, to nourish, to feed.
τρέχω, δραμέομαι, ἔδραμον, δε-
δράμηκα, to run.

τριάκοντα, thirty.
τριακόσιοι, αι, α, three hun-
dred.
τρίβος, ου, ή, a path.
τρίβω, to break, to wear out.
τρίς, adv., thrice.
τρισχίλιοι, αι, α, three thou-
sand.
τρίτος, η, ον, the third. τὸ
τρίτον, ἐκ τρίτου, for the
third time.
τρίχινος, η, ον, made of hair.
τριχῶν, see θρίξ, a hair.
τρόμος, ου, ό, a trembling.
τροπή, ης, ή, a turning.
τρόπος, ου, ό, a manner.
τροφή, ης, ή, food.
τροχός, ου, ό, a wheel.
τρυχώω or τρύχω, consume.
τρώγω, τρώξομαι, ἔτρωξα and
ἔτραγον, τέτρωγμαι, ἐτράγην,
to eat.
τυγχάνω, τεύξομαι, ἔτυχον, τε-
τύχηκα, with gen., to get,
to obtain. with dat., to
meet. with part., happen.
τύπος, ου, ό, a mark, an im-
pression.
τύπτω, to strike.

Τύρος, *ου, ή,* Tyre.
 τυφλογενής, *ές,* born blind.
 τυφλός, *ή, όν,* blind.
 τυφλώω, to blind.

Υ

ύβρίζω, to insult.
 ύγιής, *ές,* healthy.
 ύγρός, *ά, όν,* moist, green.
 ύδρία, *ας, ή,* a pitcher.
 ύδρωπικός, *ή, όν,* dropsical.
 ύδωρ, *ύδατος, τό,* water.
 υίός, *οϋ, ό,* a son.
 ύμεις, *ών,* you.
 ύμέτερος, *α, ον,* your, yours.
 ύμνέω, to sing a hymn.
 ύμνος, *ου, ό,* a hymn.
 ύπ-άγω,* to go, to withdraw.
 ύπ-ακούω,* to obey.
 ύπ-αντάω, to meet.
 ύπάντησις, *εως, ή,* a meeting.
 ύπαρξις, *εως, ή,* possessions.
 ύπ-άρχω, to be, to belong. *τά ύπάρχοντα,* possessions.
 ύπ-έμεινε see *ύπομένω.*
 ύπέρ, prep. 1. genit., for, in behalf of. 2. acc., beyond, over.
 ύπερῶν, *ου, τό,* upper room.

ύπ-έστρεψεν, see *ύποστρέφω.*
 ύπηρετέω, to serve.
 ήπηρέτης, *ου, ό,* a servant.
 ύπ-ισχνέομαι, *ύποσχήσομαι, ύπεσχόμεν, ύπέσχημαι,* to promise.
 ύπνος, *ου, ό,* sleep.
 ύπό, prep. 1. gen., from under, by. 2. dative, under, at. 3. acc., under, towards.
 ύπόδειγμα, *ατος, τό,* example.
 ύπο-δείκνυμι,* to show.
 ύπο-δέχομαι, to receive.
 ύπόδημα, *ατος, τό,* a sandal.
 ύποζύγιον, *ου, τό,* a beast of burden, an ass.
 ύπο-κρίνομαι,* to answer.
 ύποκριτής, *οϋ, ό,* a hypocrite.
 ύπο-λαμβάνω,* to take up to reply, to suppose.
 ύπο-μένω,* to stay behind, to remain, to endure.
 ύπο-μιμνήσκω,* to remind.
 ύπομονή, *ής, ή,* patience, perseverance.
 ύπο-στρέφω,* to return.
 ύπόσχεσις, *εως, ή,* a promise.
 ύποτασσόμενος, *η, ον,* subject
 ύπο-τάσσω, to subject.

ὑπ-ωπιάζω, to strike one under the eye, to insult.

ὑστατος, η, ον, latest, last. ὑστατον, τὸ ὑστατον, at last.

ὑστεραίος, α, ον, on the day after. τῇ ὑστεραία, on the following day.

ὑστερέω, to fall short.

ὑστέρημα, ατος, τό, a defect.

ὑστέρησις, εως, ή, a coming short, want, need.

ὑστερον, adv., afterwards.

ὑστερος, α, ον, latter.

ὑφαίνω, to weave.

ὑφαντός, ή, όν, see ὑφαίνω.

ὑφειμένος, η, ον, see ὑφίημι.

ὑφειμένως, adv., submissively.

ὑφ-ίημι,* to send down, to take down, to humble.

ὑψηλός, ή, όν, high, lofty.

ὑψιστος, η, ον, most high.

ὑψος, ους, τό, height, heaven.

ὑψώω, to exalt.

Φ

φαγεῖν, sea ἐσθίω,

φαίνω, φανέω, ἔφηνα, πέφαγκα, πέφασμαι, ἐφάνθην, to show.

Pass., to appear.

φανερός, ά, όν, clear, evident, public, manifest.

φανερῶω, to manifest.

φανερῶς, adv., publicly.

φανός, ου, ό, a torch.

φάντασμα, ατος, τό, a phantom, a ghost.

Φαρισαίος, ου, ό, a Pharisee.

φάσκω, to pretend, to say.

φάτνη, ης, ή, a crib, manger.

φαύλος, η, ον, vile, worthless.

φέγγος, ους, τό, a light.

φείδομαι, to spare.

φέρω, οἴσω, ἤνεγκα or ἤνεγκον, ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι, ἠνέχθην, to bear, to carry, to lead.

φεύγω, φεύξομαι, ἔφυγον, πέφευγα, to flee.

φημί, φήσω and ἐρέω, ἔφησα and εἶπον and εἶπα, εἶρηκα, εἶρημαι, ἐρρήθην and ἐρρέθην, to say.

φθάνω, φθάσω and φθήσομαι, ἔφθασα and ἔφθην, ἔφθακα, to anticipate.

φθέγγομαι, to speak.

φθείρω, to destroy.

φθονέω, to envy.

φθόνος, ου, ό, envy.

φιλέω, to love.
 φίλημα, *ατος, τό*, a kiss.
 Φίλιππος, *ου, ό*, Philip.
 φίλος, *η, ου*, dear, friendly.
 φίλος, *ου, ό*, a friend.
 φιλοστοργία, *ας, ή*, a tender love.
 φιλόστοργος, *ου*, affectionate.
 φλόξ, *φλογός, ή*, a flame.
 φοβέω, to frighten. *Pass., to fear.*
 φόβητρον, *ου, τό*, an object of fear, a terror.
 φόβος, *ου, ό*, fear.
 Φοινίκη, *ης, ή*, Phœnicia.
 φοινικός, *ή, όν*, bloody, murderous.
 φοῖνιξ, *ικος, ό*, a palm-tree.
 φονεύω, to murder.
 φόνος, *ου, ό*, murder.
 φορέω, to wear.
 φόρος, *ου, ό*, a tribute, a tax.
 φορτίον, *ου, τό*, a burden.
 φραγέλιον, *ου, τό*, a scourge.
 φραγμός, *ου, ό*, fence, hedge.
 φρήν, *φρενός, ή*, the heart. the mind, reason.
 φρονέω, to think.
 φρόνημα, *ατος, τό*, a thought.

φρόνιμος, *η, ου*, wise, prudent.
 φρονίμως, *adv., wisely.*
 φροντίζω, to care.
 φυγάς, *άδος, ό*, an exile.
 φυγή, *ής, ή*, flight.
 φυλακή, *ής, ή*, a watch, prison.
 φυλάσσω, to watch, guard.
 φυλή, *ής, ή*, a tribe.
 φύλλον, *ου, τό*, a leaf.
 φύσις, *εως, ή*, nature.
 φυτεύω, to plant.
 φύω, to produce. *πέφυκα and 2 aor. έφυνη, to be by nature.*
 φωλεός, *ου, ό*, a hole.
 φωνέω, to call, to crow.
 φωνή, *ής, ή*, a voice, a sound.
 φῶς, *φωτός, τό*, a light.
 φωτεινός, *ή, όν*, bright.
 φωτίζω, to give light, shine.

X

χαίρε, from *χαίρω*, hail!
 χαίρω, *χαρέω and χαρήσω, έ-χάρησα and έχάρην, κεχάρηκα, κεχάρημαι, to rejoice.*
 χαλάω, *άσω*, to let down.
 χαλεπός, *ή, όν*, hard, angry, fierce, cruel.
 χαλεπῶς, with difficulty.

- χαλκός, οὔ, ὄ, cupper, money.
 χαμαί, adv., on the ground.
 χαρά, ἄς, ἡ, a joy.
 χαρακτήρ, ἡρως, ὄ, a character.
 χάραξ, ακος, ὄ, earthen wall.
 χαρίεις, ἱεσσα, ἱεν, pleasing.
 χαρίζομαι, to bestow favor.
 χάριν, adv., for the sake of.
 χάρις, ιτος, ἡ, favor, grace.
 χαριτώ, to favor.
 χάσμα, ατος, τό, a chasm.
 χείλος, ους, τό, a lip.
 χείμαρρος, ου, ὄ, a torrent.
 χειμών, ὠνος, ὄ, winter.
 χεῖρ, χειρός, ἡ, dative plural,
     χερσί, a hand.
 χειρόδεικτος, ον, manifest.
 χειροποίητος, ον, made by
     hands.
 χείρων, comp. of κακός.
 χέω, χεέω, ἔχεα, κέχυκα, κέχυ-
     μαι, ἐχύθην, to pour.
 χήρα, ας, ἡ, a widow.
 χθές, adv., yesterday.
 χιλιάς, ἄδος, ἡ, a thousand.
 χίλιοι, αι, α, one thousand.
 χιτάν, ὠνος, ὄ, a tunic, coat.
 χιών, ὄνος, ἡ, snow.
 χλαμύς, ὕδος, ἡ, a robe, cloak.
- χλωρός, ἄ, ὄν, green, fresh.
 χοῖρος, ου, ὄ, pig, hog, swine.
 χολή, ἡς, ἡ, gall.
 Χοραζίν, τό, Chorazin.
 χορτάζω, to feed, to fill.
 χόρτος, ου, ὄ, grass.
 χράομαι, χρήσομαι, ἐχρησάμην,
     κέχρημαι, ἐχρήσθην, to use.
 χρεία, ας, ἡ, need, usefulness.
 χρέος, ους, τό, a debt.
 χρεωφειλέτης, ου, ὄ, a debtor.
 χρῆζω, to need, to want.
 χρῆμα, ατος, τό, riches.
 χρηματίζω, to give a heaven-
     ly warning.
 χρηματισθεῖς, warned by God
 Χριστιανισμός, οὔ, ὄ, Chris-
     tianity.
 Χριστιανός, οὔ, ὄ, a Christian.
 χριστός, ἡ, ὄν, anointed.
 Χριστός, οὔ, ὄ, Christ.
 χρίω, to anoint.
 χρορίζω, to delay.
 χρόνος, ου, ὄ, time.
 χρύσεος, α, ον, οὐς, ἡ, οὐν, of
     gold, golden.
 χρυσός, οὔ, ὄ, gold.
 χωλός, ἡ, ὄν, lame.
 χώρα, ας, ἡ, a country.

χωρέω, to contain, to go.
χωρίζω, to sever, to depart.
χωρίς, adv., apart from.

Ψ

ψαλμός, οὔ, ὁ, a psalm.
ψάμμος, ου, ἡ, sand.
ψευδής, ἐς, lying, false.
ψευδοδιδάσκαλος, ου, a false teacher.
ψεύδομαι, to lie.
ψευδομαρτυρέω, to bear false testimony.
ψευδομαρτυρία, ας, ἡ, false testimony.
ψευδομάρτυς, τυρος, ὁ, a false witness.
ψευδοπροφήτης, ος, ὁ, a false prophet.
ψεῦδος, ους, τό, a lie.
ψευδόχριστος, ου, ὁ, a false Christ.
ψεύδω, to cheat, to lie.
ψευδώνυμος, ου, under a false name.
ψηλαφάω, to feel, to touch.
ψηφίζω, to vote.
ψυχίον, ου, τό, a crumb.
ψυχή, ἡς, ἡ, the soul, life.

ψύχος or ψῦχος, ους, τό, frost.
ψυχρός, ἄ, ὄν, cold.
ψωμίον, ου, τό, a morsel.

Ω

ὦ, interjection. oh!
ὦ, dative sing. of ὄς, ἡ, ὄ, ὄδε, adv., here.
ὠδία, ὠδίνος, ἡ, distress.
ὠμος, ου, ὁ, the shoulder.
ὠνόμαι, ὠνήσομαι, ἐπριάμην, ἐώνημαι, ἐωνήθηην, to buy.
ὠόν, οὔ, τό, an egg.
ὠρα, ας, ἡ, an hour, time.
ὠραῖος, α, ου, timely, beautiful.
ὡς, conj., that, in order that.
ὡς, adv., as, when. ὡς μάλιστα, as much as possible. ὡς ἀνόητον, how silly!
ὡς, with numerals, about.
ὡς, with part. gives the subjective view of the actor or speaker, as ἔλαβεν αὐτὸν ὡς ἀναιρήσων, he seized him with the intention of putting him to death.
ὡσανεῖ, or ὡς ἂν εἶ, like as if.
ὡσαννά, interj., hosanna!

ὡσαύτως, adv., in like manner.	ὠτίον, ου, τό, an ear.
ὡσεί, adv., as if.	ὠφέλεια, ας, ή, help, use.
ὡσπερ, adv., even as.	ὠφέλέω, to benefit.
ὡστε, conj., so that, so as to.	ὠφέλημα, ατος, τό, a service.
is followed by the infinit.,	ὠφέλησις, εως, ή, a helping.
sometimes by the indicat.	ὠφέλιμος, ου, or η, ου, profitable, useful.
for ή ὡστε see ή.	ὠφθην, see ὀράω.

THE END.

Errata.

Page 35, line 2, instead of	ποιουν	read	ποιοῡν.
“ 55, “ 11, “	δόχην	“	δοχ̄ήν.
“ 92, “ 16, “	ἐργάζετε	“	ἐργάζεσθε.
“ 98, “ 13, “	ἐλθῶν	“	ἐλθῶν.
“ 120, “ 9, “	οἱ	“	οἱ.
“ 129, “ 5, “	ποιοῡμεν	“	ποιῶμεν.
“ 174, “ 6, “	νουθετεῖς	“	νουθετηθεῖς.
“ 183, “ 13, “	παί	“	καί.
“ 188, “ 13, “	δηλόν	“	δηλόν.
“ 207, “ 11, “	Μασσαλίαν	“	Οῡτενναν.
“ 211, “ 4, “	δίψω	“	διψῶ.
“ 212, “ 17, “	κατεαγῶσν	“	κατεαγῶσιν.
“ 221, “ 16, “	σουδάριον	“	σουδάριον.
“ 242, “ 14, “	ἡμέρα	“	ἡμέρα.
“ 272, “ 2, “	δεῖπνος	“	δεῖπνον.
“ 288,	insert ἐπι-σκιάζω, to overshadow.		

Usus te plura docebit.

DEC 22 1902

1903

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: June 2005

Preservation Technologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 396 662 8

